

Obrana

február 2010

Zo zbierok Vojenského historického múzea v Preštianoch 122 mm kanón vz. 1931/37

Hejce stále bolia

Spomienky na stratu najbližších sú stále rovnako bolestivé. Už sú to štyri roky, čo sa na kopci Borsó pri maďarskej obci Hejce zrútilo slovenské lietadlo An-24. Osádku tvorili vojaci siedmeho kontingentu KFOR v Kosove, vracajúci sa z úspešne ukončenej misie a členovia metodickéj pomoci – pracovníci ministerstva obrany aj ozbrojených síl – ktorí pomáhali novej rotácii prebrať úlohy operácie.

PIETNA SPOMIENKA

Na pamiatku obetiam leteckého nešťastia sa 19. januára 2010 zhromaždili pri pamätníku v obci Hejce predstavitelia slovenského aj maďarského rezortu obrany. Vence a sviečky k pamätníku položili minister obrany SR Jaroslav Baška, štátna tajomníčka Ministerstva obrany Maďarskej republiky Ágnes Vadaiová, veľvyslanec SR v Maďarskej republike Peter Weiss, generalita OS SR na čele s náčelníkom GŠ OS SR generálom Ľubomírom Bulíkom, náčelník GŠ maďarských obranných síl László Tómbö, predstavitelia profesionálnych záchranných zložiek zo Slovenska a Maďarska, starosta obce Hejce Gejza Rohály, pozostali a priatelia.

Smútočné zhromaždenie privítal v obci Hejce svieži vietor a mrazivé počasie. Chladná tatranská zúla, z ktorej je postavený Memorál obetiam leteckej katastrofy, nie je v januári ani v tomto roku o nič teplejšia ako po minulé roky. Smútok nikdy nezmisne z tváří pozostalých.

„Viem, že každým rokom je 19. január dňom, ktorý Vám neúprosne tlačí slzy do očí. Je dňom, keď spomienky na vašich blízkych sú obzvlášť bolestivé, keď trýzeň a smútok sa vracajú v plnej sile. Preto mi dovoľte vzdať a vyjadriť vám všetkým, ktorí ste stratili tu nedávne na hore Borsó svojich drahých, úctu, spolupatričnosť a úprimnú sústrasť. Vaša strata

je aj našou hlbokou a nenahraditeľnou stratou,“ oslovil minister obrany J. Baška pozostalých. Občanom obce Hejce, jej starostovi a okolitým obciam podakoval za všetko, čo v januári 2006 pre slovenských vojakov vykonal, ako aj za ich celoročnú starostlivosť o pamätníky vybudované v dedine a na vrchole kopca. Štátna tajomníčka MO MR Ágnes Vadaiová v emotívnom príhovore povedala, že „maďarská armáda, maďarská spoločnosť aj vtedy a aj dnes zdieľa smútok slovenskej armády a smútok všetkých dotknutých rodín“.

V DUŠIACH PRIATEĽOV

Siedmy kontingent v KFOR bol obzvlášť vydatý, čo sa týka priateľstiev a medziludských vzťahov. „Keď strávite s ľuďmi pri plnení náročných úloh šesť alebo aj deväť mesiacov, vytvorí sa medzi nimi veľmi silné putá. Niektorí mi boli ako rodina,“ hovorí Martin Farkaš pri spomienkach na svojich kolegov. Jeho každoročné púť v Hejciach neobsahuje iba slávnostnú ceremóniu pri pamätníku dole v dedine, ale aj výstup na miesto nešťastia a poklonenie sa pamiatke mŕtvych priamo na mieste, kde sa lietadlo zrútilo. Spolu s ním už druhýkrát vyšlo na vrchol kopca 42 príslušníkov 1. mechanizovanej brigády v Prešove a 21. zmiešaného mechanizovaného práporu v Trebišove. „Keďže najviac – desať vojakov bolo z môjho práporu, rozhodli sme sa minúty rok založiť túto tradíciu pochodov na vrch Borsó a priamo na mieste nešťastia sa pokloniť ich pamiatke,“ hovorí o výstupe veliteľ 21. zmp. podplukovník Ján Stavrovský. „To, že tu dnes sme, znamená, že na našich kolegov myslíme a vzdávame im hold. Každý z nás si sem doniesol vlastné spomienky na našich priateľov. Česť vašej pamiatke,“ povedal vojakom pri pamätnej tabuli označujúcej miesto tragédie brigádny generál Ondřej Novosad, veliteľ 2. mechanizovanej brigády v Prešove.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVIII, č. 2/2010
Redakčná uzávierka 1. februára 2010
Do výroby zadané 15. februára 2010

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Veďúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lydia ŠEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane záber zo spoločného potápania hasičov a vojenských potápačov na seneckých jazerách.
Foto **Peter DOVINA**.

Nevyžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Evidenčné číslo: 412/08

Obrana 2/2010

Z obsahu

Michalovská rekapitulácia

str. 4 - 7

Priority roku 2010

str. 10 - 11

Dom pre hasičov

str. 12 - 13

Potápanie pod ľadom

str. 22

V čase našej uzávierky nás 29. januára nečakane opustil vo veku 51 rokov stály spolupracovník OBRANY Jožo T. Schö. Jeho posledný príbeh publikujeme na strane 42.

Česť jeho pamiatke.

Editoriál

V druhom polroku by sme mali vyslať do Afganistanu ďalších sto vojakov, pričom prvým kolom rozšírenia bude vyslanie 57-člennej strážnej jednotky. Tak rozhodla 27. januára slovenská vláda a schválila NR SR. Minister obrany Jaroslav Baška avizoval, že do ISAF plánujeme vyslať aj tím Vojenskej polície, ktorý sa bude podieľať na výcviku afganskej národnej armády, respektíve policajných síl. No a uvoľnené budú niektoré národné obmedzenia, takže napríklad multifunkčná ženijná rota bude môcť pôsobiť nielen v areáli dnešnej najväčšej základne NATO na svete v Kandaháre, ale aj za jej hranicami. To si v záujme jej bezpečnosti vyžiada vyslanie ochrannej jednotky. Zámerom je vyslať aj špecialistov na likvidáciu nevybuchnutej munície, teda odborníkov v oblasti EOD.

Je to dôležitý rozhodnutie v kľúčovom čase, ktoré je pokračovaním aj výsledkom vlnajšieho Neformálneho stretnutia ministrov obrany členských krajín NATO v Bratislave. Situáciu vidia podobne aj bezpečnostní analytici. Napríklad riaditeľ Inštitútu spravodajstva vojny a mieru Abeceen Nasimi z afganského Kábulu 1. februára na svojom vystúpení v Bratislave zdôrazňoval, že rozhodujúce sú nasledujúce dva roky. Dva roky, počas ktorého sa musí podať stabilizovať situáciu najmä v najnepokojnejších južných provinciách Kandahár a Uruzgan, kde pôsobia aj naši vojaci. Zdôrazňoval, ako je nevyhnutné pomôcť vláde pri získavaní podpory miestnych obyvateľov a posilňovaním jej vplyvu vo všetkých provinciách. A to tak posilňovaním bezpečnosti, ako aj rozvojovou pomocou. Poznamenal, že riešenie situácie bez vojsk ISAF v jeho domovine neexistuje. O ISAF hovorí vo svojich prioritách náčelník GŠ OS SR na stranách 10 a 11 a našim vojakom v Afganistane je venovaný priestor aj na stranách 16 a 41.

Koncom januára bolo v slovenských médiách rušno okolo nášho partnerského ministerstva vnútra. Nebudem sa k situácii vracáť a už vôbec nechcem politizovať. No ako novinár, ktorý sa v civilných či vojenských médiách venuje problematike obrany od vzniku samostatnej Slovenskej republiky, si môžem dovoliť povedať, že vzájomná spolupráca oboch rezortov sa práve za uplynulé necelé štyri roky dostala legislatívne aj kvalitatívne na rádovo oveľa vyššiu úroveň. Vytvára efektívne fungujúci systém dvoch autonómnych súčastí štátu, ktoré majú vo viacerých oblastiach činnosti podobné úlohy, ktoré sa už dlho žiadalo prepojiť. Možno teda začať Zmluvou medzi MO SR a MV SR o vzájomnej spolupráci, cez vykonávanie dohody týkajúcej sa vojenských a štátnych policajtov, boja proti terorizmu, technického rozvoja a vedecko-technických informácií či krízového manažmentu – až po spoločné a tým pre štát oveľa efektívnejšie využívanie výcvikových priestorov a desiatky výcvikových aktivít. O spoločnom výcviku potápačov z rezortov obrany a vnútra v Pezinku píšeme na strane 22.

Peknú zasnúženú zimu

V Bojovej skupine EÚ: rekapitulácia

V minulom roku držali od 1. júla šesťmesačnú pohotovosť v rámci Česko-Slovenskej bojovej skupiny EÚ zo slovenskej strany predovšetkým príslušníci michalovského mechanizovaného práporu. Najmä veliteľia a vojaci prvej mechanizovanej rotý pod velením kapitána Dušana Skonca. Znamenalo to pre nich veľa úsilia, sústredeného výcviku, ale aj množstvo získaných skúseností.

Čo prinieslo spomínané obdobie veliteľovi rotý kpt. Skoncovi a jeho podriadeným? „Mne osobne ako veliteľovi tento proces dal veľa. Najmä z problematiky plánovania. Veď okrem zabezpečenia bežných úloh sme zabezpečovali mnohé, dovtedy nové a pre nás neznáme úlohy, súvisiace s prípravou bojovej skupiny a potom jej šesťmesačnej pohotovosti. Jednotlivé cvičenia a previerky ukázali, že sa nám podarilo dobre zladíť celú jednotku. Pre niekoho to síce bude znieť ako fráza, ale ja som veľmi spokojný najmä s prístupom svojich podriadených k plneniu úloh. V priebehu

celého dosť dlhého obdobia ukázali, čo v nich je a niekedy zašli až na hranice svojich možností,“ konštatuje s uspokojením kapitán Skonc. V polročnom období držania pohotovosti sa podľa neho zamerali predovšetkým na odstraňovanie nedostatkov, ktoré sa ukázali v procese certifikácie.

ZAKTIVIZOVALI VELITEĽOV DRUŽSTEV

Veliaci poddôstojník rotý nadrotmajster Daniel Činčár pripomína, že celý proces prípravy sa začal ešte v marci 2008. Nasledovalo množstvo prípravných zamestnaní, cvičení vo vojenských výcvikových priestoroch. Od pre nich domácej Bielej hory, cez Valaškovce a Veľké Ozorovce až vo VVP Lešť.

„Okrem dovtedy tradičného výcviku v útočnej a obrannej bojovej činnosti pribudli nové, pre vojakov oveľa atraktívnejšie. Napríklad sprevádzanie a ochrana konvojov, patrolovanie, činnosť v kontrolných bodoch, pôsobenie zásahovej jednotky. Teda všetko, čo patrí do náplne stabilizačných operácií. Musím ešte spome-

núť, že sa podstatným spôsobom zmenilo aj plánovanie v rote. Dovtedy veliteľ rotý všetko naplánoval a ostatné veliteľské stupne sa do tohto procesu prakticky nezapájali. Podarilo sa nám do tejto činnosti angažovať veliteľov čiat, tí vydali rozkaz veliteľom družstiev, ktorí ho prakticky uskutočňovali. Veď pri plnení jednotlivých úloh to boli práve oni, ktorí ich realizovali. Bolo nemysliteľné, aby pri nich vždy bol veliteľ rotý, či veliteľ čiat. Tým sa nám podarilo viac aktivizovať veliteľov družstiev. Získali väčšiu samostatnosť, ale aj zodpovednosť za plnenie jednotlivých úloh. Zároveň s tým sa nám do reálnej činnosti podarilo viac zapojiť aj veliakov poddôstojníkov, ktorí si dovtedy dosť dlho hľadali svoju parketu. Pomerne dlho sa tápalo, nevedelo sa, čo by presne mali v jednotlivých fázach prípravy robiť. Nakoniec sa ustálilo, že pri vyvedení do výcvikového priestoru reálne zodpovedajú za výcvik. Starajú sa o to, aby všetci vojaci mali potrebný materiál, výstroj, zbrane a techniku v poriadku. Veliteľom to veľmi uľahčilo činnosť a veliakov poddôstojníkom zasa získal

potrebnú vážnosť podriadených i rešpekt zo strany nadriadených,“ zdôrazňuje nadrotmajster Činčár.

Podľa neho sa v dobrom svetle ukázali najmä veliteľia družstiev: rotní Henrich Horňák, Marek Smolko, Jaroslav Spišiak, ale aj veliáci poddôstojník rotý rotný Peter Regenda a mnohí ďalší. Napríklad radista rotý slobodník Rastislav Kolesár, veliáci poddôstojník tretej čaty rotný Mikuláš Gombár, zástupca veliteľa družstva čatár Rastislav Božok či strelci operátori desiatnici Vladimír Nemec a Daniel Bálint.

POMOCNÍK MILES 2000

Veliteľ tretej mechanizovanej čaty poručík Ján Štepita získal pred rokom cenné skúsenosti počas svojho pobytu vo výcvikových a školiacich zariadeniach v USA. Veľmi sa mu zišli aj v procese prípravy svojej jednotky na plnenie úloh v rámci bojovej skupiny Európskej únie. V rámci prvej mechanizovanej rotý mal na starosti predovšetkým výcvik konvojov.

„Bolo to pre nás všetkých niečo nové. Preto sme celkom prirodzene robili spočiatku množstvo chýb. Bol to však nový spôsob výcviku a vojakov chytil. Veľmi nám v celom procese pomohli rady a metodická pomoc zo strany plukovníka Zmeka z trenčianskeho veliteľstva pozemných síl a podplukovníka Michalka z velenia prešovskej brigády. Na ich náročnosť a nekompromisné vyžadovanie plnenia úloh sme si síce neraz

zašomrali, ale pomohli nám. Cítil som, že niekedy toho mali vojaci naozaj plné zuby. Ako napríklad počas cvičenia v apríli minulého roka, keď museli riešiť 117 imitovaných úloh v priebehu dvoch dní. Ale zvládli to, lebo výcvik bol vedený zaujímavým spôsobom. Veľkým prínosom bolo aj využívanie jednotlivých elementov simulácie systému Miles 2000. Odrazu sa ukázalo, aký reálny účinok majú naše rozhodnutia. Aj tie chybné. Už sme nekončili ako v minulosti – množstvo stereotypných útočných a obranných úloh s plným počtom vojakov. S hrôzou sme zistili, že po našom zlom rozhodnutí nám odrazu zostala len polovica vojakov, niekedy aj menej a my sme museli s nimi ďalej plniť úlohy,“ priznáva veliteľ čaty poručík Štepita.

Podľa veliteľov veľmi pomohlo udržaniu vysokej úrovne pripravenosti vojakov aj to, že v letných mesiacoch absolvovali intenzívny výcvik jednotlivca a následne sa začala príprava na vyslanie do operácií KFOR a ISAF.

Veliteľ jeho druhého družstva rotný Henrich Horňák pripomína, že reálne imitovaná situácia ukázala aj im, veliteľom družstiev, že plniť úlohy a bezprostredne riadiť družstvo nie je také jednoduché. Museli konať samostatne, nespoliehať sa v danej konkrétnej situácii na rozhodnutia veliteľa čaty či rotý. Tí aj tak v konkrétnych prípadoch, napríklad pri plnení patrolovacích úloh družstva, neboli s nimi.

„Bolo to ťažké, no na druhej strane zaujímavé obdobie. Výcvik vojakov lákal, lebo nebol stereotypný. Videl som na nich, aký boli nešťastní, keď ich Miles vyradil z boja. Začali sa v teréne pohybovať obozretnšie, využívať všetky nerovnosti terénu, maskovanie, kryt techniky. Vojaci sa napriek všetkým problémom stali iniciatívnejší, jednotlivé bojové tímy a družstvá súdržnejšie,“ hovorí rodák z Trebišova rotný Horňák. Všetky získané skúsenosti v najbližšom období zúročia v asi poslednej rotácii slovenských vojakov v operácii KFOR v Kosove, kam by mali odísť v marci.

KROK DOPREU VO VYBAVENÍ A VYSTROJENÍ

Strelec spojár čaty vojak Marcel Mráz je štvrtý rok profesionálnym vojakom. Vojenskú kariéru si vybral tak trochu netradične po maturite na cirkevnom gymnáziu v Trebišove. „Sám na sebe cítim, že dnes som oveľa lepšie odborne, fyzicky i psychicky pripravený na plnenie úloh. Výcvik bol zaujímavý. Nielen činnosť pri ochrane konvojov, ale aj výsadok z vrtníkov. Dobré bolo, že sme dostali aj mnohé súčasti nového vybavenia. Či už išlo o kanady alebo maskáče. Dobré sa osvedčilo počas dlhodobiejšieho výcviku v snehu, blate i v prachu. Výbornou pomocou sa pre nás stal nosný modulárny systém. Ten sa po niektorých úpravách, ktoré sme si na ňom urobili, veľmi osvedčil pri plnení úloh. Už sme sa nepohybovali po prípadnom bojiisku

ovešani ako vianočný stromček, nevypa-
dávali nám zásobníky, nepoudierali sme sa
o časti výstroja. Všetko potrebné sme mali
účelne rozložené, aby sme v reálnej čin-
nosti zbytočne nezmätkovali. Aj to pridalo
vojakom pri výcviku na spokojnosti. Mi-
nulosťou sa stali aj hliníkové jedálenské
misky či fľaše, na ktoré sme tak často
nadávali,“ pridáva spokojne vojak Mráz.

Strelec operátor desiatnik Vladimír
Nemec má už za sebou skúsenosti z pôso-
benia v operácii KFOR v Kosove i misie
UNFICYP na Cypre. Preto rovnako ako
rotný Jaroslav Spišiak, ktorý bol na Cypre
veliteľom patrolovacieho družstva, predsa
len niektoré potrebné návyky potrebné na
zvládnutie úloh v stabilizačnej operácii
mal. Aj pre nich však boli mnohé formy
výcviku nové. Desiatnik Daniel Bálint na
rozdiel od väčšiny svojich kolegov z roty,
ktorých čaká pôsobenie v Kosove, zúročí
všetko, čo získal v príprave Česko – Slo-
venskej bojovej skupiny Európskej únie v
operácii ISAF v Afganistane.

Veliteľ tretieho družstva prvej čaty
rotný Jaroslav Spišiak patrí k tým príslušní-
kom roty, ktorí ju posilnili pred prípravou
na účinkovanie v Česko – Slovenskej bojo-
vej skupine EÚ. Preto má možnosť porov-
návať. „Po mojom príchode krote sa
naplno rozbehol intenzívny výcvik. Aj mo-
je družstvo bolo poskladané z mnohých
iných jednotiek. Najskôr sme sa spoznáva-
li, čo navzájom dokážeme. Bolo potrebné,
ako sa hovorí zladíť krok. Lebo predsa len
sme boli zvyknutí zo svojich materských
jednotiek na trochu rozdielny rukopis
našich predchádzajúcich veliteľov. Ale
postupom času sa nám podarilo nájsť spo-
ločnú reč, zosúladiť činnosť v rámci oboch
tímov a nakoniec i celého družstva,“ ho-
vorí rodák z Kokavy nad Rimavicou.

Podľa veliteľa tretej čaty poručíka Jána
Štepitu sú dnes jeho vojaci vycvičenejší,
sebavedomejší a bohatší o množstvo
praktických skúseností z výcviku v rámci
stabilizačnej operácie. Verí, že ich naplno
uplatnia v nadchádzajúcich mesiacoch aj
pri plnení úloh v operácii KFOR v Kosove,
kam spoločne s nimi odchádza.

HODNOTENIE VELITEĽA

V rámci útvaru sa na plnení úloh najvýraz-
nejšou mierou podieľali predovšetkým príslu-
sníci prvej mechanizovanej roty kapitána Duša-
na Skonca. Ich celkové počínanie v období prí-
pravy i šesťmesačnej pohotovosti hodnotí veli-
teľ michalovského mechanizovaného práporu
podplukovník Zoltán Iboš nasledovne:

„Preto bola prvá mechanizovaná rota vy-
braná na plnenie spomínanej úlohy, lebo jej
príslušníci boli najvycvičenejší. Už prípravné ob-
dobie ukázalo, že to nebude jednoduchá
úloha. Najmä po stránke logistického zabezpe-
čenia, ktoré neraz nestíhalo sledovať dynamiku
výcvikových úloh. Aj napriek tomu, že útvár bol
prioritne dopĺňovaný a zásobovaný tým najlep-
ším a najnovším materiálom, výstrojom, techni-
kou. Všetko nové je však potrebné aplikovať,
vyskúšať a hlavne pripraviť personál. Na to nie
vždy bol dostatočný časový priestor a tak sa
stala operatíva a flexibilita prioritou pri pláno-
vaní, riadení i uskutočňovaní výcvikových akti-
vít. Väčšina mojich očakávaní ako veliteľa sa
naplnila. Príprava jednotky na spomínané
úlohy mi nebola celkom neznáma. Ešte ako prí-
slušník veliteľstva topolčianskej brigády som sa
zúčastnil prípravy martinského mechanizova-
ného práporu na NRF - 10.

Jednotka zvládla všetky výzvy nad očakáva-
nie dobre. Veliteľovi roty kapitánovi Skoncovi
sa podarilo postaviť dobrý, silný a zdravý kole-
ktív, ktorý si dokázal v procese plnenia úloh
vždy nájsť tú správnu cestu. Aj keď nebola vždy
najľahšia a najjednoduchšia. Následná fáza
pohotovosti bola vyvrcholením úsilia všetkých
zainteresovaných. Potvrdila, že príprava bola
kvalitná. Pri tejto príležitosti mi nedá ne-
spomenúť v celom procese prípravy podporu
zo strany veliteľa brigády brigádneho generála
Ondřeja Novosada.

Celkovo minulý rok 2009 bol pre náš útvár
veľmi náročný. Veď okrem prípravy a pohoto-
vosti v rámci Česko – Slovenskej bojovej skupi-
ny EÚ, sme plnili úlohy aj v rámci certifikácie
mechanizovanej praporenej skupiny a pripravova-
vali sme v rámci úloh medzinárodného krízové-
ho manažmentu dve rotácie do strážnych jed-
notiek ISAF v Afganistane a jednu rotáciu do
KFOR v Kosove. V prvej polovici tohto roku tak
bude plniť značná časť príslušníkov práporu
úlohy v zahraničí. Získané skúsenosti z celého
procesu prípravy a fáze pohotovosti sú ne-
zaplatiteľné. Je ich potrebné dôkladne analyzo-
vať. Úspechy využiť a z chýb sa čím skôr poučiť,
aby sa v budúcnosti neopakovali. Bolo by
dobré, keby odovzdávanie operačných skúse-
ností v našich ozbrojených silách celkovo na-
bralo nový rozmer. Aby sa stalo neoddeliteľnou
fázou prípravy jednotiek. Aby boli jednotliví veli-
telia jednotiek motivovaní odovzdať svoje
poznatky a nenechali si ich len pre seba. S tým
by mala korešpondovať aj taká personálna stra-
tégia, kde by tí, čo vedia nepracovali niekde
v ústraní, ale medzi bojovými jednotkami.“

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Brigádny generál Jindřich Joch:

Úlohy doma aj v zahraničí

26. januára 2009 prezident SR Ivan Gašparovič vymenoval do prvej generálskej hodnosti plukovníka gšt. Jindřicha Jocha, veliteľa Centra riadenia operácií Generálneho štábu OS SR. Táto udalosť je vhodnou príležitosťou na predstavenie jeho pracoviska, ako aj na opísanie jeho vojenského príbehu.

• **Pán brigádny generál, aké je postavenie Centra riadenia operácií (CRO) v štruktúre Generálneho štábu?**

- CRO je súčasťou štábu pre operácie generálneho štábu ako jeden z jeho odborov. Sme vlastne nástrojom náčelníka generálneho štábu na riadenie jednotiek nasadených v zahraničí, ďalej jednotiek dislokovaných na území Slovenska, ale v priamej podriadenosti náčelníka generálneho štábu. Zároveň je našou úlohou podieľať sa na riadení vojenských zásahov pri napríklad živelných kalamiťach, ekologických katastrofách a podobne.

• **Keby ste mohli podrobnejšie o vašich úlohách...**

- CRO má viacero oddelení, ktorých názvy napovedajú viac o našej práci. Je to oddelenie stálych zmien,

oddelenie riadenia operácií na vlastnom území a oddelenie riadenia operácií a misií v zahraničí. Štvrté oddelenie riadenia operácií má na starosti útvary priamo podriadené náčelníkovi generálneho štábu, ako napríklad 5. pluk špeciálneho určenia v Žiline, Topografický ústav v Banskej Bystrici, Centrum excelentnosti EOD v Trenčíne či Národné centrum EOD v Novákoch. Napríklad prostredníctvom oddelenia riadenia operácií a misií v zahraničí vykonávame administratívne riadenie týchto jednotiek. Netreba si to zamieňať s operačným riadením – to je v kompetencii operačných veliteľov priamo v operáciách. Pritom ešte raz - keď je jednotka v operáciách, tak jej plné velenie vždy prechádza na náčelníka generálneho štábu. Administratívne riadenie znamená, že máme na starosti zabezpečenie rotácií, personál, zásobovanie materiálom, mimoriadne opravy, možné repatriácie a podobne. Ak veliteľ jednotky potrebuje materiál, ak potrebuje niečo obstaráť, čo je nevyhnutné pre prácu jeho jednotky, zasiela túto požiadavku k nám na CRO. Tu sa žiadosť posúdi a prijme rozhodnutie, či je žiadosť opodstatnená, respektíve realizovateľná.

• **Aké bývajú najčastejšie požiadavky veliteľov?**

- Najčastejšie sú obmeny materiálu. Teda keď sa niečo z techniky pokazí a zničí. Po posúdení požiadavky kalkulujeme, či je efektívnejšie trebárs náhradné diely kúpiť na Slovensku a poslať do operácie, alebo ich nakúpiť v priestore operácie. Teda – ak takáto možnosť je. Bolo by nezmyselné kupovať trebárs súčiastku, ktorá je doma za 200 eur a ďalších 400 stojí preprava, keď sa dá priamo na mieste kúpiť trebárs za 300. Vtedy vydávame súhlas na zakúpenie v priestore operácie. Samozrejme, sú určité veci, ako napríklad zbrane, munícia či náhradné diely pre naše automobily, ktoré nemôžeme zaobstaráť na mieste operácie, preto ich vozíme zo Slovenska.

• **Ako riešite dopravu materiálu do operácií okrem pravidelných rotácií personálu?**

- Samozrejme, pokiaľ sa dá a sú kapacitné možnosti, najefektívnejšie je prepravovať materiál počas rotácií. Na území Európy, napríklad do KFOR, si objednáme aj kamióny alebo železničné vagóny. Afganistan je možné zásobovať iba lietadlami. Ak je zásielka menšia, oslovujeme partnerské krajiny, ktoré dispo-

nujú strategickou prepravou a sú schopné i ochotné náš materiál prepraviť popri svojom. Keď je toho viac, objednáme lietadlo. V hre je pritom na prvom mieste hľadanie čo najefektívnejších riešení.

• **Iste je mimoriadne dôležitý systém komunikácie s operáciami...**

- Nepretržite ju zabezpečuje oddelenie stálych zmien. Okrem toho každá operácia má určeného styčného dôstojníka, ktorý je v dennodennom telefonickom a emailovom styku s touto jednotkou, respektíve s veliteľom kontingentu. Velitelia denne podávajú hlásenie o situácii, o plnení úloh a ich plánovaní na najbližšie dni. Tieto informácie sumarizuje-

me a sú súčasťou brifingov s náčelníkom generálneho štábu. Velitelia podávajú aj týždenné hlásenia. Dôležité sú hlásenia týkajúce sa logistického zabezpečenia, v ktorých definujú stav techniky a potrebné opravy tak, aby sme mohli plánovať potrebné opravy či doplnenia materiálu.

• **Môžete centrum riadenia operácií porovnať s podobnými štruktúrami v zahraničných armádach?**

- Bilaterálny zmluvný vzťah o výmene informácií máme nateraz so Stálym operačným centrom Armády ČR. Má sice inú štruktúru, ale plní tie isté úlohy ako plníme my. V minulom roku dvaja naši príslušníci v tomto centre absolvovali odbornú stáž. Či sú to Maďari, Chorváti alebo

iní, každá armáda má vo svojich štruktúrach podobné pracovisko.

• **V čom bude spočívať ťažisko vašich úloh v nasledujúcom období?**

- Veľkou výzvou je budovanie Národného centra EOD, ktoré bude zabezpečovať výcvik spôsobilostí našich jednotiek a tímov pre uvedenú oblasť. Zlepšovať je čo v zabezpečení toku informácií, zdynamizovaní a zjednocovaní niektorých činností a operačných postupov či podobne. V tomto roku viac ako inokedy bude dôležitou úlohou pracovať tak, aby nasadené jednotky boli čo najprofesionálnejšie zabezpečené a zároveň aby systém pracoval čo najefektívnejšie. To je niekedy viac ako zložitý.

GENERÁL V ČIERNEJ BARETKE

„Otec bol profesionálny vojak a aj doma som ako chlapec tak trochu cítil, čo je to vojenský režim. No nebral som to ako problém. Naopak, vnímal som to pozitívne a tak už na základnej škole som sa rozhodol pre vojenskú uniformu,“ spomenie brigádny generál Jindřich Joch.

Posledná posádka generálovho otca boli Košice. S vojenskou kariérou sa rozlúčil v hodnosti kapitán a ako robotník ostal pracovať vo Východoslovenských železniarňach. „Samozrejme, ani mňa na východe Slovenska neobišli chlapčenské hry na vojakov či partizánov. No keď sa kamaráti postupne začali venovať iným záľubám, môj záujem o armádu naopak rástol,“ spomenie s úsmevom muž, ktorý v roku 1978 prvý raz obliekol uniformu na Vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici.

80 DNÍ V ROKU RODINE, ZVÝŠOK ARMÁDE

Po maturite v roku 1982 pokračoval v štúdiu na Vojenskej vysokej škole Pozemného vojska vo Výškove. „Mal som šťastie, pretože som sa zaujímal o techniku a tankový smer bolo presne to, čo som chcel študovať“. Z 95 študentov v ročníku bola desatina menovaná do prvej dôstojníckej hodnosti podporučík už v priebehu štúdia. Zo školy pritom odchádzali už ako poručíci. J. Joch bol medzi nimi. „Jednoznačne ma zaujímala služba pri tankoch T-72 a keďže tie boli dislokované len v rámci Západného vojenského okruhu, nebolo čo riešiť – v roku 1986 ma čakali Strašice v západných Čechách.“ Pravda, už vtedy mal vážnu známosť v Košiciach so svojou budúcou manželkou, študentkou medicíny. Tá ale vedela, že zanedlho si zoberie vojaka. So všetkým, čo k jeho službe patrí. J. Joch sa popri svadbe a dochádzaní za manželkou a malým synom stal už päť rokov po škole veliteľom tankového práporu. Mal len 28 rokov a bol nadporučík. „Z tohto obdobia nič nefutujem, hoci to bola najťažšia skúška nášho vzťahu. Na druhý koniec republiky do Košíc som pritom cestoval len raz za mesiac. Robil som si vtedy aj malú štatistiku. Vyšlo mi, že s rodinou som strávil len 80 dní v roku, vrátane riadnej dovolenky. 135 dní som cvičil s jednotkami na vyvedeniach vo vojenských výcvikových priestoroch. No a zvyšok bola služba v kasárňach alebo výcvik na posádkových cvičiskách.“ Hovorí, že svojho prvého syna videl rásť akoby v interva-

loch. „Bez ústretovosti a pochopenia zo strany rodiny by to nešlo. Navyše manželka ako lekárka, ktorej práca sa skladala a skladá tiež zo sérií služieb a pohotovostí, má v istom zmysle podobnú prácu. Takže zladil náš čas, aby sme boli aspoň trochu spolu, je náš celoživotný obojstranný problém, ale aj záujem.“

VÝZVY A HRDOST

V roku 1991 sa nadporučík Joch aj so „svojimi“ tankami presídlil do Kežmarku. Svoj domov tam našla aj jeho rodina – už aj s druhým synom. Prešiel viacerými pozíciami a dotiahol to opäť na funkciu veliteľa tankového práporu. Následne bol zástupcom náčelníka štábu mechanizovanej brigády v Kežmarku, ktorá bola súčasťou vtedajšieho 2. armádneho zboru s veliteľstvom v Prešove. „V máji 2001 po absolvovaní účelového kurzu stupňa 2 ma preveliili do Bratislavy na generálny štáb na správu výcviku,“ spomenie moment, odkedy sa pre jeho rodinu začalo ďalšie obdobie odlúčenia vo verzii „týždňovky“. Následne sa začal venovať plánovaniu operácií, vrátane činnosti jednotiek v zahraničí. Okrem ročného Kurzú národnej bezpečnosti v Liptovskom Mikuláši a viacmesačného pôsobenia v pozícii náčelníka štábu Veliteľstva pozemných síl v Trenčíne sa riadeniu operácií venuje dodnes. Od 1. februára 2008 je veliteľom centra riadenia operácií GŠ OS SR.

„Každá funkcia prináša niečo nové. Prináša nové výzvy, potrebu štúdia a hlavné chuť sa ňou popasovať a zvládnuť ju k spokojnosti svojej, svojich nadriadených, ako aj k úžitku svojich podriadených štruktúr. V ozbrojených silách je takýchto výziev viac ako dosť, ich dynamika býva obrovská a často ich treba riešiť doslova za pochodu. No to sú práve veci, ktoré ma na mojej práci bavia. Preto som nikdy nezapochyboval o tom, že vo svojich pätnástich rokoch som sa pre vojenskú uniformu rozhodol správne,“ sumarizuje brigádny generál Jindřich Joch. Pravda, neboli len slnečné dni. Spomína napríklad na vojakov, ktorých na začiatku svojej kariéry v Čechách v bezvedomí a na hranici medzi životom a smrťou vyťahoval z tanku, keď sa priotrúvali splodinami pri ostrých streľbách. Nezabúda ani na ďalšie tragédie. O to viac aj pri osobných návštevách v zahraničných operáciách medzinárodného krízového manažmentu vyžaduje čo najstriktnejšie dodržiavanie všetkých bezpečnostných predpisov a opatrení. Muža, ktorého najobľúbenejšími koničkami sú volejbal, plávanie, lyžovanie – a na prvom mieste rodina, sa naostatok pýtame, čo by na jeho kariéru povedal jeho už nebohý otec, vojak z povolania. Odpovie troma slovami: „Bol by hrdý.“

Dvojstranu pripravil **Pavol VITKO**
Foto autor

Možno povedať, že už v roku 2009 nebolo jednoduché zabezpečiť plnenie všetkých prioritných úloh a súčasne udržiavať jednotky a útvary ozbrojených síl na stanovenej úrovni operačnej pripravenosti. Rok 2010 bude ešte náročnejší. V tomto kontexte vyznievajú aj slová ministra obrany J. Bašku, ktoré povedal pri otvorení konferencie: „Rok 2010 bude veľmi náročný, budeme musieť pracovať maximálne hospodárne a efektívne v celom komplexe činností na všetkých úrovniach rezortu obrany.“

KONFERENCIA K PRIORITÁM

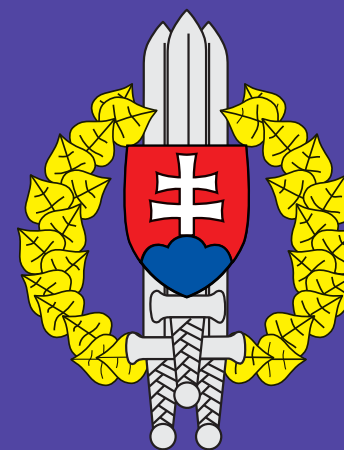
Na podporu stanovených priorit usporiadal náčelník generálneho štábu v poradí už štvrtú odbornú konferenciu, na ktorej sa zúčastnila generalita ozbrojených síl, dôstojníci z generálneho štábu a operačných veliteľstiev, veliteľ a príslušníci útvarov z celého Slovenska. Jej cieľom bolo spresniť spô-

tu nebude jednoduché. Je pravdou, že táto priorita bola prednostne finančne zabezpečená v rozpočte OS SR, ale neustále sa zhoršujúci stav vojenskej techniky a jej zastarávanie má vplyv na zabezpečenie výcviku a v niektorých prípadoch aj na vlastný výkon služby. V súčasnosti má Slovensko v zahraničných operáciách nasadených viac ako 600 vojakov. Od vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa v operáciách vystriedalo približne štrnásť tisíc vojakov. Tieto čísla sú impozantné, no ďalšie avizované zvyšovanie nášho príspevku, podľa výsledkov diskusie, nie je možné bez vyčlenenia dotačných finančných prostriedkov pre ozbrojenú silu na zabezpečenie výcviku vojakov pred nasadením, na doplnenie potrebného materiálu a aj na vlastné vyslanie. To sa chápe ako jedno z rizík.

V panelovej skupine riešajúcej druhú prioritu, a to oblasť plnenia medzinárodných záväzkov v zmysle akceptovaných cieľov síl NATO a EÚ, bola situácia veľmi zložitá. Z hľadiska rozpisu rozpočtu je finančne zabezpečená iba časť tejto rozsiahlej a komplexnej priority, a to plnenie úloh NATINADS. Financovanie ostatných cieľov síl NATO a EÚ, ktorých plnenie sa datuje od roku 2004, bude jednoducho problematické. Navyše, ako v diskusií zdôraznil brigádny generál Ivan Hirka, veliteľ 1. mechanizovanej brigády v Topoľčanoch, existuje problém aj s bojovou technikou, ktorej v blízkom čase končí jej životnosť a na nevyhnutné opravy a revízie chýbajú peniaze. Diskusia ukázala, že vojaci si uvedomujú nedostatok finančných prostriedkov na nákup novej techniky, avšak súčasný stav označili za kritický. Bez zabezpečenia finančných prostriedkov na nevyhnutné opravy a revízie hrozí reálne riziko, že vinou zlého technického stavu bude znemožnený výcvik.

V záveroch z diskusie v panelovej skupine sa navrhovali opatrenia na zmiernenie kritického stavu spôsobeného nedostatkom finančných prostriedkov v tejto oblasti, a to zameraním sa na výcvik bez použitia ťažkej bojovej techniky, prerozdelenie PHM nakúpeného v závere roka 2009 v prospech útvarov zabezpečujúcich plnenie prioritných cieľov síl a využitie pechotnej munície z centrálnych zásob na výcvik.

Plnenie cieľov síl NATO a EÚ v praxi znamená postupné budovanie spôsobilostí ozbrojených síl podľa štandardov NATO, potrebných na zabezpečenie úrovne ambícií NATO. Pojem spôsobilosť, ako zdôraznil plukovník gšt. Josef Pokorný, zástupca náčelníka Štábu strategického plánovania a rozvoja spôsobilostí GŠ OS SR a súčasne národný riaditeľ pre spôsobilosti (na foto v strede pri vedení panelovej skupiny k cieľom síl NATO), je komplexnejší a zahŕňa okrem techniky aj výcvik a vzdelávanie personálu, organizačné štruktúry, doktríny a pripravenosť. Panelová skupina dospela k záveru, že je nevyhnutné zabezpečiť kontinuitu plnenia cieľov síl, aj keď v niektorých prípadoch voľnejším tempom. V prípade integrova-

nej protivzdušnej obrany NATO (NATINADS) bol ako slabé miesto identifikovaný systém prípravy a obmeny leteckých technikov a špecialistov. Veliteľ základne Sliač plukovník Jozef Dobrotka zdôraznil, že súčasný systém nevyhovuje a v prípade odchodu väčšieho počtu odborníkov, ktorí reálne v roku 2010 naplnia niektorý z obligatórnych dôvodov na prepustenie, bude ohrozená funkčnosť celého systému. Napriek týmto problémom vyslovil presvedčenie, že úlohy NATINADS budú plnené.

V panelovej skupine riešajúcej úroveň operačnej pripravenosti síl a prostriedkov vyčleňovaných na plnenie úloh krízového manažmentu SR bol, obdobne ako v predchádzajúcich dvoch paneloch, alarmujúci stav vojenskej techniky identifikovaný ako rizikový faktor plnenia tejto priority. Vo svojich záveroch skupina upozornila aj na čiastkové nedostatky v novele nariadenia MO SR č. 38/2009, ktoré by bolo vhodné upraviť tak, aby bola dosiahnutá väčšia flexibilita. Diskusia sa dotkla aj možnosti zneužitia síl nasadzovaných pri riešení krízových udalostí v SR na iné účely a aj možnej refundácie nákladov spojených s nasadením týchto prostriedkov.

ZÁVERY

Zo záverov konferencie vyplynulo, že rok 2010 bude pre ozbrojenú silu mimoriadne náročný. Rovnaký rozsah úloh, kritický nedostatok finančných prostriedkov, a to aj v niektorých prioritných oblastiach, zhoršujúci sa stav hlavne techniky pozemných síl, nedostatok náhradných dielcov na jej opravy a údržbu, spomalenie plnenia cieľov síl NATO, a to najmä v oblasti plánovanej modernizácie, znížený počet letových hodín plánovaný iba pre obmedzený počet pilotov, to sú iba niektoré problémy, o ktorých sa diskutovalo. Je zjavné, že budú prispievať ku komplikovanosti tohto roka. Navrhované opatrenia, ktoré vyplynuli zo záverov jednotlivých panelových skupín a ktoré budú na základe nariadenia náčelníka generálneho štábu rozpracované do konkrétnych úloh a opatrení, sú však iba krízového charakteru. To znamená, že pomôžu ozbrojeným silám prežiť rok 2010 a splniť vytýčené priority, aj keď niektoré z nich s obmedzeniami, ale nezabezpečia potrebný trvalý rozvoj. Viac ako inokedy bude závisieť od invencie veliteľov na všetkých stupňoch hľadať netradičné riešenia, ako robiť veci efektívnejšie.

Aký teda bude rok 2010 pre ozbrojenú silu? Z hľadiska širších súvislostí tento rok prinesie niektoré závažné rozhodnutia, ktoré môžu ovplyvniť ozbrojenú silu na dlhé roky. Nová strategická koncepcia NATO vyvoláva revíziu požiadaviek na členské štáty. Na tomto základe, ako avizoval minister obrany vo svojom príhovore, bude navrhnutý nový prístup k obrane SR a nová štruktúra ozbrojených síl, tzv. Model 2020. Na základe nového prístupu dochádza k zmene stratégie spojencov v operácii ISAF a zvýšeniu počtov síl. Podľa najnovších rozhodnutí aj Slovenská republika prispeje k tomuto úsiliu značným príspevkom. Z hľadiska týchto širších súvislostí bude rok 2010 pre ozbrojenú silu skutočnou výzvou, ktorá vyžaduje, aby najmä príslušníci OS SR chápali uvedené problémy a súvislosti, a vzájomne sa podporovali tak, aby naplnili motto „Spoločný cieľ, rovnaké priority, jednotný tím“.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

Priority náčelníka generálneho štábu

Aj v tomto roku sa Ozbrojené sily Slovenskej republiky zamerajú pri svojej práci na plnenie priorit, ktoré stanovil náčelník Generálneho štábu OS SR generál Lubomír Bulík. Nadväzujú na priority roka 2009 a súčasne sú zamerané na základné poslanie ozbrojených síl.

Prvou prioritou je udržať vysoký štandard plnenia úloh Ozbrojených síl SR v prebiehajúcich operáciách medzinárodného krízového manažmentu – ISAF, KFOR, UNFICYP a ALTHEA. Generál Bulík nariadil všestrannú prípravu jednotiek pred ich vyslaním tak, aby bola zabezpečená rotácia jednotiek, bezproblémové stiahnutie jednotiek z operácie KFOR do konca roka 2010 a zabezpečená všestranná príprava nových príspevkov do operácií s dôrazom na operáciu ISAF.

Druhou prioritou je plnenie medzinárodných záväzkov v zmysle akceptovaných cieľov síl NATO a hlavných cieľov EÚ. Zameraná je na spôsobilosti ozbrojených síl, ktoré už boli začlenené do štruktúry síl NATO, rovnako ako na tie sily, ktoré by mali dosiahnuť operačnú pripravenosť podľa štandardov NATO v rokoch 2010 a 2011, prípadne sa plánuje ich zaradenie do síl rýchlej reakcie NATO (NRF) a bojových skupín Európskej únie (EU BG). V rámci tejto priority sa plnia aj úlohy integrovanej protivzdušnej obrany NATO (NATINADS), centra výnimčnosti (CoE) a nasaditeľného spojovacieho modulu (DCM).

Tretou, nemenej dôležitou prioritou, je zabezpečenie a udržanie požadovanej úrovne operačnej pripravenosti síl a prostriedkov vyčleňovaných na plnenie úloh

krízového manažmentu SR, čo znamená schopnosť ozbrojených síl pomáhať obyvateľstvu SR počas krízových situácií, ktorými môžu byť rozsiahle priemyselné havárie, katastrofy, ale aj živelné pohromy, ako sú záplavy a podobne.

PLNENIE PRIORÍT V ROKU 2009

Priority na rok 2010 kontinuálne nadväzujú na priority stanovené na rok 2009, ktoré možno vo všeobecnosti považovať za splnené, s výnimkou dosiahnutia zreteľného progresu v oblasti obstarávania techniky v pozemných silách. Krátko sa pozrime na úspešnosť plnenia priorit v roku 2009.

Prvou prioritou bola príprava do NRF a BG EÚ. Jednotky deklarované do BG EÚ 2/2009 a NRF-13 splnili úlohy prípravy a boli zaradené do bojovej pohotovosti (STAND-BY fázy), ktorá trvala do 31. 12. 2009. Jednotky deklarované do BG EÚ 1/2010 splnili úlohy v súlade so schválenými plánmi a boli zaradené do bojovej pohotovosti od 1. 1. 2010.

Druhou prioritou bolo napĺňanie spôsobilostí pripravovaných v zmysle cieľov síl NATO a EÚ. V pozemných silách kvôli zníženiu naplánovaného objemu finančných prostriedkov na zabezpečenie obstarania vojenskej techniky a materiálu, nedošlo v roku 2009 k plánovanému progresu.

Tretia priorita – zabezpečovanie operácií medzinárodného krízového manažmentu so zameraním na operáciu ISAF v Afganistane bola plnená na veľmi dobrej úrovni v súlade s plánmi prípravy. Takisto boli zabezpečené rotácie pre misie KFOR, ALTHEA a UNFICYP.

sob plnenia priorit vo výcvikovom roku 2010, identifikovať riziká, ktoré by mohli ohroziť ich plnenie a navrhnúť spôsob eliminácie rizík.

Plnenie úloh v roku 2010 veľmi ovplyvní celosvetová hospodárska kríza. Nie je tajomstvom, že v porovnaní s ostatnými ministerstvami práve Ministerstvo obrany SR „doplatilo“ na krízu pri zostavovaní rozpočtu na rok 2010 najviac. Ako zdôraznil minister Jaroslav Baška v úvodnom prejave, v roku 2010 nebude možné realizovať žiadne významné modernizačné projekty. Pri plnení úloh treba venovať osobitnú pozornosť zabezpečeniu sociálnych istôt profesionálnych vojakov, všestrannému zabezpečeniu operácií medzinárodného krízového manažmentu, NATINADS a leteckej záchrannej a pátracej služby. V duchu tejto logiky bol aj koncipovaný rozpočet na obranu. Značne sťažené podmienky v roku 2010 previeria schopnosti všetkých príslušníkov ozbrojených síl.

„Záverom je, aby konferencia vytvorila fórum komunikácie, fórum korektnej a plodnej polemiky, fórum na kritickú reflexiu a strategický pohľad za horizont,“ vyjadril sa generál L. Bulík pri otvorení konferencie.

Tímová práca v panelových skupinách zložených zo zástupcov jednotlivých stupňov velenia a zástupcov útvarov ozbrojených síl, pomohla spoločnému chápaniu priorit. Diskusia bola veľmi otvorená a nezaobišla sa bez emócií.

RIZIKÁ A RIEŠENIA

Z výsledkov konferencie jednoznačne vyplynulo, že udržať vysoký štandard plnenia úloh OS SR v prebiehajúcich operáciách medzinárodného krízového manažmen-

Nový domov pre hasičov

V rámci rekonštrukcie letiska Sliac sa konečne dočkali nových priestorov aj príslušníci hasičskej jednotky zmiešaného leteckého krídla. Staré nevyhovujúce nahradil ešte novotou voňajúci komplex. Našli si v ňom dobré pracovné podmienky vojenski hasiči aj ich technika. V súčasnosti predstavuje to najlepšie, čo majú k dispozícii vojenski hasiči na slovenských vojenských letiskách.

„Som veľmi rád, že sa nám konečne podarilo v rámci prebiehajúcej rekonštrukcie letiska vytvoriť pre príslušníkov našej hasičskej jednotky pracovné prostredie na úrovni. Staré priestory boli už celkom nevyhovujúce. Pre ľudí aj techniku. Svojou veľkosťou i vybavením. Už je to konečne minulosťou. Všetka technika je dnes umiestnená v temperovaných objektoch, aby mohla kedykoľvek podľa potrieb zasiahnuť na ktoromkoľvek mieste letiska. Sú vybudované podľa noriem NATO a zvyšia protipožiarnu kategóriu letiska,“ s uspokojením konštatuje veliteľ práporu zabezpečenia leteckej prevádzky (ZLP) zmiešaného leteckého krídla Sliac major Miroslav Mydlár.

EŠTE OBMENIŤ TECHNIKU

Napriek tejto spokojnosti vidí ešte určité rezervy. V temperovaných priestoroch majú hasiči k dispozícii časť automobilovej techniky slušne povedané poriadne za zenitom svojej výkonnosti. Technici síce neraz dokážu stvárať pri jej udržiavaní v prevádzkyschopnom stave doslova divy, ale Tatra T-148 či sanitné uazy treba v dohľadnom čase obmeniť.

Napriek tejto chybičke krásy si štyri desiatky príslušníkov hasičskej jednotky nevedia objekty vynachváliť. Veď aj

podľa veliteľa jednotky nadrotmajstra Vladimíra Iskerku sú poriadnym skokom vpred. Rodák z Rabče na Orave síce ukončil v Martine ženijný odbor vojenskej strednej odbornej školy a potom pôsobil určité obdobie ako ženista v Liptovskom Mikuláši, Seredi i v Martine, ale posledných 15 rokov je na letisku Sliac hasičom. Obdobne ako jeho kolegovia absolvoval rôzne odborné kurzy. Predovšetkým v žilinskej Strednej škole požiarnej ochrany.

„V našich nových objektoch majú konečne všetci príslušníci hasičskej jednotky optimálne priestory na prácu, údržbu techniky a materiálu. Ale aj uloženie zásob i odpodínok. Vôbec sa to nedá porovnávať s nedávnou minulosťou. Vtedy časť techniky bola vonku a oni pri jej údržbe podľa ročného obdobia mrzli či mokli. Päť nevyhovujúcich garáží a vrtulníky sú naplnené tonami leteckého paliva. Keď začnú horieť, predstavujú pre svoje okolie poriadne nebezpečenstvo. Preto by sme potrebovali špeciálnu letiskovú zásahovú techniku aj modernejšie sanitné vozidlá,“ hovorí nadrotmajster Iskerka.

KEĎ HORÍ LIETADLO...

O tom, aké je to nebezpečné, keď začnú horieť tony paliva v lietadle, vie svoje jeho zástupca rotmajster Róbert Banar. Rodák z Prievidze začal pôvodne študovať na vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici. Po jeho zrušení dokončil štúdium vo Vojenskej strednej odbornej škole leteckej v

Košiciach. Odvtedy je na Sliaci. Na svoj zásah ako veliteľa zásahu pri požiari lietadla si spomína takto: „Bol to obyčajný letový deň. Odrazu sme dostali hlásenie, že na dráhe horí MiG-29. Keď sme dorazili k stroju, najskôr sme sa zaujímali, kde je pilot. Upokojilo nás, že sa mu podarilo opustiť lietadlo a venovali sme sa haseniu. Bolo plné paliva. Roztrhlo palivové trysky a palivo z nich striekalo na všetky strany. Keď sme uhasili požiar na jednom mieste, oheň prepukol na inom. Všade bol veľký žiar. Taký intenzívny, že hliník na trupe a krídlach lietadla doslova tiekol. Na spodnej strane krídel vytváral horúce cencúle. Snažili sme sa urýchlene prečerpať palivo z nádrží lietadla do cisterny. Bolo však také horúce, že sme ho museli ochladzovať. V tom momente človek veľa nepremýšľa o nebezpečenstve. Bolo potrebné uhasiť požiar. Neprijemnejšie je, keď sa nepodarí zachrániť ľudský život. Ako v prípade havárie L-39 len kúsok od nášho letiska.“

Hasiči sú pri svojej činnosti závislí aj od dobrého spojenia. O to sa stará slobodník Peter Gonda. V novom objekte má všetok spojovací materiál prehľadne uložený, nechýbajú mu priestory na údržbu i opravy. Nevie si vynachváliť ani súčasné vysielačky Motorola. Podľa neho je to obrovský pokrok oproti nedávnej minulosti, keď sa trápili s poruchovými a nevyhovujúcimi vysielačkami RF-10 či RF-13. Vhodné pracovné priestory má so svojimi kolegami aj desiatnik Martin Michálek; starajú sa o údržbu a uloženie hadíc. „Predtým sme ich nemali kde sušiť, ani poriadne ošetriť po zásahu. Teraz ich v žlaboch môžeme vyprať a očistiť. Na antikoroových roštoch následne vysušiť. Nielenže budú lepšie pripravené na prípadný zásah, ale očakávam, že spomínaným ošetrovaním v lepších podmienkach sa aj predlží ich životnosť,“ zdôrazňuje desiatnik Michálek.

MÁME DOBRÉ VYBAVENIE

Technik protiplybovej služby desiatnik Mikuláš Krnčan má tak isto k dispozícii výborné podmienky na uskladnenie a údržbu svojho vybavenia. Musí byť vždy pripravený, aby mohli príslušníci hasičskej jednotky zasahovať v prípade potreby v ochranných oblekoch, ktoré ich ochránia proti sálavým teplotám, ale aj chemickým látkam. K dispozícii majú aj celotelový pretlakový oblek a dýchacie prístroje. „V súčasnosti máme veľmi dobré vybavenie. Porovnateľné s hasičskými zbormi na okresnej a krajskej úrovni. V mnohých smeroch sme na tom dokonca lepšie,“ poznamenáva rodák z Levíc desiatnik Krnčan. Môže porovnávať, veď po ukončení Strednej školy požiarnej ochrany v Žiline pôsobil ako hasič v bavlárskych závodoch Levitex. A bavlna sa podľa jeho skúseností veľmi ťažko hasí. Zasahoval aj pri požiari rozvodne v Leviciach.

V prevažne mužskom kolektíve sa nestratia ani ženy. Slobodníčka Martina Krnáčová najskôr pôsobila v rote zabezpečenia velenia. Absolvovala sociálnu akadémiu, po vstupe do ozbrojených síl poddôstojnícku školu zdravotného smeru v Žiline. Svoje vzdelanie si doplnila nadstavbovým štúdiom záchranárstva na bansko-bystrickej strednej zdravotnej škole i základným hasičským kurzom. Spoločne so svojimi kolegami a kolegyni je pripravená vždy v prípade potreby zasiahnuť. „Striedame sa teraz v dvanásťhodinových službách. Po návrate našej leteckej techniky z Kuchyne nás zasa čakajú dvadsaťštyrihodinové služby. V predchádzajúcich stiesnených pomeroch to nebolo jednoduché, teraz sa situácia veľmi zlepšila. Ale hlavné je, že sme vytvorili dobrý kolektív. V ňom každý zaberie, keď treba. Môžeme sa na seba navzájom spoľahnúť. Inak to ani nejde, lebo od našej rýchlosti a profesionality veľakrát závisia ľudské životy,“ pridáva rodáčka z Detvy, ktorá je siedmy rok profesionálnou vojačkou.

VŠETKO JE O ĽUĎOCH

Veliteľ hasičskej jednotky nadrotmajster Vladislav Iskerka si pochvaľuje aktivitu svojich podriadených pri plnení pracovných úloh. V súčasnom období, keď sa materské letisko rekonštruje a lietadlá lietajú z letiska v Kuchyni, vspomáhajú aj tamojším kolegom hasičom. „Vždy sa tam striedajú naši ľudia. Predsa len lepšie poznajú našu leteckú techniku a majú poznatky z jej prípadného použitia. Veľmi dobré výsledky dosahuje dlhodobý napríklad operátor záchrannej služby čatár Richard Mydlo, ktorý má na starosti lezeckú skupinu, slobodník Peter Gonda, ktorý sa stará o spojovaciu techniku, desiatnik Mikuláš Krnčan má zasa pod palcom protiplybovú službu, ale aj slobodníčka Martina Krnáčová, vojak Juraj Murček, zamestnanec Marián Šteller či desiatnik Martin Michálek. Bez ich ochoty plniť úlohy často bez ohľadu na časovú náročnosť, možné nebezpečenstvo a donedávna aj nevyhovujúce priestory by sa nám nemohlo dať reagovať vždy včas a spoľahlivo,“ konštatuje veliteľ hasičskej jednotky.

Prácu hasičov si cení aj major Mydlár. Veď podľa neho okrem potrebných odborných predpokladov (ktoré si neustále zvyšujú mnohými odbornými kurzami a školeniami), musia byť dobre pripravení aj po fyzickej a psychickej stránke. Zásahová jednotka musí vždy odstrániť zo vzletovej a pristávacej dráhy lietadlo, aby nebránilo leteckej prevádzke, prípadne uhasiť požiar. V jednotke sú hasiči-záchranári, zdravotníci, ale aj technicko-odborné služby. Napríklad lezecká skupina, zásobovacia či strojná služba. Po predpokladanom návrate leteckej techniky o pár mesiacov na letisko Sliac budú môcť plne využiť nové priestory i vybavenie na zabezpečenie jej prevádzky i letových akcií.

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

celárie prezidenta Milan Čič. Pokračoval: „Od roku 2007 vykonával funkciu veliteľa Národnej akadémie obrany maršala A. Hadika Liptovský Mikuláš. Pravidelným štúdiom si rozširuje vedomosti z oblasti obrany a bezpečnosti. Jazykovo je pripravený na veľmi dobrej úrovni. Jeho práca je hodnotená ako koncepčná a zodpovedajúca požiadavkám na výkon jeho súčasnej funkcie vo Vojenskej kancelárii prezidenta SR.“ O brigádnom generálovi Ing. Jindřichovi Jochovi povedal: „Po absolvovaní vojenskej vysokej školy bol premiestnený do podriadenosti Západného vojenského okruhu. Počas výkonu profesionálnej služby plnil veliteľské funkcie na stupni čata, rota, prápor a štábne funkcie na stupni brigáda v tankových odbornostiach v útvaroch pozemného vojska. Od roku 2001 vykonával funkcie zaoberajúce sa plánovaním, výcvikom a koordináciou nasadzova-

Menovanie a povýšenie generálov

Prezident Slovenskej republiky a hlavný veliteľ Ozbrojených síl Slovenskej republiky Ivan Gašparovič 25. januára v Prezidentskom paláci menoval a povýšil v hodnosti dvoch generálov. Na slávnostnom akte bol prítomný náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, zástupcovia generaliti OS SR a rodinní príslušníci generálov.

Do hodnosti generálmajor bol povýšený brigádnym generál Marián Áč, náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta Slovenskej republiky. Do hodnosti brigádnym generál bol menovaný plukovník generálneho štábu Jindřich Joch, veliteľ Centra riadenia operácií Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

ŽELANIE A SLUB

„Želám vám, aby ste aj v nových hodnostiach boli zodpovední, aby ste zachovávali všetky zákonné postupy, aby ste si zachovali tvár vojenských profesionálov a aby ste konali v prospech ozbrojených síl a občanov Slovenskej republiky,“ povedal vo svojom príhovore prezident Ivan Gašparovič. Dodal, že vždy ho veľmi poteší, keď napríklad vo vojenských misiách počuje na adresu slovenských vojakov len pozitívne hodnotenia. Zároveň sa podakoval za službu i ostatným príslušníkom ozbrojených síl.

Generálmajor Marián Áč za oboch generálov slávnostne odpovedal: „Pán prezident, toto povýšenie vnímame nielen ako ocenenie nás, ale aj našich kolegov vojakov a našich rodín. Ubezpečujeme vás, pán prezident, ako aj všetkých

ostatných, že naše nové hodnosti využijeme na službu pravde, slobode, úcte k spravodlivosti a vernosti Slovenskej republike.“

ŽIVOT GENERÁLOV

„Ako profesionálny vojak si svoje funkčné povinnosti plní na vysokej úrovni, pričom využíva odborné vedomosti a praktické skúsenosti z riadiacej a manažerskej práce získané počas pôsobenia vo funkciách na Slovensku a v zahraničí ako pozorovateľ OSN v Afrike, v monitorovacej misii Európskeho spoločenstva na území bývalej Juhoslávie, tri roky na veliteľstve misie Európskej únie v Bosne a Hercegovine,“ prečítal služobné hodnotenie generálmajora Ing. Mariána Áča, PhD., vedúci kan-

nia a velenia operáciám v štruktúrach Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Ako veliteľ si svoje funkčné povinnosti plní na vysokej úrovni, využíva odborné vedomosti a praktické skúsenosti v riadiacej práci získané na jednotlivých veliteľských stupňoch. Pravidelným štúdiom si rozširuje vojensko-odborné vedomosti. Jeho práca je hodnotená ako koncepčná a zodpovedajúca požiadavkám na výkon jeho súčasnej funkcie, veliteľa Centra riadenia operácií Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky.“

Pavol VITKO
Foto **Peter DOVINA**

Alena Áčová

svojím povoláním žije. No a moje pocity a pocity našich dvoch synov aj rodinných priateľov z jeho menovania do generálskej hodnosti – tie sú skutočne veľmi dobré...”

„Je to krásny pocit, som na manžela veľmi hrdá a som šťastná, že to dotiahol tak ďaleko,“ povedala nám pani Alena Áčová. Aj ona vie, čo je to odlúčenie: „Manžel bol päť rokov v misiách, rok na škole v USA, pol roka v Holandsku a potom dochádzanie do Bratislavy – skrátka spolu je to dvanásť rokov.“ Potom si položartom položil „básnickú otázku“, či raz začnú dostávať vyznamenania aj manželky vojenských profesionálov. Teda – aspoň tie, ktoré takýto život zvládli. My dodávame – veď boli svojim manželom oporou v ich vojenskej službe a kariére. Aj pani Áčová oceňuje, že manžel doma absolútne nerieši vojenské problémy a spoločné chvíle venuje iba rodine. Pousmeje sa a dodá: „Pravda, keby sme doma začali rozprávať o vojsku, bolo by to ako v kasárňach. Veď aj ja pracujem pre vojenskú správu a obaja naši synovia sú profesionálni vojaci.“

ŽIVOT S GENERÁLMI

„Najťažšie na živote s profesionálnym vojakom je odlúčenie. Museli sme sa s tým zmieriť už na začiatku nášho manželstva. Prvé štyri roky manžel pracoval v Čechách a ja s najstarším synom sme ostali bývať doma v Košiciach,“ spomenula pani Darina Jochová. V rokoch 1991 až 2001 žili spolu v Kežmarku. Odvtedy až dodnes je ich spoložitie opäť v znamení manželových „týždňoviek“. Prevelili ho do Bratislavy. „A to nám niekedy nevýjdú ani tie víkendy,“ neveselo poznamenáva pani Jochová, ktorá je lekárka. „Je dôležité, že si prácu nenesie domov, že ju takpovediac neventiluje v rodine. Preto sú naše spoločné chvíle stále veľmi pekné. Viem, koho som si brala, on

Darina Jochová

Talent venoval odboju

Vojenský čin roka, unikátnu anketu o tých, ktorí dokázali svoju statočnosť, obetavosť či ľudskosť prejavíť aj nad rámec plnenia služobných povinností, vyhlásuje minister obrany SR už od roku 1997. K pôvodným pribudla v roku 2005 aj kategória Priateľ armády. Je o ľuďoch, ktorí nepracujú v rezorte obrany, ale spolupracujú s ním, prispievajú k jeho prezentácii či podieľajú sa na posilňovaní tradícií národnooslobodzovacieho a protifašistického odboja. K takým patrí aj akademický maliar Štefan Pelikán.

Praha, Tokio, Ulánbátar, Amsterdam – to sú pôsobiská svetoznámych umelcov, ktorí v posledných rokoch získali Cenu Európskej únie umenia. Je ich zatiaľ 221 a medzi nimi sú napríklad ruská primabalerína Maja Plisecká, gitarista britskej skupiny Rolling Stones a maliar Ronnie Wood či Gabriela von Habsburg, nemecká sochárka. K menu Š. Pelikána, ktorý túto cenu získal vlani, patrí dedina Lietavská Lúčka pri Žiline. Tam sa v roku 1935 narodil a tam žije dodnes. V zhodnotení jeho práce pri príležitosti udelenia uvedenej ceny sa uvádza, že jeho tvorba vyrastá z identity národnej slovenskej kultúry, a tým prispieva ku kultúre európskej, pričom je oceňovaná najmä jeho kontinuálna práca inšpirovaná protifašistickým odbojom, ktorej ostal verný od mladosti až dodnes.

GABČÍK AJ PARTIZÁNI

„Na Akadémii výtvarných umení v Prahe k profesorom Janovi Landovi a Otakarovi Španielovi ma síce vďaka talentu prijali už ako 16-ročného, ale štúdiá som takmer nedokončil,“ spomenie charizmatik maliar a sochár. Mäčne ruku nad ľudskou hlúposťou a vysvetlí, že na jednej zo svojich školských prác stvárnil Jozefa Gabčíka. Ten však začiatkom 50. rokov bol ako príslušník západného odboja v nemilosti vtedajšej totalitnej moci – a mal problém. Vylúčený zo štúdií nebol len vďaka intervencii vtedajších funkcionárov okresu Žilina. „Vyrastal som ako polovicná sirota a cez vojnu ma dal

priateľov Francúzska a Slovenska“. Hoci do Francúzska mohol vycestovať až oveľa neskôr, jeho francúzski priatelia-partizáni, ho navštevovali aj počas socializmu. Od roku 1990 sa Š. Pelikán stal čestným občanom viacerých francúzskych miest a je držiteľom francúzskych aj slovenských vyznamenaní.

UMENIE V SKROMNOSTI

„Veľa obcí a inštitúcií nemá v súčasnosti peniaze, ale rovnako sa tváril aj pred finančnou krízou,“ s jemným sarkazmom poznamená oceňovaný umelec, ktorý sa venuje tiež sakrálnej tvorbe a krajinomalbe. V škatuli od topánok má desiatky medailí a iných ocenení. Na zaprášených fotografiách ho vidieť s významnými osobnosťami. No aj z toho, že žije na kraji dediny hneď vedľa lesa v útulnom nevelkom a nie najnovšom domčeku, na prvý pohľad vidieť, že finančný zisk nie je ani zďaleka to prvé, o čo mu ide. Žije pre iné. „Preto som ostal doma, aby sa vo mne nezriedila krásna slovenská príroda a príjemný vidiek stresom veľkomesta. Pre mňa je dôležité, že si chuť uctiť protifašistický odboj. V takom prípade pre nich tvorím sochy či pamätné tabule bez nároku na honorár aj za cenu materiálu.“

Možno konštatovať, že Š. Pelikán takto vytvoril napríklad pamätnú tabuľu francúzskeho partizána Louisa Crosa v Malej Čiernej, pamätné tabule či pomníky účastníkov SNP v Kamenej Porube, Zliechove, Klenovci a pod. Jeho je aj socha Jozefa Gabčíka pred 5. plukom špeciálneho určenia v Žiline, ako aj Gabčíkova busta. Jeho maľby sú v desiatkach galérií a aj v tomto roku ho čaká niekoľko samostatných výstav. „Už som mal namáľe, vlašjší rok som ledva ušiel zubatej, ale ešte sme sa dajako dohodli,“ zasmeje sa tento člen Žilinského Klubu vojenských výsadkárov. Hneď hovorí o svojich plánoch. Ako prezident Klubu priateľov Francúzska a Slovenska chce napríklad pokračovať v organizovaní Memorálu Louisa Crosa. Nultý ročník tohto cykloturistického a turistického podujatia v dedinke Malá Čierna pri Rajci bol predviani. Prvý oficiálny ročník podujatia venovaného francúzskemu partizánovi, ktorý bojoval aj v tamojších Strážovských vrchoch a Súľovských skalách, sa konal minulý rok. Zúčastnili sa ho zo dve stovky športovcov. Spolu so Š. Pelikánom memorál otváral minister obrany SR Jaroslav Baška, ktorý následne absolvoval trať na bicykli. Neúnnavný a optimistický umelec Š. Pelikán pri organizácii memorálu spolupracoval – ako inak – aj so žilinskými vojakmi. So svojimi priateľmi.

Text a foto **Pavol VITKO**

MUDr. plk. Mikuláš Hudák: 53 mesiacov v operáciách

„Iste najhoršou spomienkou na moju službu v zahraničí je okamih, keď niekto cez okno a v spánku zastrelil v Iraku nášho kolegu a kamaráta z Fidži,“ spomenie vojenský lekár plukovník Mikuláš Hudák, východniar z Prešova. V operáciách medzinárodného krízového manažmentu odslúžil skutočne úctyhodných 53 mesiacov. Stretli sme sa s ním počas decembrovej rotácie našich vojakov v Afganistane.

Plk. Hudák spresní, že k spomenutému incidentu došlo počas jeho prvého zahraničného nasadenia v misii UNGCI v roku 1992 hneď po operácii Púštna búrka. „V skupine nás bolo asi pol stovky – od USA cez Keňu až po Japonsko. Dohliadali sme na bezpečnostnú situáciu. Nepôsobili sme zo základne, ale ubytovaní sme boli tam, kde sme si ubytovanie zohnali – medzi domácimi.“ Plk. Hudák dodá, že prvá misia býva najemotívnejšia už len tým, že je premiérová. Preto aj najlepší zážitok má z Iraku. „Situácia bola napätá, no prišiel sa mnou jeden vysokopostavený Iračan. Vraj či by som nepomohol jeho umierajúcej matke. Veru, akú som mal radosť, keď takmer zázračne zabral náš obyčajný slovenský penicilín...”

PSYCHICKY AJ FYZICKY ODOLNEJŠÍ

Pol roka v Iraku, rok v bývalej Juhoslávii, 17 mesiacov v africkej Eritrei a 18 mesiacov v Afganistane – to je obdivuhodný čas, ktorý odslúžil vo vojenských operáciách. Vďaka svojim bohatým skúsenostiam môže porovnávať: „Do vojenských operácií dnes prichádzajú fyzicky aj psychicky oveľa lepšie pripravení vojaci, ako tomu bolo trebárs pred desiatimi rokmi. Vedia do čoho idú a nechcú zlyhať. Rovnako nechcú zlyhať tí, ktorí ich vyberajú.“ Doktor Hudák hovorí, že slovenskí vojaci sa v Afganistane museli vyrovnávať najmä s rozličnými nachladnutiami, ktoré boli zapríčinené pre nás obrovskými teplotnými rozdielmi medzi dňom a nocou. Veď začiatkom zimy je tu v noci mínus dva a cez deň plus 25 stupňov. Na druhej strane porovnáva, že počas svojho posledného nasadenia v priebehu druhej polovice minulého roka nediagnostikoval u našich vojakov v Kandaháre jediné chrípku. Vrávi, že pre riziko rozličných netypických či neočakávaných viróz a infekcií sa v nasadení nedá riskovať a neliečiť aj menšie zápalové pomociou antibiotík. Treba byť opatrný, lebo niektoré choroby v zahraničí môžu mať celkom iný priebeh ako doma. Poznamenáva, že vo svojej dlhoročnej praxi v operáciách sa stretol aj so zopár málo prípadmi, keď sa u človeka začali príznaky vážnejšej choroby, ktoré by sa ozvali možno o niečo neskôr.

Katalyzátorom bolo vypätie a stres. „Naopak, v Afrike sme mali niekoľko prípadov malárie, ktoré naši borci zvládli veľmi dobre a po preliečení ostali celkom v poriadku. Niekedy skrátka netreba veci demonizovať, pretože žiadny z našich vojakov v Eritrei nemal priebeh malárie taký vážny, ako sa píše vo väčšine učebníc.“ V Kandaháre bola dôležitá aj lekárka prítomnosť pri odmiňovaní. No pretože cez obed sa pre 45-stupňové teploty nedalo pracovať, bežne vstával s odmiňovačmi aj pred štvrtou ráno. Chváli aj svojho ošetrovateľa čatára Szabolcsa Očkaia (na fotografii v popredí, za ním plk. Hudák, s ktorým slúžil už druhý raz). Veď najmä na stresy je tento vyštudovaný zdravotník zvyknutý. Pred získaním zmluvy s armádou pracoval v civilnej nemocnici aj na jednotke intenzívnej starostlivosti. „Teším sa, keď ľudia na seba pracujú, a preto ma teší, že v súčasnosti diaľkovo študuje verejné zdravotníctvo na vysokej škole,“ povie Očkaiov šéf.

LEKÁR SO „ZÁVISLOSŤOU“

Plukovník Hudák veľmi dobre vie, že nie málo vojenských manželstiev nevydrží odlúčenie počas nasadenia v zahraničí. Aký má on recept na udržanie partnerského vzťahu aj napriek opakovaným dlhodobým odlúčeniam? „Osobne si myslím, že je to otázka morálky, sebadisciplíny a hodnôt. Tam, kde tieto veci absentujú alebo sú oslabené, by zrejme k problémom vo vzťahu prišlo tak či tak. Odlúčenie, hoci aj kvôli vojen-

skej misii, je iba urýchľovačom tejto tendencie,“ rozvážne konštatuje muž, ktorého manželka pracuje ako vedúca biochemického laboratória prešovskej hematológie. Lekárka je aj dcéra, syn študuje manažment.

„Rodina si skrátka zvykla na odchody do zahraničných operácií, berie ich ako svoju prácu, ktorá sa pre mňa stala pomaly závislosťou,“ zasmeje sa lekár. Potom len pokrúti hlavou a povie, že ako vojenský profesionál predovšetkým plní rozkazy a rozhodnutia svojich nadriadených.

Plk. MUDr. Mikuláš Hudák absolvoval vojenskú lekársku fakultu v Hradci Králové v roku 1981. Dnes je náčelníkom Poľnej mobilnej zdravotníckej jednotky ROLE 2+ v Liptovskom Mikuláši. „Teším sa, že po počiatčom rozbehu sa podarilo na kandahárskej základni dobudovať technické zázemie pre lekára slovenského kontingentu na veľmi slušnej úrovni. No a keby bolo treba riešiť niečo naozaj zložité, k dispozícii pre medzinárodné sily je skvele vybavená nemocnica ROLE 3. Napríklad na vyšetrenie CT sa nečaká ani hodinu...,“ dodáva na záver.

Pavol VITKO
Foto autor

V súčasnosti pôsobí po jednom lekárovi v slovenských kontingentoch v operáciách ISAF, KFOR a UNFICYP. V Kosove je jeden zdravotník, na Cypre a v Afganistane po dvoch. Najdôležitejším medzinárodným podujatím tohto roka bude pre naše vojenské zdravotníctvo organizácia plenárneho stretnutia Výboru náčelníkov zdravotníckych služieb NATO (COMEDS - Committee of the Chiefs of Military Medical Services in NATO). Stretnutie sa uskutoční po prvý raz na Slovensku a bude sa konať koncom mája v Bratislave.

Dotyk smrti

Najlepší poddôstojník v OS SR za rok 2009, rodák z Ružomberka Miroslav Staník mal byť pôvodne atlétom. Kedysi bol veľkou nádejou, a preto celkom logicky išiel na vojenčinu do Dukly Banská Bystrica, kde boli v tom čase na Slovensku sústredení atléti. Slubnú kariéru však ukončil zlomený členok a ďalšie zranenia. Odišiel do civilu a nasledujúce roky si zarábala na živobytie ako vodič kamióna. Prebrázdil najmä Škandináviu a Balkán. S nákladmi humanitnej pomoci sa dostal aj do vtedy vojnou zmietanej Bosny a Hercegoviny.

V októbri 2000 sa znova vrátil do vojenského prostredia. Nastúpil do prvého plne profesionálneho útvaru slovenských ozbrojených síl vtedajšieho martinského práporu okamžitej reakcie. Lenže vtedy vôbec nepremýšľal nad tým, že sa raz stane najlepším poddôstojníkom ozbrojených síl. Stal sa vodičom ženijnej techniky, neskôr veliteľom družstva pásových obojživníkov. Vypracoval sa na uznávaného odborníka najmä na odmiňovacie komplety Božena. Na rôznych prezentačných akciách s ňou predvádzal rôzne finesy (jazdu na predných či zadných kolesách), ktoré ho naučili odborníci z Krupiny. Dvakrát bol v operácii KFOR v Kosove aj v operácii Iracká sloboda.

VITAJE V PEKLE

Hlavne prvé pôsobenie v Iraku v roku 2004 mu zostane do konca života v pamäti.

„Pôsobili sme v Suwariji. Spoločne s Poliakmi a Lotyšmi. Bola to horúca púštna oblasť, kde teploty stúpali nad 50 stupňov. Nie nadarmo nás na múroch kasární elitných jednotiek Saddáma Husajna vítali nápisy: Vitajte v pekle! Hodinky, ktoré merali teplotu do 59 stupňov som mal schované pod autom. Keď dosiahli spomínanú hranicu, automaticky sa vyplli. S Boženou som odvážal delostreleckú muníciu. Vozili sme ju do dvoch jám, ktoré som predtým pomocou Boženy vyhlbil. Pyrotechnici ju neskôr likvidovali. V ten deň som takto obsluhoval dve skupiny vojakov. Pre jednu skupinu som navozil muníciu, ktorú v jame ukládali. Bolo v nej päť našich slovenských vojakov, traja Poliáci a jeden Lotyš. Bol som na ceste k druhej skupine, keď náš pyrotechnik zavolať ešte na pomoc dvoch našich vojakov. Vyliezli z jamy a vybrali sa k nemu. Takto si vlastne zachránili život. Bol som vzdialený necelých sto metrov, keď som začul výbuch. V prvom momente ma napadlo: Čo to preboha robia, veď munícia sa likviduje až po odchode do bezpečného priestoru. Potom som začul krik: Schovaj sa, strieľajú po nás mínomety! Ziaľ, hneď prvý výstrel trafil priamo do jamy... Štyri tony výbušnín začali vyleťovať do vzduchu, okolo nás padali ďalšie mínometné strely. Božena

zostala celá, hneď som sa za ňou spoločne s ďalšími našimi a poľskými vojakmi ukryl. Neďaleko stojaci transportér, poľský Honker i ďalšia technika boli doslova prederavené črepinami. Vtedy som si s hrôzou spomenul, že v lyžici Boženy mám naložených jeden a pol tony delostreleckých granátov. Keď tam trafia, tak všetci letíme do vzduchu. Rýchlo som ju vysypal a prikryl lyžicou. Okolo nás sa doslova rozpúťalo peklo. Neďaleko horelo jedno poľské zásobovacie vozidlo. Videl som pri ňom postavu. Na poľskom vojakovi nezostalo z uniformy okrem gummy z trenírok celkom nič. Bol v šoku. Priskočil som k nemu. Všade som učíť neznesiteľnú pálu,

ktorá mi hneď spálila obočie. Chytil som ho za ruku. Teraz som pre zmenu zažil zasa šok ja, lebo koža z jeho rúk mi zostala v dlani. Číť som pach spálenej kože. Okolo lietali črepiny. Strhol som poľského vojaka na zem a prikryl svojou vestou. Potom som ho ťahal preč, do bezpečia k Božene. Vtedy mi už prišli na pomoc dvaja poľskí vojaci, ktorí sa ujali kolegu. V ten deň som asi zabehol svojou najrýchlejšiu stovku v živote, lebo bolo treba sa dostať do tatrovky k vyslaťke a privolať lekársku pomoc. Naším trom vojakom v jame už ziaľ, nebolo pomoci,“ spomína čatár Miroslav Staník na najsmutnejší okamih svojho pôsobenia v zahraničných misiách a operáciách. Za tento čin ho prezident Slovenskej republiky ocenil Medailou za statočnosť.

ŠPORTOVÝ DUCH MU ZOSTAL

Základy zo športovania čatárovi Staníkovi, ktorý v súčasnosti býva aj s rodinou v Dolnom Kubíne, mu zostali. Výbornú fyzickú kondíciu dokázal aj počas svojho pôsobenia v operácii KFOR v rámci mnohých súťaží. Medzitým úspešne absolvoval viacero odborných a kariérnych kurzov, okrem iného aj na Poddôstojníckej akadémii v Martine. Po návrate z Iraku prešiel zo ženijnej rotý k mechanizovanej. Začínal ako pancierovník, dnes je zástupcom veliteľa družstva.

Musel si zvykať na predsa len trochu inú taktiku, ako majú ženisti, ale ako hovorí, pomohli mu v začiatkoch skúsení vojaci, najmä veliteľ družstva rotný Kočan.

Náčelník štábu martinského mechanizovaného práporu major Milan Cvik na adresu čatára Staníka poznamenáva: „Bodaj by sme mali takých vojakov viac. Je skromný, snaživý. Usiluje sa pri plnení úloh premýšľať, ako ich čo najlepšie splniť. Má všetky fyzické i psychické predpoklady, aké má mať dobrý poddôstojník. Tak ho napokon hodnotí aj jeho veliteľ rotý nadporučík Ivan Sádecký. V tomto roku čaká náš útvar náročná úloha v rámci celých ozbrojených síl, príprava a certifikácie mechanizovanej prápornej skupiny. Práve na takých najnižších veliteľoch ako je čatár Staník, sa budeme pri plnení tejto úlohy spoliehať,“ zdôrazňuje major Cvik.

Na náročné obdobie prípravy prápornej skupiny sa čatár Staník teší. Podľa neho to síce nebude ľahké, ale čaká ich zaujímavé obdobie. Veď práve týždne prípravy vo výcvikových priestoroch dokážu ešte viac stmeliť kolektív. Komisia náčelníka Generálneho štábu OS SR mala pri svojom výbere najlepšieho poddôstojníka za rok 2009 šťastnú ruku...

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Príručka pre vojakov

V decembrovom čísle **OBRANA** v krátkosti prezentovala vznik nových služobných pomôcok pre vojakov. Ako redakcia avizovala, v nasledujúcich riadkoch ich predstavíme bližšie.

ČO JE PRÍRUČKA PRE VOJAKA?

Služobná pomôcka „Príručka pre vojaka“ s označením SPJ-11-2/Podd je súhrnom informácií minima vševojskových profesijných znalostí profesionálneho vojaka Ozbrojených síl SR, ktoré sa vojak naučí počas prípravnej štátnej služby pod vedením inštruktorov výcviku roty základného výcviku v Martine.

ZÁKLADNÉ BOJOVÉ ZRUČNOSTI VOJAKA

Služobná pomôcka „Základné bojové zručnosti vojaka s označením (prvý stupeň zručností)“ SPJ-11-3/Podd je súhrnom definovaných základných vojenských zručností bez ohľadu na zastávanú funkciu alebo vojenskú odbornosť. Opisuje štandardizovaný spôsob ich vykonávania v súlade s platnými vojenskými predpismi. Služobná pomôcka je koncipovaná formou zadania úlohy s uvedením podmienok na jej splnenie s presným opisom jednotlivých čiastkových krokov a na záver úlohy je opísaný spôsob jej vyhodnotenia pri preskúšaní.

ČO JE ÚČELOM PRÍRUČKY PRE VOJAKA?

Príručka je nástrojom samostatnej prípravy vojakov a pomôckou pre výcvik.

ČO JE ÚČELOM ZÁKLADNÝCH BOJOVÝCH ZRUČNOSTÍ VOJAKA?

Táto služobná pomôcka medzi veliacimi poddôstojníkmi nazývaná „manuál“ je určená pre štandardizova-

né preverenie základných bojových zručností vojaka – ako podporná pomôcka – „návod na obsluhu“.

POHĽAD „ZA OPONU“

Dôvodom pre tvorbu príručky bolo viacero. Chceli sme nadviazať na vydania tradičných príručiek staršieho dáta s rovnakým zameraním, ktoré potrebovali novelizáciu. Je všeobecne známe, že človek zabúda. Vojak si však nemôže dovoliť neovládať základy, tak sme mu poskytli „kuchárku do vrecka“, aby sa mohol kedykoľvek vrátiť k informáciám, ktoré potrebuje.

Zo skúseností našich zahraničných partnerov z nasadenia v súčasných bojových operáciách vyplýva jedna z najdôležitejších bojových skúseností. Tou je zraniteľnosť jednotiek (predovšetkým však jednotiek bojového zabezpečenia a bojovej podpory) v súvislosti s asymetrickým bojom a gerilovým spôsobom boja. V súčasnosti najdôležitejšej operácii NATO – operácii ISAF v Afganistane – sú najväčšou hrozbou útoky pomocou improvizovaných výbušných zariadení na hliadky a presúvajúce sa konvoje, ich ostreľovanie, alebo priame útoky na ne (prípadne kombinácia všetkých troch spôsobov vedenia boja). Pozemné sily USA, práve na základe skúseností svojich vojakov a veliteľov z Afganistanu a Iraku, opäť zaradili do výcviku jednotlivca preverovanie základných bojových zručností jednotlivca ako výcvikový „základný kameň“ komplexného súboru opatrení pri eliminácii hrozieb súčasného bojiska (vrátane zaradenia vozidiel s vysokou balistickou ochranou a minovou odolnosťou do výzbroje pozemných jednotiek). (Zdroj: „Armor and Cavalry journal May – June 2008 „Back to basics: Training for Today's battlefield“ MAJ. Ian C. Palmer).

Z toho jasne vyplýva, že „základy základov“ zachraňujú životy vojakov. Spomeniem len tie najdôležitejšie: v zdravotníckej príprave zastavenie krvácania kardiopulmonálna resuscitácia; v spojovacej príprave – privolanie zdravotníckej pomoci, palebnej podpory (samozrejme, v anglickom jazyku); v streleckej príprave – majstrovsky zvládnutá osobná zbraň, vedenie presnej efektívnej palby.

Sme profesionálni vojaci a sme súčasťou Aliancie. Každý profesionálny vojak musí zvládnuť základy, ktoré svojím spôsobom reprezentujú, stelesňujú to, pre čo nosíme uniformy. Inak by sme mohli nosiť biele plášte ako odborní pracovníci výskumného ústavu. To však neznamená, že odborná príprava nie je dôležitá.

AUTORSKÝ KOLEKTÍV

Prečo je autorský kolektív na 99% tvorený z poddôstojníkov? Tu si dovoľm parafrázovať slová náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka, ktorý často apeluje na zodpovednosť profesionálnych vojakov. Dôraz pri tom treba položiť na mieru zodpovednosti, ktorá musí úmerne zodpovedať právomociam v zmysle „každému čo mu prináleží“. To znamená, že v prípade poddôstojníkov je výcvik jednotlivca jednou zo základných zodpovedností. Poddôstojníci musia veliteľom garantovať, že vojak profesijné základy naozaj ovláda, a to je možné zabezpečiť iba jeho štandardizovaným preverením s jasne stanovenými normami, kritériami hodnotenia a merateľnými ukazovateľmi. To napomáha novelizovaná záznamová pomôcka „Hodnotenie pripravenosti vojaka na nasadenie“, tzv. „HOPAN“, ktorá nám poskytuje reálny objektívny pohľad na vojaka, zohľadňujúci individuálny prístup ku každému jednotlivcovi – a to je veľmi dôležité.

ZÁVER

Za tvorbou obidvoch služobných pomôcok je treba vidieť veľké množstvo práce. Autorský kolektív tvoril tieto služobné pomôcky v čase osobného voľna popri plnení svojich funkčných povinností. Toto je ukážka profesionality poddôstojníka v prístupe k plneniu povinností.

Moje poďakovanie, reprezentujúce každého príslušníka a príslušníku hodnostného zboru mužstva a poddôstojníkov, patrí náčelníkovi Generálneho štábu OS SR za podporu a zdroj invencie, celému autorskému kolektívu, pplk. Ing. Slavomírovi Bučkovi a pani Mgr. Daniele Gálikovej za redakčnú úpravu, a nakoniec celému kolektívu 5. kartoreprodukčnej základne Nemšová za realizáciu tlače.

AKO SA DÁ PRÍRUČKA ZÍSKAŤ?

Príručka pre vojaka bola v decembri 2009 a v prvej polovici januára 2010 distribuovaná a dnes ju má v knižnej podobe k dispozícii každý príslušník hodnostného zboru mužstva a poddôstojníkov. Služobná pomôcka „Základné bojové zručnosti“ je v súčasnosti v tlači v 5. KRZ v Nemšovej. Obidve sú však prístupné v elektronickej knižnici Odboru výcviku cvičení a doktrín Generálneho štábu OS SR na intranetovej stránke Ministerstva obrany SR.

štábný nadrotmajster **Richard FABRICIUS**
Ilustračné foto **Peter DOVINA**

MEDZINÁRODNÝ VEĽTRH OBRANNEJ TECHNIKY BRATISLAVA INTERNATIONAL DEFENCE EXHIBITION BRATISLAVA

MODERNÉ OBRANNÉ SYSTÉMY PRE BEZPEČNEJŠÍ SVET ADVANCED DEFENCE SYSTEMS FOR A MORE SECURE WORLD

ZÁŠTITA A ODBORNÁ GARANCIA
Minister obrany SR
Združenie obranného priemyslu SR

UNDER THE AUSPICES AND EXPERT GUARANTEE OF
Minister of Defence of the Slovak Republic
Slovak Defense Industry Association

5. – 7. 05. 2010
BRATISLAVA - SLOVAK REPUBLIC

www.ideb.sk

**INCHEBA
EXPO BRATISLAVA**

Rozvoj vzájomných vzťahov

Minister obrany SR Jaroslav Baška 25.1. a 26.1. absolvoval oficiálnu návštevu Slovenskej republiky. Po oficiálnych vojenských poctách na Ministerstve obrany Slovenskej republiky rokoval so svojou rezortnou kolegyňou Ljubicom Jelusič. Rokovania sa zúčastnili aj generálny riaditeľ sekcie obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy Július Demetrián a generálny riaditeľ sekcie obranného plánovania a manažmentu zdrojov, národný riaditeľ pre výzbrojovanie Ľudovít Mikuška. Za slovenskú stranu sa rokovania zúčastnili aj zástupca náčelníka generálneho štábu brigádny generál Branimir Furlan a generálny riaditeľ riaditeľstva logistiky Igor Nered. Predmetom rokovaní bola okrem iného bilaterálna spolupráca podporená rozvojom vzájomných vzťahov, riešenie zákonom stanovených úloh a medzinárodných záväzkov v čase svetovej krízy a vymieňanie poznatkov zo špecifického prostredia a postavenia oboch krajín z pohľadu silových rezortov. Slovenská ministerka podakovala za ústretovosť v rámci výcviku slovenských špecialistov v oblasti RCHBO. Minister Baška ponúkol unikátny vojenský výcvikový priestor Lešť spolu s Ústavom špeciálneho vojenského zdravotníctva na výcvik slovenských vojenských jednotiek. Slovenská strana prejavila záujem o spoluprácu v oblasti likvidácie kaze-tovej munície. Jaroslav Baška sa stretol aj s predsedom vlády Slovenskej republiky Borutom Pahorom a s predsedom výboru pre obranu Jožefom Jerovšekom.

Text a foto kpt. Vladimír GEMELA

Zasadnutie Vojenského výboru NATO

V dňoch 26.-27. januára sa konalo vo veliteľstve NATO v Bruseli 162. zasadanie Vojenského výboru NATO na úrovni náčelníkov generálnych štábov, vrátane náčelníkov generálnych štábov nečlenských štátov NATO, ktoré prispievajú do operácií v Afganistane a v Kosove. Slovenskú republiku zastupovala delegácia pod vedením náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Ľubomíra Bulíka. Hlavnou témou bola aktuálna problematika prebiehajúcich operácií pod vedením Aliancie, ako aj výmena názorov so skupinou expertov na prípravu novej Strategickej koncepcie NATO, na čele s jej predsedníčkou p. Madeleine Albrightovou. Vojenský výbor sa zaoberal i ďalším vývojom vzájomnej spolupráce s Ruskom a Ukrajinou a spolupráce v oblasti ostatných partnerských vojenských formátoch.

V rámci 162. zasadania sa 27. januára stretol náčelník GŠ OS SR gen. Bulík s novým náčelníkom GŠ Ozbrojených síl Ukrajiny generálplukovníkom Ivanom Svydom. Predmetom bilaterálneho rokovania boli otázky vzájomnej spolupráce v oblasti transformácie ozbrojených síl, ako aj možnosť spolupráce medzi ozbrojenými silami oboch krajín v oblasti medzinárodného krízového manažmentu.

kpt. Milan VANGA

Pochod vďaka SNP

Viac ako tisíc ľudí sa zúčastnilo v sobotu 23. januára v hornonitrianskej obci Cígeľ na 35. ročníku Pochodu vďaka SNP. Účastníkov prišiel pozdraviť aj premiér Robert Fico. Tesne pred štartom hostia, medzi ktorými bol aj minister obrany SR Jaroslav Baška, čestný predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov generálporučík Ján Husák, starostovia hornonitrianskych miest a obcí položili vence a kytice kvetov k pamätníku občanov obce Cígeľ, ktorí položili svoje životy v boji proti fašizmu. Podujatie sa stalo jedným z najväčších masových zimných turistických podujatí na Slovensku. Premiér Robert Fico vyzdvihol význam takých aktivít, ktorými si pripomínáme Slovenské národné povstanie, najdôležitejšiu etapu v moderných dejinách Slovenska. Prítomných pozdravil aj generál Ján Husák, ktorý hovoril o význame SNP a boji proti fašizmu. Po prejavoch sa turisti všetkých vekových kategórií vydali na pochod. Pre účastníkov podujatia bolo pripravených viacero trás, takže si mohol vybrať každý podľa svojej kondície a schopností. Pre najnáročnejších to bola trasa z Cígľa na vrchol Biely kameň a späť, ktorá merala 20 kilometrov a prevýšenie bolo 660 metrov. Niektoré trasy boli kratšie – od 6 do 16 kilometrov. Z mesta Handlová zasa viedli tri trasy do obce Cígeľ.

Text a foto Peter DOVINA

Pietna spomienka na priateľov

Dňa 18. januára sa pri pamätníku venovanom desiatim padlým profesionálnym vojakom, ktorí tragicky zahynuli 19. januára 2006 pri návrate z plnenia úloh mimo územia Slovenskej republiky konal pietny akt kladenia vencov ako prejav úcty a spomienky na ich životy položené za vlasť. Spomienkové podujatie už po štvrtýkrát zorganizoval veliteľ 21. zmiešaného mechanizovaného práporu pplk. Ján Stavrovský za prítomnosti veliteľstva, štábu a príslušníkov a zamestnancov práporu. Na pietnom akte bol prítomný aj primátor mesta Trebišov MVDr. Vladimír Andál CSC., zástupcovia Klubu vojenských dôchodcov a Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. V spomienkovej miestnosti potom zapálili sviečku a minútou ticha si uctili pamiatku svojich kolegov a priateľov. „Dodnes si uchovávam v pamäti každý spoločne prežitý okamžik, ktorý som mohol s nimi stráviť. Bolo mi ctou byť ich veliteľom čaty. Ale taktiež kolegom,“ povedal por. Ivan Nagy, ktorý mal to šťastie, že prežil. Prežil, pretože letel druhým lietadlom vracajúcim sa z misie v Kosove.

npor. Rastislav KENTOŠ
Foto Ľuboš GERGELY

Ekuména v rezorte obrany

V Kaplnke sv. Juraja na Ministerstve obrany SR sa 21. januára uskutočnila ekumenická bohoslužba, ktorú spoločne pripravili Ordinariát Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR a Ústredie Ekumenickej pastoračnej služby Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR. Viedli ju ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek a generálny duchovný EPS plk. Jaroslav Balocký. Zúčastnili sa na nej aj ďalší vojenský, policajný a väzenský duchovní oboch štruktúr duchovnej služby. Bohoslužba sa uskutočnila v rámci Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov za účasti zamestnancov a vojakov Ministerstva obrany SR a Generálneho štábu OS SR.

V ozbrojených silách a ozbrojených zboroch v rámci Ekumenickej pastoračnej služby pôsobi 10 duchovných, pričom traja pracujú vo väzniciach, štyria v policii a traja v ozbrojených silách. Delegovala ich Ekumenická rada cirkví. Po jednom sú členovia Pravoslávnej, Husitskej, Apoštolskej a Starokatolíckej cirkvi a šiesti z Evanjelickej cirkvi a. v. v rámci Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR pracuje 48 duchovných, z nich je 33 rímskokatolíckeho a 15 gréckokatolíckeho vyznania. 18 pôsobí v ozbrojených silách, 14 v policii a 16 vo väzniciach.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Informačná kampaň na gymnáziách

Príslušníci skupiny personálneho dopĺňovania Územnej vojenskej správy Banská Bystrica 27. januára začali kampaň na gymnáziách Banskobystrického samosprávneho kraja. So študentmi budú hovoriť o možnosti vysokoškolského štúdia na Akadémii ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Ako prvú zastávku si vybrali Gymnázium Andreja Sládkoviča v Banskej Bystrici. Pre študentov pripravili pútavú prezentáciu, ktorá im priblížila povolanie vojenského profesionála a postup každého absolventa štvrtého ročníka ako sa stať študentom Akadémie ozbrojených síl SR.

Záujem študentov bol veľký a lavína otázok, ktoré sa týkali najmä vstupu do ozbrojených síl, materiálneho, finančného a sociálneho zabezpečenia počas štúdia na akadémii a bezprostredného nástupu kariéry moderného príslušníka Ozbrojených síl Slovenskej republiky, bola nekonečná. Po skončení prezentácie mnohí zo zúčastnených študentov štvrtého ročníka prejavili skutočný záujem o štúdium na Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, jedinej vojenskej vysokej škole univerzitného typu v Slovenskej republike.

Text a foto kpt. Patrik NOVOTNÝ

strede bol do ľadu vyrezaný trojuholníkový prechodný otvor, pri ktorom bol pripravený potápač v prípade potreby pomôcť dvojici pod vodou. Všetky dvojice preplávali vzdialenosť za osem až desať minút. Krátko pred vynorením v trojuholníkovom výstupnom otvore museli potápači urobiť bezpečnostnú dekompresnú zastávku.

„V tomto roku na rozdiel od minulého nemuseli účastníci zamestnania prekonávať taký chlad. Bol iba jeden stupeň pod nulou. Úlohu im trochu komplikovalo len občasné husté sneženie. Všetci zimné potápanie pod ľadom úspešne zvládli. Ukázali, že sú po odbornej, fyzickej i psychickej stránke dobre pripravení na plnenie úloh aj v takýchto zimných podmienkach,“ poznamenáva vedúci zamestnania podplukovník Jozef Rybárik z HaZZ v Pezinku.

PREKONANIE STRESU

Potápačov zo seredského ženijného práporu viedol skúsený odborník, mladší pomocník a zároveň inštruktor vojenského potápania čatár Michal Ščepko. Rodák zo Šale absolvoval potápačský výcvik nielen u nás na Slovensku, ale aj v Belgicku, Chorvátsku a naposledy v USA. Tam úspešne ukončil kurz veliteľov ženijného vojska, ale ako prvý Slovák aj náročný výcvik legendárnych špeciálnych jednotiek amerického vojenského námorníctva SEAL (tuleňov) v Kalifornii.

Podľa neho je potápanie pod ľadom, na ktorom je navyše snehová pokrývka, náročné na orientáciu a pohyb v uzatvorenom priestore, z ktorého sú možné len tri už spomínané výlezy. Spoločne s ním boli pod ľadom aj ďalší skúsení potápači – čatár Vladimír Búda a desiatnik Igor Molnár. Najmenej praktických skúseností má

V Turecku o zdrojoch, Kosove a Afganistane

Otázky týkajúce sa finančných zdrojov, stahovanie vojsk Aliancie z Kosova a ďalšie zábery v operácii ISAF v Afganistane boli 4. a 5. februára hlavnými témami neformálneho stretnutia ministrov obrany členských krajín NATO v tureckom Istanbule. Slovenskú delegáciu viedol minister obrany Jaroslav Baška a jej členom bol náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík.

„V otázke hľadania nových zdrojov sme zaujali stanovisko, ktoré sme otvorili aj na minuloročnom neformálnom stretnutí ministrov obrany členských štátov NATO v Bratislave. Jeho podstatou je nájsť zdroje aj zefektívnením niektorých štruktúr NATO, ktoré už nezodpovedajú požiadavkám súčasnosti,“ povedal minister obrany Jaroslav Baška (na fotografii s tureckým ministrom obrany Mahmetom Vecdim a španielskou ministerkou obrany Carme Chacónovou). Dodal, že podobný názor malo viacero krajín a problematiku otvorí aj na júnovom formálnom zasadnutí NATO. Generálny tajomník NATO Anders Fogh Rasmussen konštatoval: „Niet pochyb, že rok 2010 bude pre NATO výzvou. Budeme viac bojovať proti militantom a teroristom, ktorí zabíja-

jú našich vojakov a nevinných Afgancov. Preto som rád, že sa ministri obrany členských krajín dohodli zvýšiť peniaze na vykrytie schodku Severoatlantickej aliance na tento rok vo výške 650 miliónov eur.“

K otázke vojenskej účasti vojsk NATO v Kosove minister Baška povedal: „Situácia v Kosove vyzerá byť stabilná. Zhodli sa na tom viacerí kolegovia. Ak Severoatlantická rada začiatkom leta tohto roka schválí ďalšie zníženie počtu vojakov v Kosove, tak očakávame, že naši vojaci by mohli byť stiahnutí do konca tohto roka.“ Minister Baška uviedol, že zdroje uvoľnené po skončení činnosti slovenských vojakov v KFOR budú

presmerované na časť financovania príslušníkov OS SR v ISAF. „Celkový počet našich vojakov v operácii ISAF v Afganistane by mal byť začiatkom budúceho roka viac ako 400,“ avizoval minister obrany.

Ministri obrany členských krajín NATO rokovali aj v rozšírenom formáte s ministrami obrany krajín, ktoré prispievajú do operácie ISAF. Na rokovaní sa zúčastnili vysokí vojenský predstavitelia NATO, predstavitelia afganskej vlády, OSN či EÚ, ako aj veliteľ vojsk ISAF v Afganistane americký generál Stanley McChrystal.

Text a foto Pavol VITKO

Pod ľadom Slniečnych jazier

Zamrznuté a zasnežené Slniečné jazerá v Senci sa 21. januára stali už po trinásty raz miestom potápania pod ľadom. Podujatie nazvané Ľad 2010 organizuje Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Pezinku. Už tradične medzi šiestimi desiatkami potápačov nechýbali ani zástupcovia Ozbrojených síl Slovenskej republiky. V tomto roku to boli potápači zo seredského ženijného práporu a žilinského piateho pluku špeciálneho určenia.

„Teší ma, že aj takýmto spôsobom sa nám dari naplňať dohodu o spolupráci medzi rezortmi obrany a vnútra. Pre obe zúčastnené strany je spoločný praktický výcvik potápačov v takýchto extrémnych zimných podmienkach prínosom. Potápači nadviazali aj osobné kontakty, vymenili si skúsenosti. Takýto výcvik ich lepšie pripravuje v prípade potreby spoločne zasahovať pri mimo-

riadnych udalostiach a záchrane životov a majetku našich občanov,“ s uspokojením konštatuje riaditeľ HaZZ v Pezinku plukovník Emil Motovský.

SPOLUPRÁCA POD ĽADOM

Všetkých účastníkov zamestnania, medzi ktorými okrem vojenských potápačov boli príslušníci krajských riaditeľstiev hasičského a záchranného zboru z Bratislavy, Trnavy a Nitry, hasičského záchranného útvaru hlavného mesta Bratislavy a okresného riaditeľstva HaZZ v Trenčíne, čakalo prekonanie stometrovej vzdialenosti pod ľadom, ktorý dosahoval hrúbku takmer 15 centimetrov. Potápači vždy po dvojiciach vstupovali do vody, ktorá mala hĺbku okolo piatich metrov a teplotu necelých štyroch stupňov, cez vyrezaný štvorcový vstupný otvor.

Upli sa pomocou karabíny na vodiace lano a postupne prekonávali predpísanú vzdialenosť. Zhruba v jej

zatiaľ vojak Martin Matuška, ktorý je vojenským potápačom tri roky.

„Je to moje šieste potápanie pod ľadom. Išlo to dobre. Viditeľnosť bola do troch – štyroch metrov. Len si treba zvyknúť na tmú, napanikáriť, postupne sa posúvať okolo vodiaceho lana vpred a spolupracovať s kolegom v dvojici,“ hovorí trenčiansky rodák vojak Matuška, ktorý má už aj skúsenosť z pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane.

Januárové zimné potápanie pod ľadovým príkrovom Slniečnych jazier v Senci pomohlo vojenským potápačom aj ich kolegom z hasičských a záchranných zborov západu Slovenska získať ďalšie praktické skúsenosti. Okrem toho aj lepšie vedľa, čo môžu v prípade spoločného zásahu jeden od druhého očakávať.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Jubileum trenčianskeho klubu

Pri príležitosti 20. výročia založenia Klubu vojenských veteránov Trenčín (je nielen najstarším, ale aj najväčším na Slovensku - má 385 členov) považujem za užitočné nazrieť v krátkosti do histórie jeho vzniku. Predchádzali mu začiatkom 20. rokov minulého storočia združenia vojenských dôstojníkov a rotmajstrov. Počas druhej svetovej vojny boli zakázané. Po roku 1945 postupne obnovovali svoju činnosť, ale po roku 1950 boli opäť zrušené.

Po roku 1987 pri Okruhovom Dome armády (ODA) VVO Trenčín vznikla sekcia vojenských dôchodcov v rámci Zväzu vojakov z povolania pri štábe VVVO. Klub vojenských veteránov v Trenčíne vznikol 22. októbra 1990. Predsedom sa stal genmjr. Rudolf Tvaroška, za podpredsedov zvolili pplk. Ján Klča a pplk. Mikuláša Žabku. V súčasnosti je predsedom plk. v. v. Pavel Rácz. Medzi hlavné úlohy klubu od začiatku patrí spríjemňovať spoločenskými, kultúrnymi, športovými a záujmovými aktivitami život v dôchodku, pravidelne pripomínať životné jubileá členov, zabezpečiť rozlúčku členov, ktorí nás opustili navždy.

O ich plnení informujeme v našom Spravodaji, ktorý vydávame dva razy do roka. Každoročne organizujeme spoločenské stretnutia s tancom a kultúrnym programom, koncerty, stretnutia s manželkami k MDŽ i s jubilantmi. Právna komisia poskytuje členom a ich rodinným príslušníkom bezplatné informácie z občianskeho práva a majetko-právnych vzťahov. Hľadali sme vhodné a účinné formy k zlepšeniu nášho sociálneho a zdravotníckeho zabezpečenia na MO SR a NR SR. Uskutočňovali sme zájazdy nielen v SR, ale aj do Viedne, Budapešti, Ostrihomu, Prahy, Brna, Olomouca. Máme úspešnú spoluprácu s KVD Olomouc a Budapešť. Upevnili sme spoluprácu s veliteľstvom pozemných síl a veliteľstvom síl výcviku a podpory OS SR v Trenčíne.

genmjr. v. v. Ing. Rudolf TVAROŠKA
čestný predseda klubu

Prvé dve plavidlá triedy Visby, ktoré charakterizuje použitie stealth technológií, korvety HMS Helsingborg a HMS Härnösand, sú v zostave švédskych námorných síl schopné bojového nasadenia. Moderné plavidlá pre 43-člennú posádku s plným výtlakom 600 ton a maximálnou rýchlosťou 35 uzlov (65 km/h) sú operačnou súčasťou švédskej 3. námornej bojovej flotily so základňou Karlskrona. Plavidlá vyrábajú lodenice Kockums, ktoré sú súčasťou gigantu Thyssen Krupp, a budú tvoriť v blízkej budúcnosti základ švédskeho námorníctva. Korvety sú určené najmä pre použitie v pobrežných vodách a v priestore Baltického mora.

Plavidlá budú podporovať švédske sily rýchlej reakcie, preto nie je vylúčené ani ich nasadenie v medzinárodných operáciách. Trup má sendvičovú konštrukciu, pri nadstavbe sa uplatnili kompozitové materiály. Plavidlá triedy Visby sú dlhé 72 m, vysoké 10,4 m s ponorom 2,4 m. Ako pohon slúžia štyri plynové turbíny Honeywell TF 50 A s celkovým výkonom 16 000 kW a dva dieselové motory MTU 16V 2000 N90 s celkovým výkonom 2 600 kW. Korvety majú na proxe 57 mm delo Bofors 70 SAK. Trieda Visby má tiež kompletnú výzbroj pre boj s ponorkami a protiminové operácie a používa protilodné strely Saab Bofors RBS 15. Na vyhľadávanie vzdušných a hladinových cieľov slúži viacúčelový 3D radar Sea Giraffe AMB.

Korvety Visby akcieschopné

Program F-35 JSF mešká

Spoločnosť Lockheed Martin ukončila v minulom roku len 10 percent z plánovaných letových testov viacúčelového lietadla novej generácie F-35 Joint Strike Fighter. Dôvodom boli podľa správy amerického ministerstva obrany posuny vo výrobe testovacieho stroja. Vývojová fáza lietadla so stealth technológiami sa tak predlží minimálne o rok do októbra 2015. Podľa Pentagonu v rozpočtovom roku 2009, ktorý bol druhým rokom letového testovania F-35, sa uskutočnilo len 16 zo 168 plánovaných letov. Je pravdou, že doteraz ešte prebehli ďalšie testovacie lety, napriek tomu postup programu výrazne zaostáva za plánom.

Oneskorenie programu bolo jednou z príčin, prečo minister obrany Robert Gates znížil plánovaný počet nakupovaných strojov v rozpočtových rokoch 2011 až 2015. Viac ako 2,8 mld. USD, ktoré mali byť pôvodne určené na nákup nových strojov v tomto období, pôjde podľa materiálov amerického ministerstva na pokračovanie vývoja F-35 JSF. Podľa informácií britského denníka Guardian sa britské ministerstvo obrany pripravuje na radikálne škrt v počte objednaných stíhacích lietadiel F-35 JSF pre vzdušné a námorné sily. Veľká Británia pôvodne plánovala objednať 140 strojov, podľa informácií Guardianu ich bude po novom iba 70.

Rheinmetall a MAN sa spájajú

Na trhu taktických a logistických vojenských vozidiel sa objaví nový hráč, ktorý bude ponúkať ucelené riešenia pre ozbrojené sily. V januári oznámili dve významné nemecké spoločnosti Rheinmetall AG a MAN – Úžitkové vozidlá, AG, že vytvoria spoločný podnik na produkciu vojenských kolesových vozidiel. Nový subjekt by mal niesť názov Rheinmetall MAN Military Vehicles GmbH (RMMV) a podľa plánov má ponúkať celú paletu obrnených i nepancierovaných vozidiel na prepravu, veliteľských vozidiel i špecifických platforiem pre ozbrojené sily.

V novej spoločnosti so sídlom v Mníchove bude mať Rheinmetall podiel 51 % a MAN 49 %. Plán musia odobriť ešte zodpovedné authority oboch koncernov. Cieľom zlúčenia subjektov, ktorých výrobný program sa dopĺňa, je vytvorenie jednej silnej spoločnosti, ktorá by bola globálnym hráčom na trhu vojenských vozidiel. V prvej fáze by nová spoločnosť mala zlúčiť vývojové a obchodné aktivity dvoch firiem do jednej, pod jednu značku, pričom zároveň prevezme zodpovednosť za výroby a ich umiestnenie na trhu. Druhým krokom má byť do konca roka 2011 integrácia výrobných závodov v Kasseli (Rheinmetall) a Viedni (MAN – Úžitkové vozidlá) do spoločného podniku.

Dvojstranu pripravil **Roman KMENT**

Foto **Kockums AB, Lockheed Martin, Royal Crown, MAN Group, BAE Systems**

Francúzsko si objednalo BvS10

Francúzske pozemné sily nakúpia od švédskej spoločnosti Hägglunds AB, ktorá je súčasťou BAE Systems, v prvej fáze 53 vysoko mobilných vozidiel VHM (Vehicules de Haute Mobilité). V továrenskom označení ide o obrnené vozidlá BvS10 MkII. Kontrakt má hodnotu 220 mil. eur a celkovo v rámci neho Paríž získa 129 vozidiel v troch verziách – vozidlo pechoty, veliteľské stanovište a logistické vozidlo. Na finalizácii vozidiel sa bude ako subdodávateľ podieľať aj francúzska spoločnosť Panhard. Plánuje sa, že VHM posilnia v budúcnosti schopnosti francúzskych zmiešaných taktických bojových skupín (GTIA).

VHM je pásové vozidlo dlhé 7,6 m, skladá sa z dvoch samostatných a prepojených trupov, čo umožňuje jeho vysokú priechodnosť v teréne. Nosnosť VHM je viac ako päť ton. Vo verzii vozidla pechoty prepraví 12 vojakov vrátane 11 mužov vybavených systémami FELIN (individuálnu výzbroj vojakov vrátane pancieroviek, minometov a streliva) a spojovacími a komunikačnými prostriedkami. V závislosti na verzii môže byť VHM na vlastnú ochranu vybavené 12,7 mm alebo 7,62 mm guľometom. Francúzske sily dostanú v rámci už spomínaného kontraktu na konci tohto roka na skúšky tri predsériové vozidlá, pričom výroba ostatných kusov je naplánovaná na obdobie od roku 2011 do 2014.

Nové pušky L129A1 Sharpshooter

Britské pozemné sily nakúpia viac ako 400 kusov poloaautomatických pušiek L129A1 Sharpshooter, ktoré by sa mali prednostne používať v Afganistane. L129A1 je britské označenie pre americkú pušku (modulárny systém) LMT (Lewis Machine & Tool) vo verzii AR-10. Zbrane používajú štandardné strelivo NATO kalibru 7,62 x 51 mm a sú prispôbené na presnú strelbu na veľké vzdialenosti. Ich nasadenie má vylepšiť

palebnú silu britských vojakov pri stretoch s bojovníkmi Talibanu. Nové pušky doplnia modely strelných zbraní, ktoré už Briti v Afganistane majú – útočné pušky jednotlivca SA80A2, ľahké guľomety Minimi LMG kalibru 5,56 mm, univerzálne guľomety kalibru L7A2 kalibru 7,62 mm či ostreľovacie pušky L115A3 kalibru 8,59 mm.

Nákup všestranných poloaautomatických pušiek L129A1 stál 1,5 mil. libier a uskutočnil sa v rámci programu urgentných operačných požiadaviek. Za posledných 20 rokov ide o zavedenie prvej novej pušky pre britskú pechotu. Výcvik s novou zbraňou je naplánovaný od polovice januára a v Afganistane ju budú podľa britského ministerstva obrany používať najlepší strelci. Poloaautomatické pušky budú vybavené tiež novou dennou optikou Trijicon ACOG 7.62 mm x 6 a nočnou optikou Magnum Universal.

Krátko

Podľa ruských médií by sa mal na konci januára uskutočniť v rámci programu PAK-FA (Perspektivnyj Aviacionnyj Kompleks Frontovoj Aviaciji) prvý skúšobný let nového bojového lietadla Suchoj 5. generácie. Lietadlo má podľa správ za sebou už viacero úspešných testov a skúšok vrátane pohybu po dráhe, kedy sa preverovali funkcie motorov, systémov riadenia i brzd. Lietadlo z programu PAK-FA má byť univerzálny, viacúčelový stroj, ktorý bude schopný pôsobiť proti rôznym cieľom vo dne i v noci. Maximálna vzletová hmotnosť je stanovená na 20 t, akčný rádius 1 200 km a vytrvalosť vo vzduchu viac ako tri hodiny.

Singapurská spoločnosť ST Kinetics je podľa vlastných slov pripravená na februárové praktické skúšky svojho fahaného delostreleckého systému 155 mm FH 2000 s hlavnou dĺžkou 52 kalibrov a tiež ľahšieho delostreleckého 155 mm systému LWH Pegasus s hlavnou dĺžkou 39 kalibrov. Spoločnosť chce tieto systémy ponúknuť najmä indickej armáde, ktorá má záujem na modernizácii svojho delostrelectva. Podľa spoločnosti sú tieto systémy z hľadiska kvality, spoľahlivosti a palebnej sily ideálne pre indickú armádu.

Rumunská pobočka spoločnosti Eurocopter v Brašove vyrobila v januári 50-ty vrtulník z modelového radu Puma a Super Puma. Rumunská pobočka Eurocopter vrátane opravárenských kapacít mimo výrobného závodu sa podľa predstaviteľov materskej spoločnosti stáva dôležitým článkom v konzorciu. Terajšie kapacity umožňujú rumunskému Eurocopteru súčasne vykonávať generálnu opravu ôsmich strojov typu Puma a Super Puma ročne. Spoločnosť okrem iného poskytuje technickú podporu stroju gruzínskeho prezidenta Saakašviliho a má kontrakt na revíziu a opravu 28 britských strojov Puma.

Francúzska agentúra pre vyzbrojovanie DGA objednala od konzorcia EADS už štvrtý bezpilotný systém Harfang (EAGLE/SIDM) a pozemné riadiace a vyhodnocovacie centrum v hodnote 33,7 mil. eur s dodávkou v lete 2010. Harfang bol vyvinutý na základe typu Heron 2 v spolupráci s izraelskou spoločnosťou IAI. Ide o prostriedok kategórie MALE určený pre použitie v strednej výške s dlhou vytrvalosťou letu. Systém je autonómny, vo vzduchu vydrží 24 hodín a má dolet na úrovni 1 000 km. Disponuje optoelektronickou a infračervenou kamerou, laserovým značkovačom či radarom so syntetizovanou apretúrou.

Taliansky Selex Sistemi Integrati podpísal s agentúrou NATO NC3A (NATO Consultation, Command and Control Agency) zákazku v hodnote 5 mil. eur na dodávku troch identifikátorov IFF pre sekundárne radarové systémy pre poľské ministerstvo obrany. Radary budú súčasťou systémov protivzdušnej obrany RAT 31DL.

Na začiatku januára podpísali zástupcovia amerických pozemných síl a spoločnosti Kongsberg kontrakt na doplnkovú dodávku diaľkovo ovládaných veží Protector RWS. Pôvodný kontrakt uzatvorený v roku 2007 počítal s dodaním 6 500 jednotiek, tento počet by sa najnovšie mal zvýšiť na 10 349 kusov. Celkový počet jednotiek na základe rámcovej dohody sa môže meniť podľa aktuálnych potrieb.

Útočná ponorka HMS Astute

Britské kráľovské námorníctvo Royal Navy patrí k tým loďstvám niekoľkých štátov, ktoré sa môžu pochváliť, že disponujú útočnými ponorkami na jadrový pohon. Popri dosluhujúcej triede Swiftsure a novšej Trafalgar, prišlo do stavu Royal Navy na konci novembra 2009 moderné plavidlo HMS Astute (Lstivý).

Trieda útočných ponoriek Astute by podľa plánov mala nahradiť päť ponoriek triedy Swiftsure, ktoré boli postavené v Británii v sedemdesiatych rokoch. Požiadavky Royal Navy by v prvom kole mali splniť tri nové plavidlá, okrem prvej ponorky HMS Astute (S119), podľa ktorej je tradične pomenovaná celá trieda. V tomto roku pôjde o ponorku HMS Ambush (S120) a v budúcom roku o plavidlo HMS Artful (S121). Neskôr by mali v druhom kole pribudnúť tri ďalšie útočné

ponorky. Trieda Astute je naprojektovaná tak, aby rozšírila možnosti triedy Trafalgar, ktorej plavidlá prišli do kráľovského námorníctva v osemdesiatych rokoch. Kým ponorky Trafalgar majú základňu v Devonporte, Astute budú kotviť pri škótskom Faslane na základni Clyde. Po postupnom vyradení triedy Trafalgar zo služby do roku 2022, nahradí Astute v službe aj tieto ponorky.

KDEKOL'VEK NA SVETE

Požiadavky na modernú útočnú ponorku, ktorá by nahradila zastarané plavidlá triedy Swiftsure zadefinovala britská admirality v prvej polovici deväťdesiatych rokov a oslovila miestne lodenice, aby predstavili svoje projekty podmorského jadrového plavidla novej generácie. V decembri 1995 si kompetentní vybrali návrh vtedy spoločnosti GEC Marconi (dnes súčasť skupiny BAE Systems). Kontrakt na vývoj a stavbu prvých troch

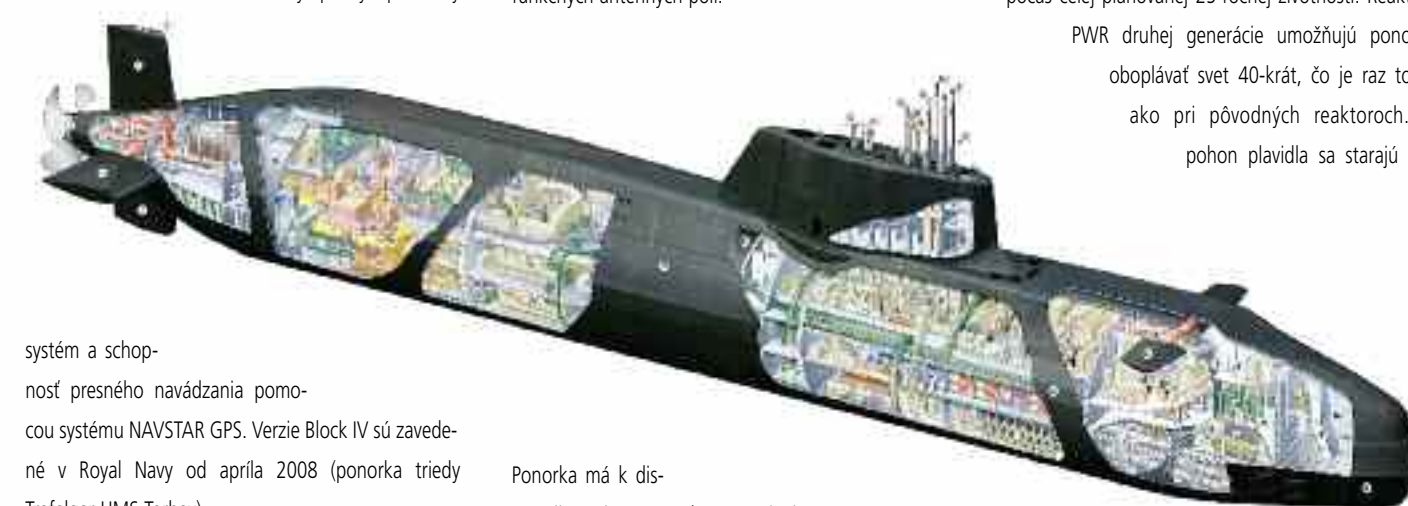
plavidiel získal spomínaný výrobca v marci 1997. Ponorky Astute s dĺžkou 97 m a výtlakom 7 800 ton sú určené nielen na pôsobenie vo veľkých hĺbkach v oceáne, ale aj pre pobrežné vody. Dokážu si vyrábať kyslík z morskej vody a čistiť atmosféru na palube i počas plavby pod vodou. Astute môže absolvovať misiu kdekoľvek na svete so zadefinovanou hliadkovou činnosťou počas 90 dní. Ich primárnou úlohou je protiponorkový boj a ničenie hladinových plavidiel protivníka. Doplnkovou úlohou je možnosť útokov na pozemné ciele pomocou striel s plochou dráhou letu. V porovnaní s triedou Swiftsure a Trafalgar dokážu niesť na palube až o polovicu väčšie množstvo zbraní a potrebujú oveľa menšiu posádku, ktorá predstavuje 89 mužov.

Kýl prvého plavidla triedy Astute bol založený v lodenicích Barrow v januári 2001 a ponorka bola

postavená v júni 2007. Kýl druhej sesterskej ponorky Ambush bol založený v októbri 2003 a tretieho plavidla Artful v marci 2005. Už v máji 2007 si britské ministerstvo obrany objednalo u BAE Systems druhú sériu ponoriek, pričom štvrté plavidlo by malo niesť názov HMS Audacious (S122) a vstúpiť do služby v roku 2013. Z mílnikov ponorky HMS Astute je možné spomenúť prvý ponor v októbri 2007 (v lodnici) i prvé odpálenie torpéda v tom istom mesiaci.

VÝZBROJ

Astute má šesticu 533 mm torpédometov v prednej časti trupu a je vyzbrojená torpédami Spearfish a mínami. Ponorka môže niesť rovnako strely s plochou dráhou letu (SLCM) BGM-109 Tomahawk Block IV, ktoré sa vypúšťajú cez torpédomety. Podľa výrobcu plavidla je celková bojová kapacita Astute kombinácia 38 kusov torpéd Spearfish a striel Tomahawk. Torpéda Spearfish, navádzané akusticky, využívajú aktívnu/pasívnu navádzacu hlavicu, majú dosah 65 km a rýchlosť viac ako 110 km/h. Strela Tomahawk využíva inerciálny navigačný systém s porovnávaním obrysu terénu pomocou nástroja TERCOM. Verzia Block IV zahŕňa dvojcestné satelitné spojenie, ktoré umožňuje preprogramovanie strely počas letu i odoslanie obrazu zásahu cieľa (BDI). Od verzie Block III majú strely tiež vylepšený pohonný

systém a schopnosť presného navádzania pomocou systému NAVSTAR GPS. Verzie Block IV sú zavedené v Royal Navy od apríla 2008 (ponorka triedy Trafalgar HMS Torbay).

VELENIE A RIADENIE

Pýchou Astute je moderná elektronická výbava, ktorej dominuje riadiaci bojový systém ACMS (Astute Combat Management System), ktorý zbiera a vyhodnocuje všetky údaje z integrovaného pasívneho/aktívneho vyhľadávacieho a streleckého sonaru i ďalších senzorov. Prostredníctvom sofistikovaného algoritmu sa zo získaných dát poskladá v reálnom čase obraz

Technicko - taktické údaje

Zaradenie	Útočná ponorka (SSN)
Celková dĺžka / šírka / ponor	97 m / 11,2 m / 10 m
Výtlak	7 800 t
Hĺbka potopenia	viac ako 300 m
Rýchlosť pod vodou	30 uzlov (55 km/h)
Dĺžka hliadkovania	90 dní
Posádka	89 mužov
Výzbroj	6 torpédometov Torpéda Spearfish, míny, SLCM Tomahawk
Pohon	Jadrový reaktor PWR 2 Dve turbíny Alsthom Jedna skrutka
záložný	Dieseľelektrický systém

cieľa, ktorý je k dispozícii na konzolách velenia. Systém je dielom viacerých spoločností pod vedením BAE Systems Insyte (ex-Alenia Marconi Systems). Od štvrtého plavidla bude platformu zabezpečovať spoločnosť Northrop Grumman Sperry Marine, ktorá bola vybraná v roku 2008. Ponorka ponúka v súboji s protivníkom modernú elektronickú ochranu ESM vrátane využívania klamných cieľov. Ochranu zabezpečuje systém UAP(4) od spoločnosti Thales, ktorý sa skladá z dvoch multifunkčných anténnych polí.

mery pre nízku viditeľnosť a elektronické snímače, ktoré umožňujú spracovať obraz z morského povrchu. Systém identifikácie plavidla Successor IFF dodáva firma Raytheon Systems.

POHON

Energiu poskytuje ponorke vysokotlakový jadrový reaktor PWR-2 chladený vodou z dielne Rolls-Royce. Tento si nevyžaduje dopĺňanie alebo výmenu paliva počas celej plánovanej 25-ročnej životnosti. Reaktory PWR druhej generácie umožňujú ponorke oboplávať svet 40-krát, čo je raz toľko ako pri pôvodných reaktoroch. O pohon plavidla sa starajú dve

Ponorka má k dispozícii navigačný radar pracujúci v I-pásme. Sonarový systém zahŕňa Thales typ 2076, ktorý integruje pasívne/aktívne vyhľadávanie v prednej časti trupu a prvky bočnej ochrany i pred napadnutím zo zadnej časti v podobe ťahaného prvku. Hĺbku meria echolokátor DESO 25 od Atlas Hydrographic s vysokou presnosťou do 10 000 m. Astute nemá klasický optický periskop, ktorý prechádza cez trup. Optoelektronická sústava CM010 ponúka súbor digitálnych zariadení, ku ktorým patria termálne kamery, videoka-

turbíny Alsthom a jedna lodná skrutka. Rýchlosť pod vodou sa pohybuje na úrovni 30 uzlov (55 km/h) a plavidlo je spôsobilé na ponor hlbší ako 300 m. Ponorky Astute majú tiež záložný a doplnkový diešeľelektrický pohon.

Roman KMENT
Foto BAE Systems

Sovietsky kanón z Dubnice

Kanón zo zbierky Vojenského historického múzea v Piešťanoch bol vyrobený v roku 1956 v bývalom závode K. J. Vorošilova v Dubnici nad Váhom. V priebehu svojej prevádzky prešiel viacerými opravami, úpravami a modernizáciami, o ktorých sa možno dočítať v jeho delovej knihe. Kým sa definitívne dostal do múzea, používala ho kanónová brigáda v Jičine vo východných Čechách a Vysoká vojenská škola pozemného vojska vo Vyškove na Morave. Múzeum ho získalo do zbierok v roku 1993 z Moldavy nad Bodvou.

Začiatkom druhej polovice 20. rokov minulého storočia podalo hlavné velenie delostrelectva Červenej armády takticko-technické požiadavky na vývoj nového 122 mm zborového kanóna.

Ten mal byť určený na boj s nepriateľským delostrelectvom, na umlčovanie vzdialených cieľov. Vývojové práce realizovala od roku 1928 do začiatku roka 1931 konštrukčná kancelária Všeživého výzbrojno-arsenálneho trustu pod vedením S. P. Šukalova. Prvý prototyp kanóna pod označením A-19 vyrobil delostrelecký závod číslo 172 ešte v roku 1931. Kanón A-19 sa od predchádzajúcich typov odlišoval niekoľkými konštrukčnými zlepšeniami. Požiadavka na vysokú ústovú rýchlosť strely sa odrazila vo výraznom predĺžení hlavne, ktorá sa pri preprave musela zaistovať opierkami.

Pred transportom sa hlavňou odpájala od základového zariadenia, posúvala sa dozadu a pripieňovala sa

držiakmi k lafete. Tento systém tak umožňoval bezpečnú prepravu. Ďalšou zvláštnosťou bol špeciálny uzamykací mechanizmus záveru, ktorý sa nedal otvoriť ani zatvoriť, ak hlavňou nebola spoľahlivo spojená so základným zariadením. Odpruženia a kolesá s gumovými obručami dovoľovali prepravovať kanón po cestách rýchlosťou do 20 km/h.

UNIVERZÁLNA LAFETA

Na základe úspešne uskutočnených štátnych skúšok bol kanón 13. marca 1936 prijatý do výzbroje Červenej armády pod označením 122 mm kanón vzor 31. Nábeh sériovej výroby nového kanóna bol spojený s mnohými problémami. Lafeta kanóna A-19 poslúžila ďalej ako základ pre iné typy kanónov a húfníc.

V roku 1933 tak vznikol namontovaním upravenej hlavne na lafetu kanón kalibru 152 mm vzor 1910/1934. Neskôr v rokoch 1936-1937 vznikli 152 mm kanónová húfnica vzor 1937 a už zdokonalený samotný 122 mm kanón vzor 1931/1937. Na jeho konštrukcii pracoval kolektív konštruktérov pod vedením F. F. Petrova. Modernizovaný kanón mal najväčší námer do 65°, používal triestivo trhavú aj proti pancierovú muníciu. Granát s hmotnosťou 25 kg obsahoval 6,82 kg trhaviny. Na prechod z bojovej do prepravnej polohy bolo potrebných 8 až

10 minút. Do výzbroje Červenej armády bol zavedený po štátnych skúškach v roku 1938. Tento typ kanóna sa pre svoje overené kvality neskôr montoval aj na obrnené vozidlá, čím vzniklo samohybné delo ISU-122 na podvozku tanku typu IS-2.

KANÓN V ČESKOSLOVENSKU

Do výzbroje čs. armády sa 122 mm kanón vz. 1931/37 zaviedol začiatkom 50. rokov 20. storočia. Spolu so 152 mm kanónovou húfnicou vzor 1937 tvoril výzbroj armádneho delostrelectva a delostrelectva zálohy hlavného veliteľstva. Bol určený najmä na protibátériovú činnosť, na umlčovanie vzdialených cieľov a ničenie ťažkých opevnení. Jeho licenčnú výrobu v bývalom Československu zabezpečoval Závod K. J. Vorošilova v Dubnici nad Váhom. Do roku 1960 boli v ČSĽA zavedené postupne tri varianty kanónov vzor 1931/1937: pôvodný 122 mm K vzor 31/37, adaptovaný 122 mm K vzor 31/37a rekonštruovaný 122 mm K vzor 31/37 R.

Pôvodný kanón vzor 1931/1937 sa na dobrých cestách mohol ťahať maximálnou rýchlosťou do 25 km/h. Jeho hmotnosť pritom bola v bojovom postavení 7 400 kg a v prepravnej polohe spolu s pridanou kolesňou 8 260 kg. Adaptovaný 122 mm kanón mal upravené nápravové čapy lafety a kolesne. Dovtedy používané bronzové puzdrá sa nahrádzali kužeľovými ložiskami, čo umožnilo zvýšenie prepravných rýchlostí kanónov v závislosti od typu komunikácie až do 60 km/h. Neskôr rekonštruovaný kanón, označovaný (R), bolo možné prepravovať po cestách rýchlosťou až 80 km/h, pričom jeho hmotnosť bola v bojovom postavení 7 320 kg a v prepravnej polohe s pridanou kolesňou 8 120 kg. Kanóny boli konštrukčne usporiadané na prepravu za ťažným vozidlom, čo mohli byť špeciálne pásové alebo kolesové ťahače (ATS; T-111; T-138 a pod.).

V roku 1985 sa ich v bývalej Československej ľudovej armáde nachádzalo 108 kusov, v roku 1990 už len 72 kusov a v roku 1991 boli definitívne vyradené z výzbroje Armády ČSFR.

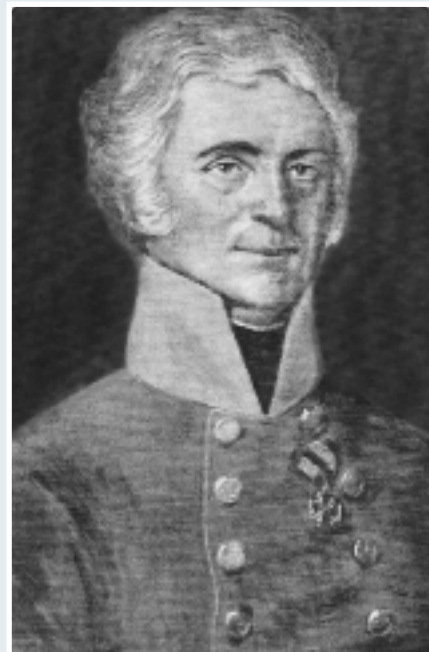
Drahomír HORNÁČEK

VHÚ-VHM Piešťany

Foto Miroslav MIHÁLIK

HLAVNÉ TECHNICKÉ ÚDAJE

počiatočná rýchlosť strely:	800 m/s
dostrel:	20.400 metrov
rýchlosť strelby:	5 – 6 výstrelov za minútu
odmer:	58°
námer:	od -2° do +65°
strelivo:	delené (možnosť použiť 4 premenné náplne)

Rod Beňovských patrila medzi dávne šľachtické rody v Trenčianskej stolici. Predkami rodu boli bratia Benjamín a Urban, ktorí žili v období panovania Žigmunda Luxemburského. V roku 1423 získali donáciu na zem v Trenčianskej stolici, na ktorej založili obce Beňov a Urbanov. Od 17. storočia sa rod začal značne rozvetvovať, takže na sklonku feudalizmu žili Beňovskí až v šiestich stoličiach.

Do povedomia viacerých generácií širokej verejnosti sa rod zapísal predovšetkým vďaka grófovi Mórícovi Beňovskému (1746 – 1786). Nemenej významným, ba z vojenského hľadiska nepochybne dôležitejším predstaviteľom rodu bol barón Ján Andrej Beňovský, používajúci predikát z Beňova a Urbanova. Zo základnej genealogickej tabuľky Beňovských, ktorú v monumentálnej viacväzkovej práci o uhorských šľachtických rodoch a ich erboch uverejnil ešte v druhej polovici 19. storočia Iván Nagy, vyplýva, že Ján Andrej a Móríc boli prvostupňoví bratanci. O ich vzájomných kontaktoch však nie sú známe žiadne údaje.

SVEDECTVO VOJENSKÝCH SPISOV

Podľa dokumentov, ktoré sa zachovali vo Vojnovom archíve vo Viedni, Ján Andrej Beňovský sa narodil roku 1740. Ako miesto jeho narodenia sa viackrát uvádza Szerdahely, čiže Streda v Prešporskej stolici, čo môže byť buď dnešná Dunajská Streda, alebo Dolná Streda. Len v dobovej rukopisnej knihe (matrike) penzionovaných generálov sa ako jeho rodisko spomína Szakart, Prešburger Comitát, čo v prípade obce bude asi omyl alebo neidentifikovateľná skomolenina, lebo lokalita s takýmto názvom v Prešporskej stolici vtedy nejestvovala.

Zakrátko po vypuknutí tzv. sedemročnej vojny sa 17-ročný Ján Andrej Beňovský prihlásil ako dobrovoľník do Hallerovho (neskôr 31.) pešieho pluku. Od marca 1757 bojoval ako radový pešiak v Čechách, kde sa jeho pluk v zostave zboru maršala Dauna významne podieľal na porážke pruského vojska v bitke pri Kolíne 18. júna. Bolo to však krvavé víťazstvo, lebo napríklad len straty Hallerovho pluku v tejto bitke predstavovali 29 dôstojníkov a 757 príslušníkov mužstva, z toho bolo 86 mŕtvych. Ešte v tom istom roku

Podmaršal Ján Andrej BEŇOVSKÝ

pluk nasadili do bojov v Sliezsku a Prusku, kde aj Beňovský získal trpkú porážku pri Leuthene (dnes Lutynia), keď pruský kráľ Fridrich II. 5. decembra rozdrvil na čele 35-tisícového vojska 65-tisícovú habsburskú armádu. Táto bitka vošla do vojenských učebníc ako ukázkový príklad uplatnenia a využitia kosého bojového šíku lineárnej bojovej zostavy.

Mladý Beňovský sa v bojoch nepochybne ukázal ako dobrý vojak, o čom svedčí skutočnosť, že 1. februára 1757 ho povýšili na podporučíka a 16. augusta 1760 na nadporučíka, takže sedemročnú vojnu zavŕšil vo funkcii veliteľa kompanie, čiže stotiny (rody). Veliteľom bataliónu, teda práporu sa stal ako 27-ročný, keď bol povýšený na kapitána.

ŠTÁBNY DÔSTOJNÍK A VELITEĽ GRANÁTIKOV

Rok 1769 bol významným medzníkom v živote Beňovského, ktorý už v hodnosti majora prestúpil na 19. pešieho pluku Leopolda Pálfiho. Len mimochodom, v tomto pluku v rokoch 1756-1766 slúžil aj iný Ján Beňovský z Beňova. Začal ako zástavnik a vystúpil zo služby v hodnosti nadporučíka. Bol to nielen menovec a príbuzný, ale aj rovesník Jána Andreja Beňovského. Uvedený rok 1769 bol medzníkom aj vo vývoji habsburskej armády. Práve vtedy jednotlivé pešie jazdecké pluky dostali poradové hodnostné čísla, ktoré sa okrem malých výnimiek udržali až do zániku monarchie roku 1918. Významnou organizačnou zmenou bola aj reorganizácia elitných pešiackych jednotiek – granátnikov. Dovtedy boli v každom pešom pluku dve granátnické kompanie. Z troch peších plukov vtedy vyňali vždy dve granátnické kompanie a sformovali ich do samostatných granátnických bataliónov, takže každý novopostavený samostatný batalión pozostával zo šiestich kompanií granátnikov.

Major Beňovský sa roku 1771 stal veliteľom 3. uhorského granátnického bataliónu. O dva roky neskôr armádne velenie ocenoilo jeho organizačné a veliteľské schopnosti tým, že ho povýšilo na podplukovníka. V rokoch 1773 – 1775 mal 3. granátnický batalión garnizóvať vo Viedni, kde schopný veliteľ granátnikov mal možnosť výraznejšie sa zapísať do pozornosti armádneho velenia i panovníckeho dvora. A tak keď sa v novembri 1777 uprázdnil post veliteľa 31. pešieho pluku, 37-ročného Beňovského vymenovali za plukovníka a veliteľa pluku, v ktorom zhodou okolností práve pred 20 rokmi nastúpil vojenskú službu ako radový vojak. Pre mnohých iných by to zaiste mohlo znamenať úspešné zavŕšenie kariéry. Beňovský však naďalej postupoval po priečkach funkcií a hodností.

Po vypuknutí vojny o bavorské dedičstvo sa podstatná časť 31. pešieho pluku na čele s Beňovským presunula roku 1778 v priebehu jedného mesiaca (od 1. apríla do 1. mája) zo Sedmohradska do Čiech. Na českom bojiisku Beňovského pešiáci zostali až do ukončenia vojny bez toho, aby sa zúčastnili na nejakých vážnejších vojnových akciách. Na spiaťtočnej ceste do Sedmohradska sa pluk zastavil vo Viedni a Laxenburgu, kde sa 8. júna 1779 zúčastnil na slávnostnej

vojenskej prehliadke pred Máriou Teréziou a cisárom Jozefom II.

ČLEN CISÁRSKEJ GENERALITY

V máji 1784 plukovníka Beňovského poverili velením 53. pešieho pluku, ktorý sídlil v Osijeku. O necelé dva roky, vo februári 1786, bol Beňovský vymenovaný za generálmajora a ustanovený do funkcie veliteľa brigády a posádky v sedmohradskom meste Alba Iulia. Ako veliteľ brigády si úspešne počínal vo vojne proti Osmanskej ríši v rokoch 1787 – 1791. Po jej skončení sa nakrátko opäť ujal svojej funkcie posádkového veliteľa v Alba Iulii. Dlhý sa tam však nezdržal, lebo po vypuknutí prvej koalície vojny roku 1792 bol generál Beňovský na základe rozkazu cisára Františka II. prevelený na bojisko v Nizozemsku.

Po víťaznej bitke pri Valme 20. septembra 1792 sa francúzskej armáde podarilo vytlačiť habsburské a pruské vojsko zo severného Francúzska. Vďaka použitiu novej taktiky kolón a rozptýlených strelcov proti lineárnej bojovej zostave Francúzii zvíťazili v novembri 1792 v bitke pri Jemmapes a otvorili si cestu do dnešného Belgicka a Porýnska. Francúzska armáda postupovala na všetkých smeroch. Zmocnila sa Nice a Savojska, takmer celého Porýnska, ako aj Mohuča a Frankfurtu nad Mohanom.

Francúzske úspechy prerhla až bitka pri Neerwindene 18. marca 1793. Na prenikavom víťazstve habsburskej armády sa nemalou mierou podieľali aj uhorské pluky: 33. a 34. peší pluk a Esterháziho (neskôr 3.) husársky pluk. V niekoľkohodinovom boji sa vyznamenali najmä husári, ale v bodákovom útoku aj pešiáci. Mužstvo týchto troch plukov, ktoré v bitke stratili takmer štvrtinu či pätinu mužov, tvorili prevažne Slováci. Tuhé boje však pokračovali aj nasledujúci deň, keď sa zboru pod velením podmaršala Jána Andreja Beňovského podarilo vytlačiť pozviechané francúzske vojská z Wommersonu a Hackendovenu. Porazený francúzsky generál Dumouriez bol obvinený zo zrady revolúcie a gilotínne sa vyhol len dezerciou k habsburskej armáde.

VELKÁ POCTA

Roku 1794 sa podmaršal Ján Andrej Beňovský stal majiteľom 31. pešieho pluku. Bol to prejav veľkej cti zo strany panovníckeho dvora, akaj sa dostalo len zopár slovenským rodákmi. 1. mája 1795 bol Beňovský po 38 rokoch služby preložený do penzie. Väčšinu času potom žil v Bratislave a krátko aj v sedmohradskej Sibini (Sibiu). Podľa matriky o penzionovaných generáloch mu erár vyplácal ročne 2 000 zlatých spolu s príplatkom 3 478 zlatých a 24 gracijarov z titulu majiteľa 31. pešieho pluku, ktorým zostal až do svojej smrti. Podmaršal Ján Andrej Beňovský zomrel vo veku 82 rokov v Bratislave 1. septembra 1822. Nebol ženatý a nemal ani žiadnych potomkov.

PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.

Vojenský historický ústav

Význam a cieľ obrannej štandardizácie

Jednou zo základných priorít Slovenskej republiky je zaistenie vnútornej bezpečnosti štátu. V súčasnosti pri budovaní systému obrany je zásadnou strategickou orientáciou zabezpečiť plnú integráciu Slovenskej republiky do štruktúr NATO. Významným aspektom tohto zámeru je vytváranie podmienok na zblížovanie Ozbrojených síl Slovenskej republiky s ostatnými armádami členských štátov NATO.

Obranná štandardizácia je jedným z dôležitých nástrojov na dosiahnutie uvedeného zámeru, keďže predstavuje relevantný a primárny prvok na dosiahnutie interoperability. Predstavuje proces, ktorý zahŕňa prijímanie štandardizačných dokumentov Aliancie, ich implementáciu, spracúvanie, schvaľovanie, vydávanie, poskytovanie a prehodnocovanie slovenských obranných štandardov na dosiahnutie interoperability s ostatnými armádami členských štátov NATO, a to v operačnej, procedurálnej, materiálno-technickej a administratívnej oblasti.

Interoperabilita pre potrebu ozbrojených síl je schopnosť synergicky operovať v spoločných misiách a bojových úlohách (operáciách) s armádami NATO.

Slovo interoperabilita je najmä v súčasnosti jedným z najviac pertraktovaných slov v kruhoch NATO. Výzvy, ktoré stoja pred Alianciou, vyžadujú, aby členské krajiny NATO boli schopné plniť spoločné úlohy efektívne a účinne s cieľom dosiahnuť taktické, operačné a strategické ciele.

Dokument pod názvom: „Stratégia NATO na zvyšovanie interoperability“, ktorý bol schválený 26. septembra 2009 tichou procedúrou, hovorí o tom, že štandardizácia bude i naďalej kľúčovým prvkom na

dosiahnutie a zvyšovanie interoperability vo všetkých jej troch dimenziách, t. j.: v materiálno-technickej, operačnej a procedurálnej oblasti. Členské štáty NATO budú preto pokračovať v tvorbe, schvaľovaní a kolektívnej implementácii štandardizačných dokumentov NATO, ktoré pokrývajú všetky oblasti interoperability.

V uvedenom dokumente na podporu štandardizačného úsilia dosiahnuť interoperabilitu sa zo strany NATO kladie dôraz najmä na:

- lepšie využívanie spoločného multinárodného, civilno-vojenského a logistického zabezpečenia,
- certifikáciu síl pred ich vyslaním do misií a na testovanie ich interoperability,
- zosilnenie vzťahov s obranným priemyslom pri dodávkach materiálu na účely medzinárodných misií tak, aby bol zabezpečený potrebný stupeň interoperability, čo bude zvyšovať pozornosť na aplikovanie štandardizačných dokumentov NATO pri projektovaní a následnej akvizícii,
- zvyšovanie výmeny informácií, tzv. „lessons learnt“ medzi jednotlivými krajinami NATO.

Uvedené prioritné úlohy tvoria výzvy, ktoré sa riešia implementovaním štandardizačných dokumentov NATO, ktorých sa týkajú predmetné oblasti, do úloh obrannej štandardizácie vo väzbe na ciele síl, ku ktorým sa Slovenská republika prihlásila.

KONFERENCIA O ŠTANDARDIZÁCIÍ

Na konferencii NATO o obrannej štandardizácii v septembri minulého roka v USA zazneli konkrétne úlohy na odstránenie existujúcich nedostatkov v oblasti obrannej štandardizácie. Realizácia týchto úloh má viesť k zlepšeniu samotnej interoperability ako koneč-

nému cieľu, na ktorý je obranná štandardizácia zameraná. Ide predovšetkým o snahu:

- skrátiť proces tvorby štandardizačných dokumentov NATO vrátane ich ratifikácie,
- zjednodušiť implementáciu štandardizačných dokumentov NATO a viac využívať obranné plánovanie na zlepšenie interoperability,
- verifikovať štandardizačné dokumenty NATO potrebné na pôsobenie v spoločných misiách,
- lepšie využívať mechanizmy na výmenu informácií na úrovni NATO a na úrovni členských krajín navzájom,
- zbierať a využívať skúsenosti zo spoločných cvičení a misií na tvorbu štandardizačných dokumentov NATO.

Otázkam obrannej štandardizácie sa venuje čoraz väčšia pozornosť, aby sa proces obrannej štandardizácie spružnil a zodpovednosť zaň bola adresnejšia. Každá členská krajina NATO je totiž zodpovedná za formovanie svojich kontingentov, ich vystrojenie, vyzbrojovanie, vycvičenie, dopravu a rozmiestnenie v priestore misie a ich zabezpečenie, t. j. vytvorenie takých podmienok, aby sa eliminovali najmä možné straty na životoch príslušníkov kontingentu NATO.

Podľa reakcií z Bruselu možno konštatovať, že Slovenská republika sa do procesu prijímania (ratifikácie) a implementácie štandardizačných dokumentov NATO zapojila veľmi dobre.

Treba si uvedomiť aj skutočnosť, že úspešnosť fungovania obrannej štandardizácie je nemysliteľná bez úzkej spolupráce všetkých zložiek rezortu Ministerstva obrany SR. Súbežne s tým je potrebné brať na zreteľ aj fakt, že proces pristupovania k štandardizačným dokumentom platným v štátoch NATO a ich následné

implementovanie do národných štandardizačných noriem nie je možné vnímať ako izolovanú problematiku, ktorá sa dotýka „len“ samotnej obrannej štandardizácie ako uzatvoreného systému.

PLÁNOVANIE A REALIZÁCIA

Na účely prístupu a následnej implementácie štandardizačných dokumentov NATO do národných štandardizačných noriem sa každoročne spracúva „Komplexný plán prijímania a implementácie štandardizačných dokumentov“, ktorý je agregátom „čiasťových“ plánov a patrí do gešnej pôsobnosti Úradu pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátneho overovania kvality Trenčín, v súčinnosti so SEOPMZ MO SR, GŠ OS SR (jeho jednotlivých štábov) a veliteľstiev síl.

Ťažisko úloh v oblasti obrannej štandardizácie spočíva vo výbrojno-technickej oblasti, ktorá patrí do pôsobnosti CNAD-Conference of National Armaments Directors-(Konferencia národných riaditeľov pre vyzbrojovanie), kde je národnou autoritou a riadiacim funkcionárom Národný riaditeľ pre vyzbrojovanie. Pri zostavovaní „Plánu prijímania a implementácie štandardizačných dokumentov za oblasť výbrojno-technickú (CNAD) na príslušný rok“ sa vychádza z priorit, ktoré reflektujú aspekty relevantnosti pristupovania a implementácie štandardizačných dokumentov NATO do štandardizačných obranných noriem platiacich pre OS SR.

Pri zostavovaní a následne aj samotnej realizácii uvedeného Plánu sa prihliada predovšetkým na požiadavky kladené zo strany NATO, na potreby posúdenia dôležitosti štandardizačných dokumentov orgánmi vyzbrojovania MO SR pre OS SR, kapacitné možnosti spracovateľov, tak po stránke materiálno-technickej, ako aj ľudských zdrojov.

Slovenská republika v oblasti výbrojno-technickej v roku 2009 pristúpila k 46 štandardizačným doku-

mentom NATO a 15 bolo implemetovaných. Vzhľadom na redukciu finančných prostriedkov pridelených kapitole MO SR sa táto skutočnosť premietla aj do „Plánu prijímania a implementácie štandardizačných dokumentov za oblasť výbrojno-technickú (CNAD) na rok 2010.“ Z uvedeného dôvodu sme boli nútení precizovať kritériá pri zostavovaní tohto Plánu, a najmä jeho realizácii.

Otázka priorit plnenia jednotlivých úloh tak, ako sú premietnuté v „Pláne prijímania a implementácie štandardizačných dokumentov za oblasť výbrojno-technickú (CNAD) na rok 2010“ je podľa dôležitosti definovaná takto:

Spĺniť „povinnosť“ voči NATO pri požiadavkách vyjadriť sa k štandardizačným dokumentom, či už vo fáze ratifikačného návrhu, alebo štandardizačného dokumentu, ktorý je už promulgovaný.

Realizovať povinnosť implementovať tie štandardizačné dokumenty, ku ktorým sa Slovenská republika už zaviazala.

Dopracovať stanoviská k prístupu k štandardizačným dokumentom, na ktorých sa už začalo pracovať v predchádzajúcom období.

PRÍSTUP A IMPLEMENTÁCIA

Ostatné, podľa hierarchickej dôležitosti po konzultáciách s dotknutými zložkami OS SR. „Plán prijímania a implementácie štandardizačných dokumentov za oblasť výbrojno-technickú (CNAD) na rok 2010“ si kladie za cieľ prístup k 52 a implementovať 63 štandardizačných dokumentov NATO. Aj uvedené čísla poukazujú na skutočnosť, že do budúcnosti treba počítať s nárastom počtu implementačných dokumentov, lebo Slovenská republika sa dostáva do „časového oneskorenia“, ktoré existuje medzi prístupom a implementáciou, teda do etapy, keď si musíme plniť

svoje úlohy tak, ako sme sa k nim pred časom v prijímacích dokumentoch (stanoviskách) zaviazali. Vzhľadom na veľké penzum úloh, ktoré sú definované v uvedenom Pláne na rok 2010, tak ako sú generované samotnými potrebami, budeme musieť k ich plneniu pristupovať fakultatívne, s prihliadnutím na uvedené priority. Fakultatívnosť prístupu k plneniu „Plánu prijímania a implementácie štandardizačných dokumentov za oblasť výbrojno-technickú (CNAD) na rok 2010“ vychádza najmä z dôvodu otvárania nožníc (disproporcií) medzi finančnými možnosťami a požiadavkami, ktoré uvedení Plán na rok 2010 zahŕňa.

Treba si uvedomiť, že obranná štandardizácia úzko súvisí aj s kodifikáciou a štátnym overovaním kvality na účely obrany, je s nimi navzájom kauzálna prepojená. Na dôvažok obranná štandardizácia tvorí relevantný prvok v oblasti vyzbrojovania, je alfou a omegou pre etapu vývoja, výroby, projektovania, akvizície a aplikáciu v praxi (teréne), a to všetko s cieľom dosiahnuť interoperabilitu našich ozbrojených síl s ozbrojenými silami armád ostatných členských krajín NATO.

Konferenciu, ktorá sa konala 25. – 26. novembra 2009 v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši pod názvom „Obranná štandardizácia, kodifikácia, štátne overovanie kvality a ich ďalšie uplatnenie v rezorte Ministerstva obrany SR“, pripravil Úrad pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality Trenčín za účasti predstaviteľov MO SR, GŠ OS SR a iných relevantných zložiek rezortu; bola dobrou platformou na hľadanie optimálnych riešení v podmienkach rezortu Ministerstva obrany SR aj pre problematiku obrannej štandardizácie a jej ďalšieho smerovania.

Ing. Rastislav KALAFUT – štátny radca,
Odbor vyzbrojovania SEOPMZ MO SR
Ilustračné foto Peter DOVINA

Dukla je najúspešnejšia

V Kultúrnom dome v Banskej Bystrici 12. januára za prítomnosti ministra obrany Jaroslava Bašku, štátneho tajomníka MO SR Daniela Duchoňa, náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka a ďalších hostí bilancovali vojenski športovci Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica uplynulý rok. Podľa jeho riaditeľa Petra Korčoka bol rok 2009 úspešný. „Naši športovci získali 45 medailí na majstrovstvách sveta, Európy, svetovej univerziáde i Svetových hrách neolympijských športov. Zároveň získali množstvo víťazstiev na domácich a zahraničných súťažiach.“ Bilancovanie bolo zároveň príležitosťou odmeniť tých najlepších. Spomedzi juniorských športovcov ocenenie prevzal juniorský majster Európy vo vodnom slalome K1 Martin Halčin. V rámci neolympijských športov získala ocenenie šesťnásobná majsterka sveta v kulturistike Jana Purdjaková, ktorá vlani získala zlatú medailu na Svetových hrách neolympijských športov na Taiwane, zlatú medailu na MS v tlaku na lavičke v USA aj dve zlaté medaily na ME v kulturistike, ktoré sa uskutočnili v Bratislave. Minister obrany Jaroslav Baška odovzdal ocenenia trom najlepším športovcom: rotnej Martine Hrašnovej, ktorá získala na Majstrovstvách sveta v atletike v Berlíne bronzovú medailu v hode kladivom ako prvá atlétka v ére samostatnej SR a na svetovej univerziáde v Belehrade bola druhá, šesťnásobnému majstrovi sveta a dvojnásobnému olympijskému víťazovi vo vodnom slalome Michalovi Martikánovi, ktorý bol v roku 2009 majster Európy a druhý na majstrovstvách sveta. Najvyššie ocenenie napokon získala Anastasija Kuzminová. Na majstrovstvách sveta v Južnej Kórei získala striebornú medailu v biatlone, na ME v Ufe pridala ešte dve zlaté medaily v rýchlostných a stíhacích pretekoch.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

22. januára v Akadémii ozbrojených síl (AOS) gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši slávnostne ukončili 6. Dôstojnícky kurz pre absolventov vysokých škôl (DKAVŠ). 12 absolventov civilných vysokých škôl (1 duchovný, 4 lekári, 4 právnici, 1 príslušníčka RCHBO, 2 psychológovia) vymenovali do prvej dôstojníckej hodnosti – poručík OS SR. Novým poručíkom blahoželel rektor AOS brig. gen. Miroslav Kelemen. Dôstojnícky kurz bol zameraný na rozvoj kognitívnych schopností a návykov, na kvalifikovaný výkon funkcií v zmysle služobného kariérneho poriadku. Súčasťou prípravy vysokoškolákov bolo i dvojstranné skupinové cvičenie s využitím simulačných technológií CAX „DKAVŠ 6“. Noví poručíci absolvovali prípravu s vojenskou políciou vo Vlkanej – Hronseku, prednášali im aj príslušníci z Katedry urgentnej zdravotnej starostlivosti Prešovskej univerzity. Absolventi DKAVŠ nastúpili 1. februára do Vstupného odborného dôstojníckeho kurzu podľa špecializácií, kde sa pripravujú na výkon služby vo svojich profesiách. K najlepším absolventom kurzu patrili por. Mgr. Martin Ferčák, por. MUDr. Pavol Bobrovský a por. Mgr. Michaela Tabaková.

Text a foto Alena HARAGOVÁ

Absolventi dôstojníckeho kurzu

Veteráni mierových misií

Asociácia UN-VETERÁN SLOVAKIA pripravila v spolupráci so Štátnou vedeckou knižnicou v Banskej Bystrici výstavu fotografií a dokumentov k príležitosti 16. výročia pôsobenia slovenských vojakov v mierových misiách a obrazov insitného umenia z Kovačice a Padiny – vojvodinských dedín, kde žije početná slovenská menšina. Výstavu otvorila riaditeľka Štátnej vedeckej knižnice Banská Bystrica Oľga Lauková na vernisáži 14. januára. Na 27 paneloch si návštevníci môžu prezrieť dokumenty a fotografie z pôsobenia slovenských vojakov v mierových misiách na Balkáne a v Eritrei v rokoch 1993 až 2000. Fotografie približujú nielen náročné ženijné činnosti našich jednotiek, ale dokumentujú aj početné stretnutia z miestnymi obyvateľmi. Značný priestor je venovaný jednému z významných predstaviteľov insitného maliarstva Jánovi Husárikovi. Ako jediný Slovák bol za svoje diela, ktoré okrem iného venoval aj na humanitárne účely, vyznamenaný vysokým francúzskym vyznamenaním – Rádom čestnej légie za kultúru. Nechýbajú ani diela veľkánov insitného maliarstva z Vojvodiny akými boli Jonáš a Chalupová. Obdivovať môžete aj diela Rozálie Markovej, Márie Vargovej, Kataríny Svobodovej, bratov Juraja a Pavla Ljavrošovcov, Jána Glóziky, Jána Bačúra, Michala Povolného a Pavla Cicku.

Po Banskej Bystrici si od 5. februára do 5. marca si môžete zaujímavú výstavu prezrieť v Západoslovenskom múzeu Trnava.

Text a foto Pavel MARKO
Viceprezident UN-VETERÁN SLOVAKIA

Prvé hody v novej katedrále

Sviatok diecézy i jej patróna sv. Šebastiána si kapláni Ordinariátu OS a OZ SR pripomenuli v rámci bohoslužieb vo vojenských, policajných a väzenských kaplnkách. Sv. Šebastián, ako patrón vojakov bol Svätou stolicou schválený aj ako patrón Ordinariátu OS a OZ SR. Relikvie sv. Šebastiána sa nachádzali na Slovensku aj v prvej vojenskej kaplnke v zriadenej v roku 1994 - v kaplnke sv. Fabiána a Šebastiána v bývalej Výcvikovej základni mierových síl OSN v Nitre. V súčasnosti sú uložené v hlavnom chráme Ordinariátu OS a OZ SR - v Katedrále sv. Šebastiána v Bratislave - Krasňanoch. A práve v tejto diecéznej katedrále 20. januára, v deň spomienky na rímskeho vojaka a mučeníka a patróna vojenskej diecézy, celebraval ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek so svojimi vikármi a kaplánmi po prvýkrát slávnostnú sv. omšu za účasti príslušníkov OS a OZ SR ako aj veriacich z Krasňan. V príhovore priblížil veriacim osobu sv. Šebastiána a jeho odkaz aj pre dnešné generácie kresťanov: Boha treba viac poslúchať, ako ľudí. Po skončení slávnosti sa veriaci stretli s ordinárom, vikármi a kaplánmi v priestoroch pastoračného centra na slávnostnom agapé, aby spoločne oslávili prvé hody v novej katedrále Ordinariátu OS a OZ SR zasvätenej práve sv. Šebastiánovi.

Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.
kancelár a hovorca Ordinariátu OS a OZ SR

Ocenené Slovenské misie

Slovenský syndikát novinárov (SSN) v piatok 15. januára, pri príležitosti 20. výročia vzniku organizácie, vyhlásil výsledky Novinárskej súťaže SSN, Špeciálnej ceny Allianz SP 2009 a Ceny Mercurius Veridicus ex Slovakia. Medzi ocenenými v kategórii analytické žánre v televíznej tvorbe skončil aj dokumentárny film Slovenské misie 1993 - 2009 z produkcie Komunikačného odboru Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Cenu za tretie miesto v tejto kategórii si prevzali tvorcovia filmu Štefan Rajtár (v popredí vľavo) a Pavol Bernáth (vpravo), ktorí sa v minulom roku vybrali za príslušníkmi OS SR pôsobiacich v zahraničných mierových misiách, aby divákovi STV priblížili ich pôsobenie v mierových operáciách pod vlajkou NATO, EÚ a OSN.

Text a foto (kod)

Protokol v praxi (49) Vhodná zóna odstupu

V komunikácii medzi ľuďmi v osobnom, ale aj vo verejnom živote rozpoznávame určité vzdialenosti, ktoré v životných situáciách treba dodržiavať. Každá osoba má svoje teritórium veľakrát odlišné od ostatných ľudí alebo ho aspoň chápe v inom meradle. To závisí nielen od kultúr, národov a etník, ale aj od toho či pochádzate z vidieka alebo z mesta, či ste obžalovaný, alebo obeť, či ste zamilovaný, alebo nenávidíte, či ste vodič, alebo chodec. Každý si bráni vždy svoj životný priestor. Ak vnikne cudzí do tohto priestoru, vnímame to ako útok a úsilie vytlačiť nás odtiaľ. Ak však rešpektuje náš priestor, odpovedáme rovnakým rešpektom.

V živote sú situácie, keď sa blízkosti ľudí nemôžeme vyhnúť. Približujú sa k nám stále viac, až nám to začne byť mnoho ráz nepríjemné. Je to preto, že ľudia vnikli do našej takzvannej intímnej zóny, ktorá je inak vyhradená blízkym a priateľom. Aj pri zoznamovaní s novým človekom, vždy rešpektujeme jeho intímnu zónu. Pri komunikácii poznáme štyri zóny odstupu:

Verejný odstup – začína sa asi pri 360 centimetroch a siaha donekonečna. Je to odstup, ktorý volia napríklad politici, prominentné osoby. Toto pásmo možno nazvať aj únikovým pásmom, lebo sa v ňom možno skutočne distancovať od iných osôb a v prípade potreby dôstojne sa pohybovať.

Spoločenský odstup – dosahuje vzdialenosť od 120 do 360 centimetrov. V tomto pásme hovorí nadriadený s podriadeným, bavíme sa s kolegami, ktorým vykáme, alebo hovoríme s opravárom.

Osobný odstup – začína sa tam, kde sa končí intímna zóna a siaha do vzdialenosti asi 120 centimetrov. Je to odstup, ktorý udržujeme od svojich známych. V tejto zóne sa pohybuje na spoločenských posedeniach u známych a priateľov alebo pri osobných a úradných rozhovoroch.

Intímny odstup – v tejto vzdialenosti komunikujeme s ľuďmi, ktorí sú nám blízki v pravom zmysle-partneri, príbuzní, veľmi blízki priatelia, ale aj rodinní príslušníci.

Dodržiavaním zóny odstupu prejavujeme druhej osobe úctu a zdvorilosť. Ak sa nám podarí k niekomu priblížiť viac, ako sú uvedené zóny, môžeme pozorovať určité reakcie, ako sú zakľáňanie hornej polovice tela, vyhýbanie sa zrakovému kontaktu, vystreté ruky pred hornou polovicou tela alebo zdvihnutie predmetov, ktoré môžu byť voči druhému určené ako bariéra.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMO

Špeciálne operácie (4)

Vojenská asistencia v kontexte špeciálnych operácií môže mať veľa podôb, ale v zásade je určovaná v dvoch rovinách. Napríklad na začiatku 80. rokov minulého storočia sa komplikovala situácia v Strednej Amerike. Najmä v súvislosti s vojensko-politickou, ideologickou a ekonomickou situáciou v Nikaragve, Salvádore a Hondurase, čiastočne aj v Paname. Administratíva prezidenta USA Ronalda Reagana definovala ohrozenie záujmov USA v regióne v súvislosti s komunistickým sandinovským režimom v Nikaragve, podporovaným vtedajším Sovietskym zväzom, ktorého vplyv sa šírila aj do Salvádoru a Hondurasu. USA sa rozhodli zasiahnuť o poskytnúť pomoc režimom v Salvádore a Hondurase.

Okrem finančnej a materiálnej pomoci prebehli špeciálne operácie širokého rozsahu na podporu najmä salvádorského režimu prezidenta Duarteho, ktoré boli namierené proti salvádorskému frontu národného oslobodenia (FMLN), čo bolo ľavicové povstalecké hnutie. Na základe pomoci salvádorskému režimu USA vyslali niekoľko desiatok „poradcov“ do Salvádoru (ale aj Hondurasu), čo nebol nikto iný ako príslušníci špeciálnych síl US Army Special Forces a 1st SFOD-Delta.

SPRAVODAJSKÁ PODPORA A PRIESKUM

Ich hlavnou úlohou bol výcvik ozbrojených zložiek Salvádoru v taktike boja proti povstalcovi, aktívne sa zúčastňovali na hliadkovej činnosti a zásahoch proti povstalcovi. Okrem toho sa podieľali na výcviku Contras, ktorí naopak, prenikali do Nikaraguy a pôsobili proti sandinovskému režimu. Málo sa vie o tom, že na týchto operáciách sa podieľali aj príslušníci britských SAS. Otázka kontroverznosti týchto špeciálnych operácií je jedna vec, ale treba si uvedomiť, že bez účinnej a efektívnej spravodajskej podpory by tieto operácie boli odsúdené na zánik. Preto na území Salvádoru a Hondurasu okrem príslušníkov CIA a NSA pôsobili v osobitnej spravodajskej operácii aj príslušníci Intelligence Support Activity, ktorí boli schopní nielen verbovať a riadiť agentov, ale najmä účinne pôsobiť v oblasti rádiového a rádiotechnického prieskumu zo stacionárnych stanovišť, prípadne so zariadeniami umiestnenými na malých lietadlách. Údaje získavané týmito armádnymi operatívami slúžili na rozkrytie komunikačných sietí a úkrytov povstalcov, ich logistických trás, zdrojov a základní a boli poskytované príslušníkom špeciálnych jednotiek v teréne na efektívne riadenie operácií proti povstalcovi.

Iným príkladom vojenskej asistencie je napríklad pôsobenie príslušníkov US Army Special Forces v Iraku pred a počas začatia spojeneckého ťaženia v roku

2003. Jeden z obmedzujúcich faktorov, ktorý ovplyvnil plánovanie a prípravu operácií na severe Iraku, bol ten, že Turecko odmietlo poskytnúť svoje územie pre americkú 4. pešiu a britskú 1. obrnenú divíziu ako nástupný priestor na inváziu do Iraku zo severu.

To zablokovalo jednu z kľúčových častí spojeneckých plánov na použitie konvenčných síl v tomto priestore. Po dôkladnom spravodajskom vyhodnotení a spravodajskej príprave bojiska však plánovači našli riešenie v masívnom nasadení špeciálnych jednotiek, a to najmä s úlohami nadviazať kontakty s guerillami kmeňa kurdských Pešmergov, ktorí otvorene vystupovali proti režimu Saddáma Husajna. Po nadviazaní kontaktov a získaní dôvery Pešmergov príslušníci US Army Special Forces (sústredení do Task Force Viking) začali pripravovať skupiny týchto povstaleckých bojovníkov na plánovanie a vedenie operácií proti irackým silám na severu. Príslušníci špeciálnych jednotiek Task Force Viking tak boli schopní s využitím kurdských Pešmergov držať severný front, poskytovať Kurdom leteckú podporu, viazať početné iracké sily na severe, a tým im zabrániť v presunoch na Bagdad. Taktiež sa podarilo spoločným úsilím obsadiť a kontrolovať väčšinu veľkých miest vrátane Mosulu. Táto komplexná špeciálna operácia pri plnení úloh vojenskej asistencie bola vykonaná presne v duchu starého známeho porekadla: „Special Forces vojdú do džungle, spriatelí sa s

vytipovaným hadom, pripraví a podporí ho a nakoniec ho pošlú pozabíjať zvyšných hadov v džungli!“

CIELE VOJENSKEJ ASISTENCIE

Cieľom vojenskej asistencie je pomoc spriatelénym alebo spojeneckým silám v mieri, v kríze a v konflikte a môže byť zameraná na ochranu demokratického systému pred prevratom, organizovaným zločinom a povstaním alebo naopak, na podporu hnutí odporu na zvrhnutie neželaného režimu záujmovej krajiny.

Vojenská asistencia v kontexte špeciálnych operácií zahŕňa široké spektrum činností. Medzi ne patria výcvik, vybavenie, podpora a v prípade nevyhnutnosti priama podpora hnutia odporu a partizánskych skupín s cieľom využiť politicky, vojensky, ekonomicky a psychologicky slabé miesta protivníka (miestny neželaný režim), výcvik, vybavenie a podpora organizácie, zabezpečujúcej sieť pre únik z priestoru operácie v prípade odhalenia operačnej skupiny, výcvik, poradenstvo a pomoc vojenským a iným ozbrojeným zložkám spriateléného národa konkrétnej záujmovej krajiny. Ale aj poradenstvo a pomoc iným koalíčným partnerom s cieľom dosiahnuť interoperabilitu, podporovať operácie zabezpečením okamžitej organizačnej podpory počas plánovania, zhromažďovania informácií, velenia a riadenia, zdravotnej pomoci a pod. počas humanitárnych kríz, využívanie poznania kultúry a jazykov na riešenie konfliktov, pomoc pri rekonštrukcii infraštruktúry počas humanitárnych kríz. Vojenskú assistenciu v zmysle špeciálnych operácií v žiadnom prípade nie je možné zamieňať za plnenie tzv. asistenčných úloh vo vlastnej krajine, ktorá spočíva v koordinovanej súčinnosti vojenských zložiek so zložkami krízového manažmentu daného štátu.

Plnenie úloh vojenskej asistencie zahŕňa širokú a komplexnú oblasť vojenskej, politickej, diplomatickej, sociálnej a ekonomickej angažovanosti síl špeciálnych operácií v záujmových regiónoch a krajinách. Takému širokému rozsahu činností, často aj nebojového charakteru, musí zodpovedať aj dlhodobá a komplexná spravodajská podpora. Tá sa uskutočňuje často priebežne pred vypuknutím akejkoľvek krízovej situácie v záujmových priestoroch a spočíva v nepretržitom a dlhodobom zhromažďovaní veľkého množstva informácií z týchto priestorov so zameraním na celkovú vojenskú, politickú, bezpečnostnú, sociálnu, náboženskú, ekonomickú a kultúrnu situáciu. Pri tejto činnosti sa využívajú okrem tradičných metód prieskumu a spravodajstva, ak je vôbec možné ich v čase mieru využívať, najmä otvorené zdroje, vyťažovanie osôb pochádzajúcich zo záujmových krajín alebo vlastného personálu pôsobiaceho v týchto krajinách pracovne či počas ich voľna.

Pri plánovaní, príprave a nasadení síl špeciálnych operácií na plnenie úloh vojenskej asistencie sa spravodajská podpora sústreďuje na daný priestor operácie a stáva sa východiskom na prípravu personálu, ktorý musí zvládnuť a pochopiť nielen vojenské aspek-

ty nasadenia v tradičnom ponímaní, ale najmä aspekty sociálneho, kultúrneho, politického, bezpečnostného a náboženského charakteru. Príprava na plnenie vojenskej asistencie musí obsahovať aj základy jazykovej prípravy, práce s tlmočníkmi a poznatky o miestnych zvykoch a tradíciách, ktoré počas nasadenia umožňujú operačnej jednotke integrovať sa do danej cieľovej skupiny a získať si jej „srdce a myseľ“. Spravodajská podpora v tomto kontexte musí v konečnom dôsledku zabezpečiť dostatok informácií zo záujmového priestoru pre kvalitnú prípravu personálu síl špeciálnych operácií, ale pri realizácii sa už nemôže spoliehať len na otvorené zdroje a musí navyše zabezpečiť potrebný dostatok informácií od národných agentúr schopných získavať poznatky priamo z terénu.

FORMY VOJENSKEJ ASISTENCIE

V zásade môžeme vojenskú assistenciu rozdeliť na dve základné formy, ktoré determinujú aj osobitosť zamerania spravodajskej podpory a prelínajú sa celou históriou existencie moderných síl špeciálnych operácií od počiatkov druhej svetovej vojny.

Jednou z týchto foriem je priama alebo nepriama podpora rôznych foriem odporu, povstania a partizánskych hnutí s cieľom rozvinúť rozsiahlu a komplexnú kampaň proti režimu v záujmovej krajine, zvrhnutie takého režimu a nastolenie spriatelenej vlády.

Druhá forma vojenskej asistencie sa vyznačuje priamou alebo nepriamou podporou režimu záujmovej krajiny, najmä silových zložiek s cieľom potlačiť a eliminovať ohrozenia od povstaleckých, teroristických a kriminálnych skupín.

Pri oboch formách vojenskej asistencie platia všetky uvedené aspekty spravodajskej podpory. Pri podpore odporu, povstania a partizánskych hnutí hrá

však spravodajská podpora hlavnú úlohu pri vytipovaní cieľových skupín, determinovaní spôsobov infiltrácie a integrácie operačnej jednotky síl špeciálnych operácií do týchto skupín, získanie dôvery vodcov a rado- vých príslušníkov cieľových skupín. Nemenej dôležitý je v rámci spravodajskej podpory v tomto prípade nepretržitý prísun informácií z nadriadených stupňov ako pre vlastné využitie operačnou skupinou, tak aj na plánovanie, výcvik, riadenie a vykonávanie operácií vykonávaných danou záujmovou skupinou odporu či už samostatne, alebo v súčinnosti a s dohľadom operačnej skupiny síl špeciálnych operácií.

Spravodajská podpora v tomto prípade viac ako v iných prípadoch a vzhľadom na dlhodobé pôsobenie vo vzdialených a ťažko dostupných regiónoch musí zabezpečiť dostatok informácií a zdrojov na vybudovanie efektívneho systému únikových sietí a koridorov pre operačnú skupinu síl špeciálnych operácií do bezpečných priestorov a krajín v prípade náhlej zmeny situácie a neúspešného plnenia úloh.

Pri druhej forme vojenskej asistencie, tzn. pri podpore režimu záujmovej krajiny, sa spravodajská podpora sústreďuje okrem všeobecných aspektov na zabezpečenie ochrany nasadenej operačnej skupiny, budovanie a rozvíjanie kontaktov v spravodajských štruktúrach hostiteľskej krajiny pri výmene informácií a získavaní a poskytovaní informácií na elimináciu povstaleckých, teroristických a kriminálnych skupín, ako aj na plánovanie a vykonávanie operácií proti nim.

pplk. Peter ŠVRLO

náčelník oddelenia spravodajstva a EB/odbor pre operácie veliteľstva pozemných síl Trenčín
Foto archív autora

Dôvera ozbrojeným silám

Na stránkach Obrany sa usilujeme informovať čitateľov o aktuálnych výsledkoch výskumov verejnej mienky. Venujeme sa najmä pohľadom na problematiku zabezpečenia obrany, postojom a názorom verejnosti na náš rezort. Medzi otázky, ktorými sa pravidelne zaoberáme, patrí aj otázka záujmu verejnosti o činnosť ozbrojených síl a otázka dôveryhodnosti armády.

Staršie výskumy ukazovali, že záujem verejnosti o činnosť ozbrojených síl nie je téma, ktorá by bola výrazne v centre pozornosti našej verejnosti. To, že verejnosť sa problematikou činnosti armády zaoberá len okrajovo, potvrdili aj výsledky ostatného reprezentatívneho výskumu agentúry ASA, s. r. o., ktorý sa realizoval začiatkom decembra 2009. Tento výskum signalizuje, že o činnosť našich ozbrojených síl sa zaujíma len niečo viac ako jedna štvrtina dospelých obyvateľov Slovenska (26%), veľmi málo sa zaujíma 35% a nezaujíma sa až 38% obyvateľov Slovenska.

Aj napriek skutočnosti, že činnosť ozbrojených síl nie je témou, „o ktorú je veľký záujem“, je potešujúce, že ozbrojené sily sú dôveryhodnou inštitúciou, a to napriek mnohým zmenám, ktoré neustále prebiehajú v armáde; napriek kauzám a diskusiám okolo jej činnosti, ktoré sa vedú v médiách, najmä na stránkach niektorých celoslovenských novín.

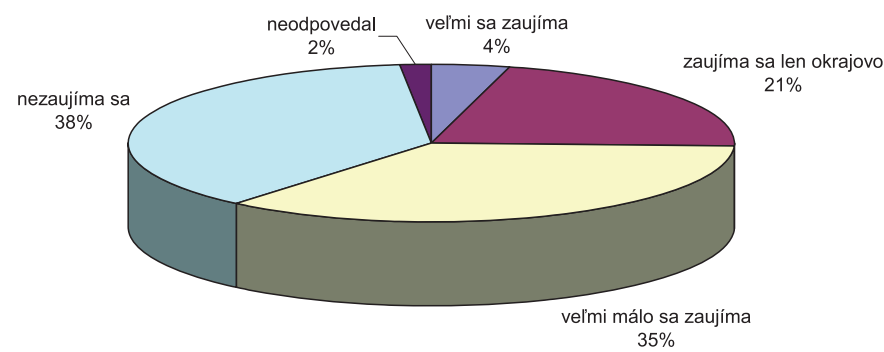
Ozbrojeným silám dôveruje v súčasnosti viac ako 70% obyvateľov. Pre činnosť našich profesionálnych vojakov, v záujme ich narastajúceho pôsobenia v zahraničných misách, predovšetkým v misii ISAF v Afganistane, je taká vysoká dôvera verejnosti povzbudzujúca. Ozbrojeným silám, bez výraznejších rozdielov, dôverujú všetky skupiny obyvateľov Slovenska. Ak by sme chceli zvýrazniť tých, ktorí predsa len viac ako ostatní sa zaujímajú o činnosť ozbrojených síl a najviac dôverujú armáde, tak sú to predovšetkým obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním, obyvatelia vo veku od 46 do 60 rokov, z pohľadu spoločenského zaradenia zasa tí, ktorí patria do vyššej strednej vrstvy v spoločnosti.

Dá sa povedať, že naša armáda patrí od vzniku samostatného Slovenska k najdôveryhodnejším inštitúciám, už v rokoch 1993 a 1994 sa pohybovala na prvých dvoch miestach rebríčka dôveryhodnosti politických inštitúcií a svojou dôveryhodnosťou jej môže konkurovať len Hasičský a záchranný zbor Slovenskej republiky. Dôvera v ozbrojené sily sa v priebehu uplynulých šiestnástich rokov neustále zvyšovala až do úrovne, keď im stabilne dôveruje viac ako dve tretiny obyvateľov Slovenska. S rastom dôveryhodnosti pri tom klesá podiel tých, ktorí majú výhrady (nedôverujú) k armáde, ako to dokumentujú údaje z grafu č. 3; v decembri 2009 bolo takých len niečo viac ako 15%, čo je najnižšia úroveň, akú sme zaznamenali za ostatných desať rokov. Naše výskumy teda ukazujú, že obraz ozbrojených síl v očiach verejnosti je skôr pozitívny a pomerne stabilný, je preň príznačné, že sa nevytvára len alebo najmä prostredníctvom médií. Vytvára sa viac následkom aktívnej pozitívnej priamej komunikácie medzi predstaviteľmi rezortu, armády, radovými príslušníkmi profesionálnych ozbrojených síl s civilnou verejnosťou.

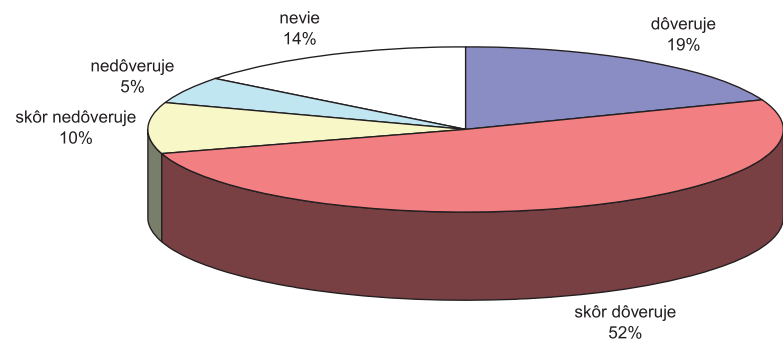
Ozbrojené sily disponujú vysokou dôverou, je to významná devíza, ktorú od verejnosti vojaci získali, a tak treba s ňou aj narábať – s náležitou vážnosťou a ceníť si ju.

Karol ČUKAN

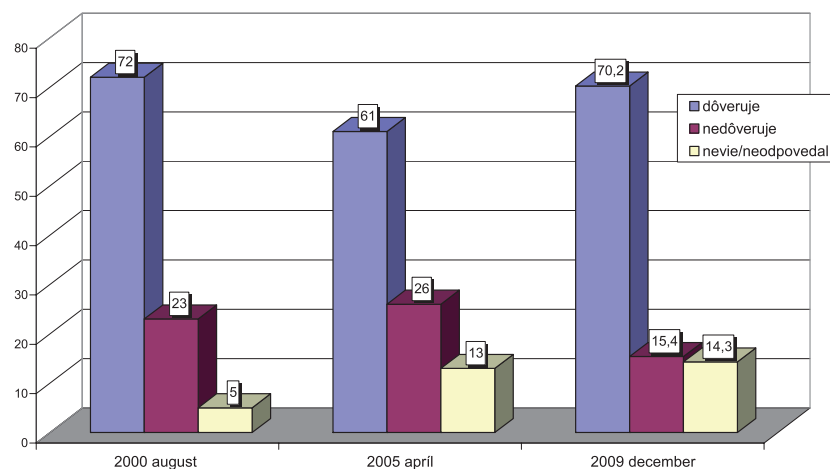
Zaujímate sa o činnosť našich ozbrojených síl (n = 1107)

Miera dôvery ozbrojeným silám (n = 1107)

Vývoj dôvery k ozbrojeným silám v období od roku 2000 do roku 2009 (v %)

[PRIESKUM]

Obrana 2/2010

Karpatské Termopyly

Pred vyše 95 rokmi sa región severného Zemplína na niekoľko dní dostal do pozornosti generálov, politikov a novinárov z celej Európy. Všetci s napätím sledovali dianie v priestore mesta Humenné, ktoré sa na konci novembra 1914 stalo jedným z najexponovanejších úsekov východného frontu. Práve tu hrozil prielom ruských vojsk cez Karpaty, ktorý by predznamenal vojnovú porážku Rakúsko-Uhorska. Humenné bolo miestom najhlbšieho prieniku protivníka do vnútrozemia habsburskej monarchie a ruské vojská mali na konci novembra 1914 víťazstvo na dosah ruky.

Ruská ofenzíva sa začala 20. novembra a zaznamenala počiatkový úspech. Na južnú stranu Karpát sa ako prvá prebila 48. pešia divízia generálmajora L. G. Kornilova, ktorá postupovala údolím rieky Cirochy a podvečer 23. novembra jej predvoj prenikol do Humenného. V ten istý večer do mesta dorazil aj predvoj 49. pešej divízie generálporučíka M. A. Prjaslova, ktorá postupovala údoliami riek Udava a Laborec. Rakúsko-uhorské jednotky operačnej skupiny „Krautwald“ pod velením generálporučíka J. Krautwalda ustúpili do laboreckej úžiny k obciam Brekov a Závadka, kde sa začali zakopávať.

V LABORECKEJ ÚŽINE

Na tomto úseku karpatského frontu vznikla kritická situácia, keď útočiace ruské pluky oddeľovala od Východoslovenskej nížiny len posledná línia rakúsko-uhorskej obrany v údolí rieky Laborec. V priebehu 24. - 25. novembra však proti tejto slabej obrannej línii nesmeroval žiaden úder. Ruské vojská museli reagovať na protiútoky pri Dare (posledný boj generála Raffta) a Stakčine. Získaný čas rakúsko-uhorské velenie využilo na prísun záloh. V Michalovciach boli vyložené z vlakov dve honvédske pešie brigády, ktoré posilnili operačnú skupinu „Krautwald“ a v priebehu 26. novembra sa presunuli k Humennému.

Na ruskej strane frontu sa v okolí Humenného nachádzal 194. Trojicko-Sergijevský peší pluk pod velením plukovníka A. K. Remezova a polovica 195. Orovajského pešieho pluku. Tieto útvary podliehali 49. pešej divízii generálporučíka Prjaslova. V meste sa taktiež nachádzali štyri

pluky 2. zmiešanej kozáckej divízie generálmajora A. A. Pavlova. Ruské jednotky držali líniu, ktorá sa začínala na výšine medzi obcami Brestov a Kudlovce (v súčasnosti mestská štvrť) a ďalej sa tiahla cez kopec Kalvária k železničnej stanici a k rieke Laborec. Na druhom brehu rieky táto línia pokračovala k výšine Sokolej a končila sa v doline potoka Ptava južne od Podskalky. Na vtedajšom severovýchodnom okraji Humenného v priestore dnešných ulíc Lesná, Sadová a Osloboditeľov bolo rozmiestnených 24 poľných diel, ktoré spolu s 9 ľahkými delami poskytovali ruským obrancom palebnú podporu.

Proti nim stáli dve rakúsko-uhorské úderné zoskupenia. Na sever od rieky Laborec sa do východiskových pozícií presúvala 200. honvédska pešia brigáda generálmajora A. Barbinho. K nej sa pripojil jeden prápor 29. pešieho pluku a jeden prápor 101. pešieho pluku 34. pešej divízie. Tieto útvary sa sústredili v priestore na východ od obcí Myslina, Závadka a Brekov. Na juh od rieky Laborec sa do východiskových pozícií presúvala 201. honvédska pešia brigáda pod velením generálporučíka A. Kornhabera. K nej sa pripojili zvyšky 17. domobraneckej pešej brigády generálmajora J. von Birkenhaina. Tieto útvary sa sústredili v priestore obcí Jasenov a Chlmec. Delostreleckú podporu zabezpečovalo 28 poľných diel rozmiestnených na svahoch východne od obcí Brekov a Závadka a 12 poľných diel rozmiestnených južne od obcí Jasenov a Chlmec. Na úseku železničnej trate medzi Strážskym a Humenným bol taktiež nasadený jeden rakúsko-uhorský obrnený vlak. Vzdušný prieskum zabezpečovala 1. letecká rota (Flik 1) so strojmi typu Albatros B.I.

BOJ O HUMENNÉ

Na svitani 27. novembra rakúsko-uhorskí vojaci zaujali východiskové pozície a s delostreleckou podporou začali útok. Generál Barbin s svojimi hlavnými úder nasmeroval proti Kudlovciam. Z postavení pri obci Myslina sa väčšina jeho síl presunula do Gruzoviec a odtiaľ do Brestova s cieľom obchvatiť

ruské pravé krídlo a zo severu preniknúť do Kudloviec a Humenného. Ruskí obrancovia však v priebehu celého dňa odolávali rakúsko-uhorskému tlaku a po ťažkých bojoch udržali svoje postavenia.

Zatiaľ čo na sever od Laborca bola ľavá rakúsko-uhorská úderná skupina zastavená, na juh od rieky pravá úderná skupina zaznamenala úspech. Generál von Birkenhain zaútočil na ruské postavenia na výšine Sokolej a v doline potoka Ptava prelomil obranu protivníka. V dôsledku toho sa krátko popoludní museli všetky ruské útvary stiahnuť na južný okraj Humenného do mestskej štvrť Valaškovce. Na týchto pozíciách ostali až do zotmenia a držali predmostia cestného aj železničného mosta cez Laborec. Strata výšiny Sokolej však znamenala, že cesta z Humenného do Sniny sa dostala pod priamu rakúsko-uhorskú paľbu a spojenie s ruskou 48. pešou divíziou generála Kornilova bolo prerušené.

Pozdĺž celej frontovej línie okolo Humenného pokračovala delostrelecká paľba a prestrelky z pechotných zbraní aj po zotmení. Pod ich krytím ruské velenie vydalo rozkaz odpútať sa od protivníka a ustúpiť z mesta. Ako posledné sa v skorých ranných hodinách 28. novembra 1914 stiahli útvary 2. zmiešanej kozáckej divízie, prenasledované rakúsko-uhorskými vojskami. V tejto fáze bojov počas ústupu od Humenného bolo zajatých približne 1 500 ruských vojakov štyroch kozáckych plukov.

Na bojoch o Humenné sa v dňoch 23. - 28. novembra 1914 na oboch stranách frontu zúčastnilo približne 22 500 vojakov. Išlo o jednu z najdôležitejších bitiek prvej svetovej vojny, ktorá sa odohrala na území dnešného Slovenska. Humenné sa tak stalo symbolom rozhodujúceho boja, ktorý povojnová memoárová literatúra označila za „Karpatské Termopyly“.

Matúš KORBA, Martin DROBNÁK
(Klub vojenskej histórie Beskydy)

VOJNOVÝ CINTORÍN V HUMENNOM

Vybudovali ho v priebehu prvej svetovej vojny v susedstve mestského civilného cintorína a dnes je jeho súčasťou. Prvými pochovanými obetami boli ťažko ranení rakúsko-uhorskí vojaci, ktorí počas prevozu z frontu do lazaretov podľahli svojim zraneniam. Ďalej tu boli pochovaní rakúsko-uhorskí a ruskí vojaci, ktorí padli v bojoch o Humenné na konci novembra 1914. Najväčšiu časť pochovaných predstavujú vojaci, ktorí zomreli v dôsledku zranení a chorôb v humenských lazaretach, nemocnici a v zajateckých táboroch. V rokoch 1914 -- 1919 bolo na cintoríne pochovaných 1248 vojakov. Archívne dokumenty uvádzajú 671 rakúsko-uhorských, 77 ruských, 16 nemeckých, 8 talianskych a 1 srbského vojaka, ako aj 475 neidentifikovaných vojakov. Cintorín bol zrekonštruovaný v roku 1991 za podpory Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge. Súčasťou areálu je cintorín nemeckých vojakov z druhej svetovej vojny. V tesnej blízkosti sa nachádza monument a cintorín sovietskych vojakov.

Obrana 2/2010

[HISTORICKÉ NÁVRATY]

Jednopercentný priateľ

Upozornenie! Tento článok nemá ambíciu dotknúť sa žiadnej diskriminovanej menšiny, robiť na ňu narážky, urážať ju, prípadne inak ju znevažovať.

Priznám sa Ti čitateľ(ka) hneď na začiatku, že neviem, čo momentálne prežíváš. Netuším, aké sú Tvoje momentálne pocity, aký je Tvoj zdravotný stav, vek, konto..., no sledujúc masu ľudí, náladu v spoločnosti predpokladám, že tiež je v Tvojom vnútri akási všeobecná nespokojnosť, skepsa. Prípadne strach: o seba, o rodinu, z budúcnosti. Asi ako v ľudoch okolo Teba. Svojho času v jednom s nami susediacich štátov známy politik povedal, že tam vládne blbá nálada. Asi sme nechceli ostať pozadu, tak sme ju importovali.

Príčinu toho všetkého vidím vo všade omieľaných až bulvarizovaných vzťahoch. Buď sú vlašné, negatívne, alebo až chýbajúce. Nebudem sa pýtať spolu s Tebou, prečo je to tak. Aj tak by sme dospeli k rôznym odpovediam. Položme si však otázku ako ďalej? Ako prejsť týmto všetkým? Ako prežiť ten každodenný život, aby bol čo najmenej frustrujúci, depresívny? Psychológovia majú odporúčať niekoľko terapií. Úprimne ich obdivujem za ich majstrovstvo liečiť dušu. Ako veriaci kresťan však mám tiež jednu ponuku. Nie je to terapia. Je to vzor v chlapákovi, ktorý spomenuté negatíva dokázal eliminovať, ukázal cestu, ako im predchádzať a stále ich liečiť.

Reč je o Galilejčanovi, ktorý tu bol pred 2 000 rokmi. Od narodenia nemal pokoja a nikdy ho okolo seba ani nenašiel. No napriek tomu ho (ten pokoj) všade šíril s presahom až do dnešných dní. Iba na jednom mieste v evanjeliách som čítal, že bol „vytočený“. Keď bičom vyhánal šmelinárov z chrámu. Ak si čítal(a) Nový zákon, možno si spomenieš, o čo šlo a aký poplach tým spôsobil. Tí „smradli“ vtedy znevážili stánok nebeského Otca – totiž miesto určené na modlitbu a na prinášanie obetí. Asi by som tiež neostal chladný, keby dnes robili biznis v kostole. Väčšinou už len vyučoval, uzdravoval, napomínal a viedol ľudí k vzájomnému odpusteniu. Vrchol všetkého bolo, keď vyhlásil: „Milujte svojich nepriateľov!“. To bolo niečo, čím šokoval vtedajšiu palestínsku spodinu, ako aj domácich oligarchov. Siel proti všeobecne uznávaným konvenciám. Čo chcel, rozbiť systém? Zaviesť svojím pacifizmom anarchiu? Chcel, aby ľudia odmietali poslušnosť nadriadeným? Aby prestali rešpektovať vtedajší poriadok? Vôbec nie, išlo mu o to, aby atmosféra v spoločnosti bola aspoň trochu dýchatelnejšia a vzťahy medzi ľuďmi navzájom a s Bohom opäť v normále. A myslím, že sa mu to podarilo. Ľudia šli za Ním, fascinoval ich. Mal v sebe niečo, čo magnetizuje aj pohľad súčasníka, keď sa pozrie na Neho. Nestačil by na to sám. Vyučil aj dvanástich, čo majú robiť, ako šíriť pokoj okolo seba, ako uzdravovať, ako viesť ľudí k Bohu. Jeden z nich to neunesol a v úsilí urobiť z neho politického vodcu vlákal Ho do Jeruzalema. Čo myslíš, ako mohol za to všetko náš Galilejčan skončiť? Namiesto pochvaly alebo akejkoľvek odmeny Ho pribili na kríž. Aj tam však ešte našiel pred svojou smrťou potešujúce slová pre najbližších, aj pre darebáka sprava, ktorý bol spolu s Ním ukrižovaný. Pálava na Slnku, trné zarývajúce sa do kože na hlave, smäd, slabosť z predchádzajúcej bitky a bičovania, hučiaci dav, plačúca matka, škeriaci sa lotor z križa zľava a On sa ešte dokáže za nich všetkých modliť: Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia. Nevieam, ako Ty, no ja by som sa už na nich za to všetko asi vykašlal. On nie. Do poslednej chvíle sa nenechal premôcť Zlému. Naopak, dobrom premáhal zlé.

Tu by som Jeho príbeh skončil. Nech v ňom nabudúce pokračuje niekto iný. No my sme teraz v mesiaci, keď sa začína Pôst. Bolo by úžasné, keby sme ako On dokázali z našich stopercentných nepriateľov spraviť aspoň jednopercentných priateľov. Čo myslíte, za pokus to stojí, no nie? Možno aj naše životy potom postretnú taký happyend, ako sa stal Jemu na Veľkú noc.

por. Marian BODOLLO
dekan EPS VSVaP Trenčín

Lietajúci padre

„Chlapi, berme to ako veľký Boží dar, že sa nám darilo v robote, že sme živí a zdraví a že na nás doma čakajú rodiny a blízki,“ lúčil sa záverečnou kázňou so svojimi kamarátmi gréckokatolícky kňaz Jozef Michalov (na fotografii). „A vy noví, buďte k sebe ľudskí, aby ste dokázali negovať napätia, ktoré isto prídu. Aby ste boli jeden druhému oporou v situáciách, ktoré sa tým, ktorí tu nie sú, možno nezdaia až také zložité, ale my už vieme, aké zložité a nebezpečné naozaj sú,“ oslovil mužov z novej rotácie. ...a buďte zdravo skromní, lebo aj my sme si najprv mysleli, že sme majstri sveta – a neboli sme, hoci napokon sme všetky úlohy zvládli...“ dodal s úsmevom kaplán. Potom menovite oslovil všetkých rímskokatolíkov, gréckokatolíkov, protestantov, pravoslávnych, ako aj hľadajúcich či neveriacich, aby si dali znak pokoja.

Lietajúci padre, aj tak slovenskí vojaci volali majora Michalova, otca dvoch detí. Duchovnú službu totiž vykonával nielen pre 124 slovenských vojakov v Kandaháre. Každé dva týždne letel lietadlom na tri či štyri dni za 57 slovenskými vojakmi na základňu Tarin Kowt. Helikoptérou raz za mesiac odlietal na týždeň za ďalšou pol stovkou Slovákov na základňu Deh Rawood. „Priznám sa, pri niektorých turbulentných nad afganskými vrchmi som sa aj ja už nie raz videl pred bránou svätého Petra,“ ľudsky priznal vo svojej nedeľnej kázni v medzinárodnej kaplnke desiatnika Fraisa kňaz, ktorý bol pre vojakov zároveň poštárom, knihovníkom či zásobovačom – ale najmä kamarátom. „Počas oddychových hodín v priebehu nočných stráží som si s vojakmi predpil kávy na ďalšie tri roky,“ citlivo sa rozhovorí o dlhých rozhovoroch s mužmi, pre ktorých je v dlhodobom odlúčení ľudský záujem mimoriadnou vzpruhou. Zdôrazňuje, že vojenský kňaz musí byť pre ostatných predovšetkým človek a priateľ, ktorý im pomôže uvažovať nad spôsobom života a konania s tým, že žiť dobre je dobré, že sa to vždy vráti a oplatiť, pretože bez toho nemôže mať nikto pokoj v srdci. A najsmutnejšie chvíle majora inokedy usmiateho a optimistického Michalova? „Tie boli vtedy, keď som spolu s čestným družstvom slovenskej jednotky aj dva razy do týždňa odchádzal na kandahárske letisko, aby sme sa aj s vojenskými kňazmi spojencov rozlúčili s padlými koalíčnými vojakmi.“ V súčasnosti je v slovenskom kontingente ISAF vojenským „padre“ kapitán Ján Polták, ktorý má skúsenosti tiež z Iraku a z Cypru. Vojenského duchovného majú aj vojaci na Cypre (kpt. Jozef Paluba) a v Kosove (npor. Ján Sakala).

Pavol VITKO
Foto autor

EKUMENICKÝ DIÁR

„Bedrá si opäťte pravdu, oblečte si pancier spravodlivosti a obujte si na nohy pohotovosť na ohlasovanie evanjelia pokoja. Nadovšetko uchopte štít viery, ktorým môžete uhasiť ohnivé štíty toho Zlého.“ Toto je jeden z biblických citátov s motívmi blízkymi vojakom, ktoré si možno nájsť v Diári na rok 2010 a ktorý vydalo Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách a Ozbrojených zboroch SR. Ako v jeho predslove píše plk. Jaroslav Balocký, generálny duchovný, podobný diár pastoračná služba v novodobých dejinách ozbrojených síl vydala prvý raz. Je symbolické, že sa tak stalo v roku kresťanskej kultúry. V diári sú popri štátnych sviatkoch SR uvedené všetky sviatky v roku podľa svetového Luteránskeho cirkevného kalendára, podľa Pravoslávnej aj Starokatolíckej cirkvi na Slovensku, ako aj podľa Židovského kalendára. Prináša základné modlitby či niektoré piesne. K dispozícii je prehľadný adresár úradov ekumenickej pastoračnej služby v rámci ministerstiev obrany, vnútra aj spravodlivosti. „Diár vydávame v nádeji, že bude dobrým sprievodcom v orientácii na zložitých križovatkách života,“ píše plk. Balocký.

(pv)

[DUCHOVNÁ SLUŽBA]

Obrana 2/2010

5 x odpovedz

1. Losie parohy v dospelosti môžu dosiahnuť šírku až:
a) 1,5 metra
b) 2 metre
c) 3 metre
2. Ktorý z gréckych bohov bol zobrazovaný s trojzubcom?
a) Hélios
b) Poseidon
c) Héfaistos
3. Aká planéta ovplyvňuje príliv a odliv?
a) Slnko
b) Jupiter
c) Mesiac
4. Futbalisti ktorej juhoamerickej krajiny sa stali v r. 1930 historicky prvými majstrami sveta?
a) Uruguaj
b) Paraguaj
c) Brazília
5. 29. októbra ktorého roku podpísali v Ríme najvyšší predstavitelia štátov Európskej únie Európsku ústavu?
a) 2004
b) 2005
c) 2006

Správne odpovede: 1.b), 2.b), 3.c), 4.a), 5.b).

ZASMEJME SA ...

- Tak, ako s tým tvojím nápadníkom, bude z toho niečo?
- No, už spomenul aj manželstvo...
- Naozaj?
- Áno. Povedal, že má ženu a dve deti.
...
- Počuj, Palko, berieš si ma z lásky, či z rozumu?
- Z lásky, miláčik, z lásky. Veď všetci vravia, že keď si ňu beriem, rozum mať nemôžem...
...

- Naša Julka má na milovanie dosť času, - upozorňuje otec mladšej devy jej mládenca.
- No vidíte, a ona mi vždy tvrdí, aby sme si švihli, lebo musí byť o deviate doma...
...
- Tak čo, Katka, nevezmeš si ma za muža?
- Nič lepšie ňu nenapadlo?
- Ale napadlo. Ale tá ma nechce...
...
- Krásna dáma, stačí vyriešiť jediné slovo a som navždy váš...
- Somár.

VÝSTAVA K OSLOBODENIU MESTA

V dňoch 9. 4. – 15. 5. v priestoroch Posádkového klubu Trenčín sprístupnia výstavu k 65. výročiu oslobodenia mesta Trenčín. Usporiadateľmi sú Posádkový klub Trenčín, Klub filatelistov pri Posádkovom klube, Klub vojenských veteránov Trenčín a Vojenský historický ústav Bratislava – Vojenské historické múzeum Piešťany. Výstava bude otvorená denne od 8.00 – 18.00 hod.

(r)

[RELAX]

Obrana 2/2010

Najstarší borec v ISAF

Pravidelné športovanie, skvelá kondícia, snaha pri výcviku, zodpovednosť pri výkone služby, vnútorný optimizmus a láska k vojenskej profesii – to sú prednosti, vďaka ktorým rotný Viktor Čerňanský vycestoval v decembri do operácie ISAF aj vo svojich 53 rokoch. Pôvodnou profesiou je automechanik, teraz je veliteľom technického družstva odminovania. Velí teda tým, ktorí odminujú pomocou odminovacieho kompletu Božena. „Raz som bol na rok v misii v bývalej Juhoslávii, počas dvoch rotácií som v africkej Eritrei slúžil dva a pol roka, no a naostatok ma teší, že budem mať skúsenosti aj z Afganistanu,“ hovorí rodák z Malej Čiernej pri Rajci, ktorý posledné dva roky žije v Rajeckej Lesnej. „Treba ísť vždy dopredu a zbytočne sa neobzerať,“ definuje svoje krédo ženista, ktorého materskou vojens-

kou posádkou je Sereď. Hovorí, že si rád zabehá, chodí do posilovne a je aj poľovník. „Teda – aby som bol presný, skôr ochranár,“ usmeje sa a spomenie si na svoju zelenú či zasnúženú Malú Fatru a Strážovské vrchy. Afganské skalnaté vrchy bez stromov a zelene sa mu vidia smutnejšie. Vie však, že nie preto prišiel do tejto krajiny. Jeho úlohou je urobiť všetko pre to, aby ďalšie tisíce štvorcových metrov boli oslobodené od hrozby nástražných výbušných systémov a ďalšej munície. Optimistický muž s večne chlapčenským úsmevom na tvári chce byť aj so svojimi „boženármi“ v tomto smere čo najúspešnejší.

Text a foto Pavol VITKO

Personálny úrad OS SR
VYHLASUJE
celorezortné súťaže

FotoAtak 2010
Kategorizácia: 1. Vojskové pamätníky
2. OS SR fotoobjektívom
3. Vojná tvorba

Litera 2010
Kategorizácia: 1. Poézia
2. Próza

MilArt Gallery 2010
Kategorizácia: 1. Vojsková tematika
2. Vojná tvorba

VideoAtak 2010
Kategorizácia: 1. Vojskové pamätníky
2. OS SR videoobjektívom
3. Vojná tvorba

www.personal.mil.sk

HOLOHLAVCI

Niekoľko mesiacov som chodil do poddôstojníckej školy v Brode s príslušníkmi hradnej stráže. Pražskí „paradáci“ boli chlapci, ako by ich mala jedna mater. Všetci rovnako vysokí, rovnako štíhli a navlas rovnako ostrihaní. Uniformy mali parádne a sedeli im ako uliate. Niekedy som aj pochyboval, či títo junáci vôbec strážia sídlo hlavy socialistického štátu. Skôr by som ich pasoval za osobných strážcov Kataríny Veľkej alebo Márie Terézie. Takí to boli žrebci. Všetci sme im potajomky závideli, veď v meste nebolo dievčata, ktoré by sa za nimi neotočilo. V poddôstojníckej škole sa spoločne s nami učili motostreleckému umeniu, ktoré im bolo na Pražskom hrade úplne nanič, čo nikto z nás nechápal. A, samozrejme, nevoňalo im. Medzi nimi bol aj istý Jarďa z Brna. Už bol, chudáčisko, ženatý a niekedy za ním chodila manželka. Asi mala svojho Jarďu veľmi rada, pretože za ním chodila aj vtedy, keď mala svoje dni, čo ho vždy poriadne hnevalo. Jarďa bol frajer na pohľadanie a v posádkovom mestečku si vždy poľahky našiel náhradu za svoju manželku. Až mu to jedného dňa jeho veliteľ zarazil. Najskôr sa mu usiloval otcovsky dohovoriť, keď to však nepomáhalo, nekompromisne zavelil. Jarďa si na protest nechal u nášho útvarového holiča Jiřího z Českých Budějovic oholiť hlavu. Mal ju veru neúrečnú, ako tekvicu. Keď ho veliteľ po prvý raz zazrel, takmer skolaboval. Rýchlo sa však pozviechal a na jeho rozkaz musel holič Jiří oholiť celej jednotke parádakov hlavy. Navyše, najväčším rebelom z jednotky nariadil dovolenky. Jarďa putoval s holou hlavou domov medzi prvými.

Pred asi tridsiatimi rokmi bola vyholená hlava pre mladých mužov symbolom potupy. Pokiaľ si pamätám, Jarďa po návrate z dovolenky už nikdy proti dobre mieneným radám svojho veliteľa neprotestoval. Na útvare sa dlho šepkalo aj o tom, že svoje dostal aj od „nechcených“ holohlavcov – „parádakov“.

Jožo T. SCHÖN

Viac strojov Chinook pre RAF

Ministerstvo obrany Veľkej Británie plánuje výrazné zvýšenie množstva vrtulníkov v podobe nákupu 22 nových strojov CH-47 Chinook. Prvých desať nových vrtulníkov Chinook by malo opustiť výrobnú linku v roku 2012 a do roku 2013 by malo vystužiť britskú vzdušnú podporu v predných líniiach v Afganistane. Flotila strojov Chinook RAF by tak celkovo mala vzrásť zo 48 (osem vo verzii Mk3 a dva vymenené po stratách v operáciách) na 70 kusov. Plán je časťou novej budúcej vrtulníkovej stratégie, ktorá počíta s tým, že sa o 40 % zvýši počet strojov schopných prepravy v operáciách, ktoré sa vyznačujú extrémnymi podmienkami.

Nová britská stratégia už neráta so zastaranými vrtulníkmi typu Sea King, ktoré by mali byť zo služby čoskoro vyradené. Budúce požiadavky kráľovského námorníctva tak budú zabezpečovať stroje EH101 Merlin a nové AW159 Wildcat. Pozemné sily budú tiež

využívať Wildcaty vrátane úspešných bojových strojov AH-64 Apache. Znamená to, že po vyradení strojov AS 330 Puma v roku 2022 budú Briti využívať štyri hlavné typy: Chinook, Apache, Wildcat a Merlin, každý v počte asi 65 až 75 kusov.

V minulom roku sa Veľkej Británii podarili viaceré kroky na zvýšenie spôsobilostí vrtulníkov. Zvýšil sa počet letových hodín pilotov, modernizovali motory strojov Lynx, prvé vrtulníky Merlin boli rozmiestnené v Afganistane, modernizovali sa stroje Chinook v hodnote 408 mil. libier (nové motory a digitalizácia kokpitu) i stroje Puma (v sume 300 mil. libier), do služby sa dostalo prvých osem vrtulníkov Chinook vo verzii Mk3. Vráťane už minuloročných výdavkov chce Británia v nasledujúcich desiatich rokoch pre oblasť vrtulníkov investovať šesť miliárd libier.

(rak)
Foto RAF

Výrok Antona Pavloviča Čechova	vytýčená trasa	mesto v Rusku	patriaci Ožkovi	taliánske ženské meno Lea	ruský veľtok	český zápor	Pomôcky: tea, rao an, ako lo, ožeh	prebral sa k životu	druh vareného jedla s plinkou	čajová ruža	osobné zámeno	Pomôcky: Tula, Lia Užok kartón	prívrženci arianizmu	farebná potlačená tkanina
bočná os, popláz (bot.)							predpona, (videnie) ECV Zlaté Moravce					keď		
1												ECV okr. Revúca znášaj bolest		
meno Etely					vyznamenal odmenou	Miroslava (dom) chem. zn. cínu					ozn. diaľ. dopravy kultúra, po poľsky			
titul indického feudála				náprava, hriadeľ nôž, ako po švédsky		čínske žen. meno pohyblivá časť tela			slovko násobenía popovok					
Autor: Vojtech Kúkoľ	značka sodíka	4 všetko v poriadku						2 psota						
avšak			ECV Nového Mesta ohrebo (zastar.)			zn. decibela rozrývaj			meno Pacina cit. letu hmyzu			chem. zn. india mesto na Ukrajine		
sfa				on, po nemecky meno Romančička		Investičná banka borovica, sosna			na tomto mieste mechaniz. brigáda			vodiaca žrd voza tahaného koňmi		varenie
Obrana	bežný meter (skr.)	3 mesiac Jupitera												
čistí ako sneh						zbaví zbrane útočníka								
smel						kedysi				anglická plošná miera				

Ozbrojené sily
Slovenskej republiky

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke po 16,00 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielať čas sledujte
na internete.

REGINA
Slovenský rozhlas 2

Plná poľná

Oblíbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 17.10 hod. do 17.30 hod. Pribežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Teší sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Biháry a Bernard Roštecký.

(r)

VÝZVA PRE VETERÁNOV MISÍ

Nie málo mužov či žien sa zúčastnilo na zahraničných vojenských operáciách aj z okolia Veľkého Krtíša. Isto by si mali spolu o čom pohovoriť a možno i riešiť spoločné problémy. Aj preto chce kpt. Miloš Matyas zorganizovať stretnutie všetkých veteránov z uvedeného regiónu, ktorí sa zúčastnili zahraničných misí.

Kto má záujem, môže sa ozvať na tel. č.:
0905 565 806, 0960 455 110, alebo mailom
na adresu micta@post.sk.

(r)